

10/5

מדינת ישראל

ידי הממשלה

עבר סריקה אד הוק

משרד
הפנים

פיקודת המבחן והשירותים

המחלקה הכלכלית - ק"מ. כ"כ

מחלקת המבחן - א-2/4130

1/1980 - 3/1983

א-3/4130

מס' תיק מקורי

שם תיק: לשכת השר יוסף בורג - פרוטוקולים משיחות ועדת השרים לעניין הסכסוך האתיופי-קופטי, כ.

מזהה פנימי: א-3/4130

מזהה פריט: R0003fv7

כתובת: 3-312-4-9-4 תאריך הדפסה: 07/04/2022

מחלקת
לשכת השר יוסף בורג

א"י קולט
7000

מדינת ישראל

משרד החוץ
ירושלים

תאריך: יד' בניסן תשמ"ג
28 במרס 1983

א ל: מר ד. רוסינג, מנהל המחלקה לעדות נוצריות,
משרד הדתות, ירושלים

מאת: תמונה על הקשר עם הכנסיות וירושלים

הנדון: דיר אל סולטן

בראיון לשבועון הקהירי אל מוצור ס-24/3 התייחס
שר החוץ המצרי חסן עלי לנושא דיר אל סולטן ואמר
כי "ישראל מעוניינת בהקפאת המצב הנוכחי כדי לא
להקשות על היהודים הפלאשים הנחונים כעת במצוקה
באתיופיה? עד כאן.

ב ב ר כ ה ,

נסיים יעיש

העתק: כב' השופט ד. בכור, חיפה
מא"ף, המשרד

Jerusalem, 22 March 1983

His Excellency Dr. Anba Basilios
Coptic Orthodox Archbishop of the Holy See
of Jerusalem and the Near East

Your Excellency,

I refer to Your Excellency's letter of 29 December, as well as to your subsequent letter of 1 January to His Excellency the Prime Minister.

While there are a number of points in your letter with which I cannot agree, I have noted Your Excellency's viewpoint and I have brought this viewpoint to the attention of the Interministerial Committee on the Coptic-Ethiopian Dispute.

The Government of Israel feels that the only way to bring about a settlement of the dispute that has divided the Coptic and Ethiopian Churches for generations is through mediation, compromise and a willingness to reach an agreed solution. It is to this end that the Government appointed Justice Behor as a mediator.

With best regards, I remain

Yours faithfully,

Josef Burg
Josef Burg

TELEGRAMME

TELEGRAMME

מב 171*
52052

ZCZC GIC479 ABL331 ARDC94 57.
ILJM CO ETAD 056
ADDISABABA 56 3 1715

MR GILAD STERN
SENIOR ASSISTANT TO THE
MINISTER OF INTERIOR
JERUSALEM

נתקבל
- 4. 11. 1983
במסכת שר הפנים

IN RESPONSE TO YOUR LETTER OF DEC 24, 1982 WE EXPRESSED OUR
READINESS
TO WELCOME FOR THE TIMEBEING JUSTICE BEHOR AND MR . RESHEF TO WHOM
WE EXTENDED OUR INVITATION . AWAITING TO KNOW WHEN THEY ARE
ARRIVING .
LIGA HAIMIRAN ABEBAY YEGZAW E.O.C GENERAL SECRETARY

COL 04 1982 ... E.O.C

[Handwritten signature]

83 FEB - 3 18 20

TELEGRAMME

TELEGRAMME

מדינת ישראל

משרד הפנים

דף יחיד

העתק 2 מתוך 8 העתקים

ס ו ד י

אגף המשטרה

ובתי הסוהר

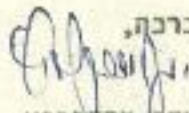

ירושלים, ב' באדר התשמ"ג
15 בפברואר 1983
ימ-0113 א'

אל: רב-ניצב א. איבצן, המפקח הכללי

הנדון: מו"מ ישראל-לבנון

1. בדיון אשר התקיים עם מנכ"ל משרד החוץ נמסר כי סוכם עקרונית על מפגש מומחים משני הצדדים בתחומים הבאים:-
א. שיפ נגד הברחת סמים;
ב. שיפ בין משטרת ישראל למשטרת לבנון.
2. הלבנונים מעוניינים במיוחד בנושא הסמים והפגישה תזומן בימים הקרובים.
3. הדיון בצוותי המומחים יהיה בלתי פורמלי, היינו - מחוץ לדיוני הועדה.
4. הוסכם בוועדה על הקמת משרד קישור קבוע באיזור בירות. בקשתי כי ישולב במשרד נציג משטרה למלחמה בסמים ומנכ"ל משרד החוץ מסכים לכך. סיכום סופי לאחר דיון עם המשלחת הלבנונית.
5. עם קבלת נתונים על הרכב צוותי המומחים הלבנונים נוכל לסכם את הרכב המומחים שלנו.

בברכה,

יעקב מירנוביץ
סגן המנהל הכללי
וראש תאגף

העתק:
כב' השר ✓
המנהל הכללי - מר ח. קוברסקי
ראש אגף החקירות - ניצב י. קרתי
ראש מינהל המודיעין - הניצב ע. ברגר

סיכום / האגף - קוסטי

חייל

תיאטרון ירושלים
סינמסקופ: 100
של מניסטי (א)
מניסטי פלדמן, אן מ
מוניסטי 8.2

תיאטרון ירושלים
השבת בלוקר -
הנתיבות נחום בן
עציונים ליברליים,
ברמן: 11 המשיכה
העתיקה במלחמה,
קרעמי שילוני: 2
הבירסה - שיחה
חיה הנשיפה חמה
הנשיח החיזור בת
קריקור

מועדון תל אור
זו רעים, ערב ריק
בחלוצי לחברים סק
פלוס

מלון ליוס: 100
מיניסטי לחיסי שנת
ליקוויט בבר הז
מפע של מניסטי
— כרטיסים לחשי
כהנא

סינמסקופ: 130
(הולנדית 1978) על
איוס פאסטור

מלון חילטון:
עמי — מחסור
סגילית דלת (באנא)

מרכז תרבות
21.00 — ערב ח
תיאטרון בתכנית
בניבור והורקרת

תיאטרון חקרון
20.30 — לילית
מרוק, בליוס חז
כרטיס 180 שקל
חם

מועדון צוותא:
השבת ביוס וכל
דולן — מסגרת
צילר בתכנית —
בשחור

מרכז ילאר
צומל המי עמי
ביסלינגר

שם יוסי שטרן על הקיר בחור. אבל רצה העירל ופתאום
ירד בשם הצעיר נקרה, מרוב אהר לא באוה שלוש ימים
לעבודה.

למסעדה שני אנשים, שבהם מועד ברוך אורו
אורל, אלא, שאני אחד מהודר יותר, מפארי ויקר יותר.
קהל הלקוחות מנוו ובין הסועדים ומבקשים ליהנות
מהמטבאים שהם התסחות הבית, מסטיק שמש קי
מפירס ומבשר הכבש, נחלים גם נשיא הסודנה ורעיהו
בנו של הנשיא המבקר במקום מספר מנסים נשכח
שנים, חברי קצות, תיירים רבים, ותיקי ירושלים ועוד.
מספר פעמים בודש, לאחר סגירת המסעדה ב
שעה 11 בלילה, נהג יחזקאל שמש לקחת במסגרתו
חייורו מבני המסעדה, ולהסיעם לטיור בירושלים.
לשעלה המותרת שלו היא ביקור בבית המעבר, ש
יחזקאל היה בין משחרריו במלחמת ששת הימים.
מאז אותה מלחמה מארח יחזקאל שמש צל
קורדו פצעי צה"ל לארחה חגיגות ומקיים עבודת
סחנות כמו חתונות, בריתות וכו'. מפעול זה זכה
לחוקרה ובחילי המסעדה מלאים בנעודות כבוד מסעם
צה"ל ועוריות ירושלים.

ספר הבוקורים של המסעדה נראה כמו אלבום
זכרונות של צה"ל. אלוף דוד שאלחיאלי ואלוף אבדור,
הינסטייל ונאל וידן, ומספר חסיבה הצוחקים, אכ"ם
מוסר נור טרנס, "ליחזקאל שמש איש ירושלים של
זהב סאטוי ירושלים של כרמל, בעודות ובחזרה מאת
סגני חטיבת הצנחנים משחררו ירושלים העתיקה וסחי
זריח אל חיק האומה". על כותל המסעדה תליל
החגיגות המפורסות של רבין, דין ועמי ניקוס, הצעי
דום בשער האריות, כשעל החגיגות מתנססות חתי
מוריהם.

יחזקאל שמש אישך גם את הידות צה"ל, טעלה
באסבה ואת פאעי מלחמת שלום-הגליל. לחוקרה רבה
זכה גם סאטוי עקב אום וחציר **סאטוי שאלחיאלי**
טיצירותיהם קבועות על קיר המסעדה.
את המסעדה הוא מנהל כעת בצוותא עם בנו
מוסיק, ובדעת השניים להוסיף בקרוב אפי שלישי,
טיריה אספוליסיו וועלוד בריסה האירופית הנבחרת
ביותר. המפלגים ילכו פראק, האוכל יהיה המשובח
ביותר ואת האווירה יעמיד מסטון או כר, את זה אני
ישים להאמין.

אריה בנדר

צומת הדתות

ישראל ליפל

בין שתי קפלות

פעם הן היו כמו אם ובת, חיוס הן שריות
בסלון מתסס, בנסיה הקופסית ובנסיה האתיופית
מזובר, מהחלטה היתה הנסיה האתיופית, כס
הנסיה האפריקנית בכלל, חלק מהנסיה הקופסית,
וכנסה לפטריארך של אלכסנדריה (שמושב כיום
בכירי). בסך השנים נחמדו היחסים בתוך המי
סיות, והדבר הגיע לשיאו בפלישתה של הנסיה
האתיופית מהקופסית ובסיני מטריארך עצמאי.
בירושלים תפסו האתיופים ב-1970 שתי קפלות,
החת — ע"ש ארבע היות טכנולוג יחזקאל
והשניה — ע"ש חלאך מוסל, במעבר שבין ג
נסית הקבר לנסיה — שהיו קורם ביות הקופסית.
שלושיות ישראל לא סעו זאת מההתקפים ו קופסים
מו לב"ץ נגד משרת ישראל בדרישה להחזיר להם
את הנסיות, ממשלת ישראל הקיסה, במסגרת ועדת
השרים לעניני ירושלים, ועדת שרים מיוחדת לענין
הסכסוך הקופסית-אתיופי.
מאז ראית הסכסוך חלו התפתחויות נוספות
בטח — הסכם השלום עם המצרים נהר, וסאטור
ניתוק היחסים בין אתיופיה לישראל. עתה מעו

איוסטיקת ירושלים הן מנה שולל-לחיה צב-המסעות
רוחה, "הבת של השמח אפרה, שזה נרא מתאים ל",
עיתו-שלחה מרומה, כולם פרצו בחוק, לא עלה
כלל על דעתם, שזה היתה האמת המוסת.

מיין תרמא, הזכיר את כל עתותי האמיתיים
המדומים, ורש, שאכן לו "תשובה כה", "אתה רוצה
באמת" לחשתי, "אז הקבל פוליסיקתי", עד מחרה
נסחתי לאום מרשים בנותה של התלכטת האחדיה,
סעתי, שהיא מתאספה רק לארנתיים מאטיסטיים, אולי
גם קומתיסטיים, המבקשים כלכות את הפיט העלית
באוב את ברל כנלסון, את "בנות המבוכה ובנות
הסירה", שאר נסי אאן הברל של הענה הסואיל
המסרית, ששימשה אותנו ביוכוויס רעיוניים.

מיין היה ארוס כסלס, הוא לא היה בני ליוך
ברמה נא, חצי הלע, עניסה לשלוח בקריאות בונים
לא הצחיקו אף אחד, הוא נראה טובש חלוב, עד
סכמט ריחמתי עליו.

לבסוף השתורה דמות, כלש שלוק, והתבוננו
במיין, המודרך טע, שיש נא בעיה לסרצת עדה, נא
כלל החברים, הפסיק את הפעולה, וקרא לעסכנים
לחזרו הקטן, שבקצה הצריך הירוק שלט, היה בור
לי, ששם הוא חוק, עומד להכתוב את הססאיים,
לחוצא סעין זו מינהל, שיעקו את הנושא העסכני,
שעלה כסעם במקרה.

יבחי לבדי על נדר העי, ההסאכלוני בעורבים
השבים בררוב ניקוס, קול הפילה עלה מהנסיה
הבאסטיסית חקמיה, ולכות חלביד שמיות התנודד
ליז מוס הוסמן, והתבוננו במסגרת המחור החדשה
עלחם ירעה, שזה חיוס האחרון שלי בחגיגה, הם
ציו עלו להופיע בחולצה כחולה, אני אסרב, הסוס הזה
נעמד, החגיגה הוז סגורה בכני כעולמים.

השיבה נסרת, מיין יא ראשין, ועם את הקו סבל
לסר דבר, רמי, חבי היחוד מבין עסקי המנועה,
ניש אלו, חייכתי אליה, ואמרתי לו שהגיע הזמן שאלך
הביתה, הנושא הזה של התנועה כנס כבר נסר לי.
הוא נשם לרחות, שוב לא יאאך להיפלט בין החברות
איתי כיון נאמטתו למסד בתנועה.

חלכתי חכיתה, לרחוב חמלך בורב, הייתי חופשי,
מתנודד בחולצה המשובצת שלי, החולצה הכחולה נר
ארה בארון, שוב לא למשח אותה עד עצם היום הזה

מראה מקום

כמעט הכל על יחזקאל שמש

יחזקאל שמש, בו למספחה מרסית, שהנעה לירר
שלים בשנת 1915, מדבר אידוש רוחס במבטא לוסאי,
שמש הוא אחד המסעדים היותר ידועים במירה, היה
יושב שעות ארוכות במסעדתו שביח' בן-יהודה ומנהל
שיחות עם ירדו המנה איעק מאנער.

"אחד יש לי הנאה לומר באודיש, לשבא ירדוי
מרומניה או מפולין ומדבר אידוש, מילא, אבל כשאחה
איש ירושלים, איש אסתר המלכה וטראכי מדבר אידוש
קסיסית כו, החגיגה היא מלאכה", קרב לו מאנער בספר
האורחים.

יחזקאל שמש נולד בשכונת נחלאות, והתחנך ב
בית הספר ראטיסבון ברחביה. עם רכש את השליטת
בשבע שנות טיף לעברית ולאידוש, בכלל המצב הכלכלי
הקשה בביתו, יא ביל צעיר לעבור בפלון המלך דוד,
פאר מלונותיה של ארץ-ישראל, את-הסקצור לסדה
סאקף עד תו", הוא מספר.

כדי לרעה את כל סורה הסקצור מילאחי את
כל ההפקידים האפשריים החל מניקוי השירותים וכלה
בהנחה לחזיריהם של הסל עבדאללה הקיסר העולה
היילה סילאסי. בשנת 1941 עבר שמש לעבור בשכון
קלית על שפת ים המלח, ושיטש שם כסע מלצר ראשי.

השק לא/א/א/א

ביתא של ד"ר הלנה בן ברחוב חגיגה צילם:

כאחד חטים הועקה ד"ר בן לבתי אונג כי מוסל שם יד קורח בחייו ומצבו אב בן ואש לחיו סוכר משהו: "אייטס זי ואנט דאייטס דוקטארי" (ישנה כאי טענה שהיא רופאה).

ד"ר בן בדקה את הילד החולה וסובל מדלקת ריאות. מאחר שאנטיביוטיק צאה אה חיה נענה לו תרופות לחיזוק החליש כליל. "בני חיות חשבו כי תולדה סתיו של זמר הילד עבד את המטפח וחזם — סופרה לימים על הסם. טאז הילד בן חניר היתה מוכית רעב וחלשונים תן לשלם את שורה של דיופאטי ד"ר. כן חשבו בביית סרקתו, והחולים היו שלח תרופות על חשבון דרופאט שלהם. סאנק סמסער, רויי אכזבית יחלה וזכאם כדי לחזק את התחלואה ואת חלקם של ילדיה העניים של ירושלים. ביקור ת פתחי האמנות המוקדו, ביקור בבתי התפילה בעלת על הנשים כשהיא סוררת לחסכו את תנאי החנינות.

קשרים הדוקים ואטיצוס חייו לחלנה ד"ר. במשך שנים רבות כיוותה רעיות כר ערבים חולים. בימים סוכים ורעוב, אה אורות נראתה רופאת חולים השבריות סאחיות של ירושלים כשהיא נענית לכל לשכנע נחנה להתייצב ברחמא. עמבואות כאן סימלה ללא ושלום בחולים ערבים תן אין תענה שד"ר בן היתה לאורחת של משפחות ערביות מיוחדות בחיפושן סוקאן, במשך עשנים שנה שמשח מנהח תהנת שיטיל בילדים ערבים, שספק לעית מחלפת חילדים בבית החולים. ביקור ת דור אחר דור של ילדי ירושלים ובסיפולת. ילדים אלה מכל רובדי תא עדות ישראל, ובני כל הדתות, בדלו וחיו כ גדולה, שהעניצה נאחבה את הרופאה היה עליה במיוחד, מעדון הסער משכנת לים, הנשוא את אשמה. ראויה ירושלים רואו זכרה של דר שתיבות המקשים, בו התגירה במשך יחיה כלול במסורת ההיסטורית שהעיר נ

האתיופים ארכיבישוף חדש לכנסיה האתיופית בארץ. לכנסיה זו לא היה בשנים האחרונות מל, טיחוד בתחום זה.

עם חלוני השלמון כארס אבבה, כתוצאה טחי הפיכה נדד היללה שלטי, התגורר האתיופים את הכישוף מתאוס, שכיחן כאן בתקופת "המסטר היטן" ומיט לו מיט זמני, האב יוהנס. לאחר מכן שיחך לכאן ביטוף קבוע, האב מתאוס, עבד לפי כטנה את הארץ באופן ממוסד, והשטענות אמרו שניד לארה"ב שוב בא מינו זמני של ביטוף, שום הוא לא החזיק זמן רב מדי ונס הוא חוזר אחר כבוד לארס אבבה.

עתה, לאחר שהעדה היתה שרויה למעלה מחצי שנה ללא רועה רוחני, הנצי הטבוע ביטוף חדש, אבא קלמה, בתקופה שהוא יסאר בארץ תקופה ארוכה יותר.

במקביל עלה בימים אלה בחוגים מסלתיים הסספלים בדבר, רעיון לשל משלחת פקידים לארס אבבה לדיון עם הכמסיה ועם השלטונות על מציאת פתרון לנשא הסכסוך הקוסמופוליטני, רעיון זה בא בהמשך לכנסיות, שנעשו עיי השופט בכור הפועל מטעם ועדת השרים, למציאת נוסחה מתאימה שתספק את שני הצדדים.

אך בעוד שאנחנו מחכים עתה לתשובת השלטונות האתיופים, מעורר הדבר חרדה ואי שקט בקרב חקרי לה האתיופית בארץ, החוששת מתוצאותיו של בקור כוח של פקידים ישראלים באתיופיה מבחינת האוני סריסים של הכנסיה האתיופית כאן.

אנשים

הבית ברחוב הנביאים

ברחוב הנביאים שוטת תענת כלירב אל שער שכם, מיתחה שוקקיהים של העיר תעתיקה, ודרכו סתנקות סכונות, הנאות ממורה העיר אל משרבה בית מספר 24. בחזות החיצונית אילו שונה המקום משאר בתיאבן סבירושלים. אולם אך חסע מנסה בעד השער הפתוח לרווחה, ולפתע אופפת אותך הדגשה כאילו נקלעת אל עולם אחר.

את פניך מקביל ק דרך, ובו עצים ישישים, חסרי לים צללים ארוכים, מעט פרחים וסוכים — בתיאבן כבדים, הרחוב המוסח אך כמה מטרים מנך כמו חר רחם, והמולדת נשטת מעלה במרחקים. כאן בבית, אשר סדירותאבן מוקפות וקרינות סר ליכות אליה, נרה הרופאה ד"ר הלנה בן. סאנק, מתוך מסיעת אחרות בבית החולים שלה, "ביקור חולים", אשר כן כחלו עשה עשרות שנים, סיפור קדומותה של ד"ר בן משמש אספלקריה נאמנה לקורות ירושלים מאז מלחמת העולם הראשונה ועד למותה לפני שנים אחדות. ד"ר הלנה בן היתה טען בבואה של ארץ ישראל, "הרויטן" הממושך שלה עם ירושלים נטפנה כבר בתקופת הראשונה לבואה לארץ רץ ערב מלחמת העולם הראשונה. הרופאה הצעירה (24) והנמרצת היתה מחוסרת עבודת ידידה יצאו לה: אם נותר לך עוד מעט כסף — חורי למקום מסנו באה, לשוין".

אולם הלנה בן, ילדת סאטקנס שבאסיה, אשר בעל 21 כבר הוסמכה כרופאה בבק, סרבה לשנות לעצות. בזמן המלחמה נקלעה ירושלים לתקופה קשה של רעב ומחסור, חלה כן ואמה סאזא פרנסתן סיהר כרת חדרים בביתם, כשהרופאה אונתה מהססת לכבו את הרפואות ולרש את בדידים של ד"ר המסנה שלה.

ס כל הסמנים צילם: זאב אקרמן

בסוף עזן, שבתקופת המדינה שבדרך לתחנה הסדנית והנבאית של הישוב, משה שרת, אבא הלל סילבר, מלדח יסו שם את שיכונותיהם, בחדרים, אה וחה מורשה למשך אל חדריהם, והיחי בות היסטוריות רבות בתן נוצר גורלה דרך, אה לא אשכה, גם את חיים בו ועדה האנגלואטריסאית וכה בן הילר ו, מקדנלה, הציוסין ואחרים, גם שם יים בוסן השיכונות, אך לעתואים שר פרסציה סיפרנו כי אהי ידע אנגליה, מש שסר עד חיים על קשרי ידידות ים מואי המלך כאותם הימים, בחס שאת אהותם ידע, ומשל כך נעצר עיי 21 יום במגוש הירלום, ושחרר לאחר קת סרז של אציל, "האיש שמתן את ד אוכל אצלו עד חיים", הוא מספר

בהתרשנות ביום השבעות של חיים הראשון של מדינת ישראל. באותו יום לש חמישית, אחת על המנלה, אחת יצלי, על נלחה עם בול של חצי נויש", קשה של העצן פתח יחוקאל מועדה וואר ברה' ופר, "חיו לי קשרים אצל ילי את חזבות על החלקים הפנימיים ששחטו לפני חולים, עשיתי הסכם עם חצי מחלקים הם קיבלו וחצי אנכ חמיים דליקסס, והנשוו צלעות, עסינים

1 פתח שטש מועדה קסנה ברה' בך מסיגרתו הנכסות, אהר מואי המקום שלימד או ציר בעלמל, עשיתי אהו על הקירות וואכל כמה חודשים חיים, כס ונתן לי ציר ענק תפלא", מועדה צלחת רבה ובין באיה נמור שרי מסללת סת תבבוי העיר, ר בנסיסה אחת את מוחס ספיה, את ישה, שר המלחמה הבריטי ואת אלי טי", הופלחה חיבה את שטש להנדל יו שיה, 1947, לסיפור הנכסות ברה'

בדינת ישראל

משרד החוץ
ירושלים

תאריך: כ" בשבט תשמ"ג
3 בפברואר 1983

מספר:

א ל: מר ד. רוסינג, מנהל המחלקה לעדות נוצריות, משרד הדתות, ירושלים
סאת: המסונה על הקשר עם הכנסיות וירושלים

הנדון: דיר אל סולטאן

רצ"ב שני דוח"ות סגוריותנו בקהיר על כתבות שפורסמו
בשבועון המצרי "אל מוסור" בענין דיר אל סולטאן.

כדאי שנרשום לפנינו שאנבא בסיליוס מצא לנחוץ להפיץ
הדו"ח עי כוונת נסיעתו של השופט בכור לאדים אבבה
ולקהיר וכן דחיית ההצעה על ידו.

בברכה,

נסיים יעיש

27/1/83

ד"ר אלסולטאן-שווערן אלמסוואר.

השווערן מביא ידיעה מפיו של ארכיבישוף באסיליוס האומר:
"אם ישראל תתעקש ותרחק לבת בפגיעה במקומות הקדושים לנו
נאלץ לבקש מנז' ועדה בנל' להכריע בנושא".

השווערן מוסיף "השלטונות הישראליים הציעו את תווכו של
הש' פט בבור עמ' לפתור הבעיה וכי השופט יבקר לצורך זה במצרים
ואתיופיה".

השווערן מוסיף "הארכיבישוף באסיליוס דחה את ההצעה מאחר
והמקומות הקדושים בירושלים יש להם סטאטוס המעוגן באמנות
הבנל' ואין בסמכות כל שלטון מקומי להתערב בהם".

השווערן מסכם את דברו של באסיליוס באמרו: "הבעיה היא בראש
ובראשונה בעיה מדינית שבין ממשלת מצרים וממשלת ישראל כהוכחה
סיוס של השלטונות הישראליים לבצוע החלפת בגצ' להחזיר את ד"ר
אלסולטאן לקופטים המצריים".

=====

13/1/83

טאנה שניה ושמה ד"ר אלסולטאן.

השווערן מביא סקירה על ד"ר אלסולטאן שבווערן אלמסוואר
ומזגיש את דבריו של שהת' עלי ובוטרוט גהלי-בפני אנבה
באסיליוס ארכיבישוף העדה הקופטית בירושלים-כפי שטאנה מצרי
ד"ר איסולטאן באלקודס, מצרי והנו חלק מרכוש הכנסיה המצרית

השווערן מביא מדבריו של הארכיבישוף באסיליוס שאמר:
"הסכסוך בנושא זה אינו בין קופטים לחבשים אלא בין ממשלת
ישראל והקופטים המצריים" - ד"ר אלסולטאן יחזור להיות מצרי
כפי שקרה

=====

מדינת ישראל

משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים
המחלקה לעדות הנוצריות

תאריך:
יא' בשבט תשמ"ג
25.1.83
מספר:

ש.מ.ר.

אל: כבוד השר

מאת: מנהל המחלקה לעדות הנוצריות

הנדון: הסיכסוך האתיופאי-קופטי

ברצוני להביא לידיעתך שלפני כשבועיים הגיע לירושלים ארכיבישוף אתיופי חדש בשם סלאמה. מצו"ב מכתב אל כבוד השר מאת הפטריארך האתיופי אשר בו הוא מציג את הארכיבישוף החדש. מצו"ב גם הצעת השוכה למכתבו של הפטריארך.

בהזדמנות זו ברצוני לחזור ולהביע את הסתייגותי מהנסיעה של השופט בכור לאתיופיה. אני מתחם חשיבות לא רק לתגובה החרימה של הארכיבישוף הקופטי אלא גם לעובדה שהיום יש ארכיבישוף אתיופי בירושלים.

אך מעל לכל, מבחינה עקרונית חוששני מאוד שהעברת הטיפול בענייני הסטטוס קוו לכירות אתרות עלולה לסכך אותנו בצורה לא רצויה. לרעתי מוטב שענייני הסטטוס קוו יסופלו על ידינו בירושלים.

בכבוד רב,

דניאל רוסינג
מנהל המחלקה

ABBA TEKLE HAIMANOT
PATRIARCH OF ETHIOPIA

የመልእክት ጥያቄ ቁጥር 1283

P. O. Box 1283

አዲስ አበባ

ADDIS ABABA

ቁጥር
No.

128/75

የሰነድ ቁጥር
Jan. 3 1985

His Excellency Israel's
Minister of Religious Affairs
Jerusalem:
Israel.

Your Excellency,

Abba Selama who has recently been made to succeed Abba Bernabas as Archbishop of the Ethiopian Orthodox Church in Jerusalem, is coming to Jerusalem to take over his Archiepiscopal Office and accomplish his task in the Holy Land. As known, the task of the Archbishop of the Ethiopian Orthodox Church in Jerusalem is really to serve the Ethiopian Orthodox Church Community in Jerusalem and look after our historical possession of the monasteries in the Holy Land.

We strongly believe that he will be Successful in his task as well with the help of the Living God and full cooperation of the Government of Israel.

May the Living God bless the people and the Government of Israel.

አባ ተክለ ሃይማኖት
ጋጥረድ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት
አ. ት. ጳ. ጳ. ጳ.
ABBA TEKLE-HAIMANOT
PATRIARCH OF ETHIOPIA

נודינת ישראל

משרד חדות

לשכה ראשית

ירושלים

המחלקה לעדות הנוצרות

תאריך:

בשבת תשס"ג
21 בינואר 1983

מספר:

סודי

אל: כבוד השר

מאת: מנהל המחלקה לעדות הנוצרות

הנדון: הסיכסוך האתייופי-קופטי

נחבקשתי ע"י הסמונה על הקשר עם הכנסיות וירושלים
במשרד החוץ להביא לידיעתך פניה נוספת של שלטונות מצרים בענין
דיר אל סולסן.

מצו"ב מכתב משרד החוץ בנדון.

בכבוד רב,

דניאל רוסינג
מנהל המחלקה

מדינת ישראל

משרד החוץ
ירושלים

תאריך: כ"ו בסבת השם"ג
11 בינואר 1983

מספר:

סודי

א ל: מר ד. רוסינוג, מנהל המחלקה לעדות נוצריות, משרד הדתות,
ירושלים

מאת: הממונה על הקשר עם הכנסיות וירושלים

הנדון: דיר אל סולטן

המצרים פנו שוב רשמית בעניין דיר אל סולטן. בשיחה במשרד החוץ
המצרי ב-10.1.83 נחבקש השגריר ששון להעביר לממשלת ישראל את
חביעת מצרים לפתרון סהיר של הגעיה ולהחזרת שליטת הכנסיה הקופטית
על דיר אל סולטן בכל ההקדם. מתוך השיחה הסתבר שאנבא בסיליוס
פנה למשרד החוץ המצרי והתלונן שהשופט בכור פנה שוב אליו לסרות
שידוע שהכנסיה הקופטית פוסלה עצם מינוי מפשר. באותה שיחה הודיע
נציג משרד החוץ המצרי כי עמדה מצרים היא שאין מקום למפשר וכיש להחזיר
לכנסיה הקופטית את זכויותיה בהחאט לכצב שהיה קיים לפני פלישת האתיופים.

אודה אם תביא הנ"ל לידיעת שר הדתות.

ב ב ר כ ה ,

א.ר.י.

נסים יעיש

סודי

מוכירות הממשלה

ירושלים, כ"ה בטבת התשמ"ג
10 בינואר 1983

ס ו ד י

עומק מס. : מחוך 4 עותקים

אל : יו"ר ועדת השרים לעניין הסכסוך האתיופלי-קופטי

טאם : המשנה למזכיר הממשלה

ב/צ 118

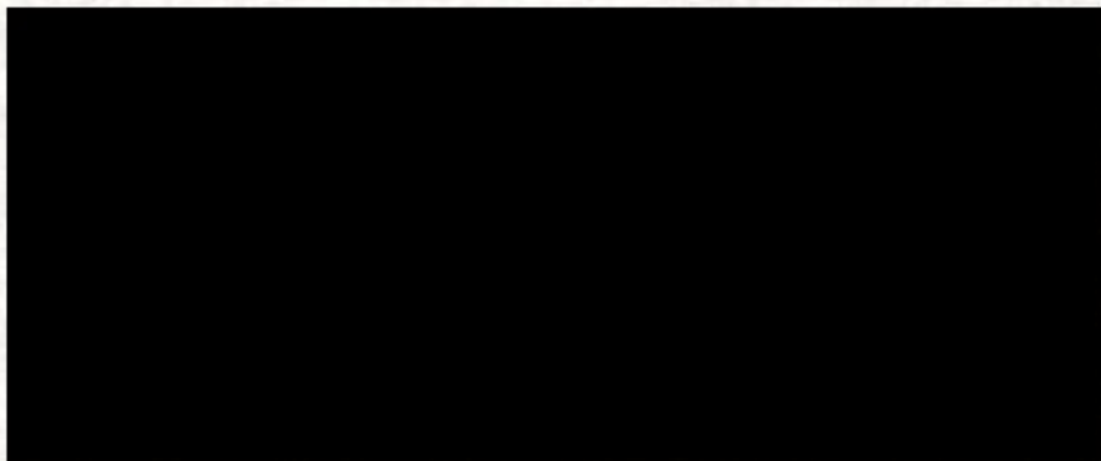

מוכירות הטמטלה

ס ו ד י

עותק מס. - מתוך 4 עותקים

- 2 -

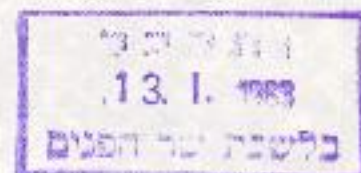
(-) מכתב רכישה
מכאן ביר

העתק : מר ד. גולדמן, מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים,
פרקליטות המדינה

מוכירות הממשלה

ש ו ר

פרוטוקול
ישיבת ועדת השרים לענין הסכסוך האתיופי-קופטי

יום א', כ"ד בשבט התשמ"ג - 9.1.1983

(בשעה 12:00)

נכחו חברי ועדת השרים : י. בורג - יו"ר, מ. כן-פורת,
מ. נסים.

נעדר חבר ועדת השרים : י. שמיר.

- ד. גולדמן - מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים,
פרקליטות המדינה
- א. הלוי - המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים
- ד. שילוח - המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים
- נצ"מ ד. חן - המטה הארצי, משטרת ישראל
- נ. יעיש - מנהל המחלקה ליחסים עם הכנסיות,
משרד החוץ
- ד. רוסינג - מנהל המחלקה לעדות נוצריות, המשרד
לענייני דתות
- ג. שטרן - עוזר שר הפנים

מיכאל ביר - המטנה למזכיר הממשלה

סדר היום : אק/3. א) הצעות לפתרונות ופשרות
אפשריים בסכסוך האתיופי-
קופטי;
ב) נסיעת השופט דוד בכור

./הצעות

בפרוטוקול זה 2 דפים.

- אק/3. (א) הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים בסכסוך
האתיופי-קופטי;
(ב) נסיעת השופט דוד בכור

יו"ר ועדת השרים פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ נסים ומ. בן-פורת;
וה"ה נ. יעיש, ד. גולדמן, ד. רוסינג,
נצ"מ ד. חן, א. הלוי וד. שילוח.

יו"ר ועדת השרים מסכם.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה

ה י ש י ב ה נ ב ע ל ת

מדינת ישראל

משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים

שטור

המחלקה לעדות הנוצריות

תאריך:
סו' בשבת השמי"ג
31.12.82
מספר:

אל: כבוד השר

מאת: מנהל המחלקה לעדות הנוצריות

הנדון: הסיכסוך האתייופי-קופטי

לפני כשבוע חזר הארכיבישוף הקופטי משתות ממושכת בהו"ל. ביום 28 בדצמבר נפגשתי איתו ע"מ לסכור לו על כוונת השופט דוד בכור לבקר באתיופיה ועל גכונחו לבקר גם במצרים.

הארכיבישוף הקופטי הבחיר לי בצורה חד-משמעית שהוא מחנך לכל ביקור של השופט כמתוך, הן באתיופיה והן במצרים. כל הסברי שאין לשופט בכור עם מי לדבר כאן מהצד האתייופי, לא הועילו. הארכיבישוף חזר והדגיש שאם העניין חשוב לאתייופים הם יכולים להביא לירושלים תוך שעה משהו שכן מוסמך לדבר עם השופט.

הארכיבישוף הקופטי טוען, ולדעתי במידה רבה של צדק, שאין ראשי הכנסייה באתיופיה אלא כוכבה של השלטון. הארכיבישוף הבחיר שלדעתו ביקור של השופט בכור באתיופיה, או במצרים, ישנה את מהות התיווך שלו באופן משמעותי. בעיניו ביקור כזה יוכיח מעבר לכל ספק שאין ישראל מעוניינת לספל בעניין של הסטטוס קוו אלא לשקח פוליטיקה בינלאומית.

אם הביקור באתיופיה יתקיים, מאיים הארכיבישוף לנתק כל קשר עם השופט בכור. כמו"כ, אומר הארכיבישוף, אם ישראל רוצה להשתמש במקומות הקדושים לצורך יחסיה הבינלאומיים, אז הוא מתכוון לבקש שועדה בינלאומית חוצא מידה של ישראל את עניין המקומות הקדושים ושטירת הסטטוס קוו בהם.

ב ב ר כ ה,

דניאל רוסינג
מנהל המחלקה

بطريرك المشرق الاورثوذكسي والشرق الارمني
الاقباط الاثوثة كس بالقدس

تليفون ٢٤٣٤٣ - ٢٤٤٠٥ - ص. ب. ١٢٠٠٦
رقيا : باقبط ، القدس

THE COPTIC ORTHODOX PATRIARCHATE
OF JERUSALEM & THE NEAR EAST

JERUSALEM (OLD CITY)
TEL. 24343 - 24405 - P. O. B. 12006
CAHLE : EGYPT, JERUSALEM

29/12/1982 ,

His Excellency ,
Minister of Religious Affairs ,
Jerusalem ,

Your Excellency ,

Yesterday, Mr. Rossing, Director of the Christian Department and Mr. David Henn from the Police visited us on their request and discussed what Mr. Behore was thinking to do by visiting Ethiopia to speak with them there about the aggression which befell our Holy Places in our Coptic Monastery Deir-El-Sultan, Jerusalem . We informed them that we strictly reject this idea. The mentioned aggression took place here in Jerusalem and it has no relation with the churches outside Jerusalem . It is known that there is an Etheopian Community in Jerusalem and the Government many times contacted them for the matter concerned .

As we have mentioned in our previous letters to Your Excellency dated the 4th of March 1982, and the 7th of April 1982 , we again stress that there is no place for a mediator nor for a modus-vivendi . Your Excellency are well aware that the Holy Places in Jerusalem have an International situation and the duty of the local government, its ministerial committee and also anyone nominated by them is only to keep and safeguard the Status Quo in the Holy Places . They have no right at all to go further than this .

It has never happened in the history of the Holy Places that the Government for the purpose of keeping and safeguarding the Status Quo in the Holy Places sent anyone to churches or others outside Jerusalem. The mere thinking of this does not only clarify to us that the aggression which happened against us was for political reasons and pressures, as we have mentioned in our previous letters, but also shows that the government and its ministerial committee has no quick wish to restore to us our usurped churches according to Justice, the Status Quo and the decision of the High Court of Justice No. 109/70, dated 16/3/1971 .

Your Excellency , who have always declared that you want peace and

.../...

١٩
ش ١٦

القدس في

بطريرك المشرق الاورشليمي والشرق الاقصى
الاقباط الاثوذكس والقدس

تليفون ٢٨٢٣٤٣ - ٢٨١٤٠٥ - ص. ب. ١١٠٠٦

برقيا : باقسط ، القدس

THE COPTIC ORTHODOX PATRIARCHATE
OF JERUSALEM & THE NEAR EAST

JERUSALEM (OLD CITY)
TEL. 282343, 281405 - P. O. B. 11006
CABLE: EGROPT, JERUSALEM

-2-

liberty for all the Christian Communities in the Holy Places have not done anything to remove this aggression which the government did against us and to restore to us our usurped Holy Places . You know very well that we have cancelled our feasts celebrations , receptions and the coming of our pilgrims because of the still existing aggression on our Holy Places . What have Your Excellency done to us as a Christian Community in Jerusalem so as to approach peace and liberty as you have said ?

Is it fair to leave a community and its Holy Places to be under such unjust treatment by issuing an Interim Order against them supporting the aggression which was condemned by the High Court of Justice . Is it fair Your Excellency to keep this Interim Order existing more than twelve years now inspite of our repeated demands for the Government to cancel it and at the time in which Your Excellency are well aware that this Interim Order has harmed us a lot and deprived us of the restitution of our usurped Holy Places and from performing our religious prayers . Can Your Excellency inform us of any christian community in Jerusalem treated by such ill-treatment since the beginning of the Status Quo and until now . Do you think that we can under this ill-treatment fulfil our religious prayers and ceremonies in calm and peace ?

When the Israeli Government entered the Old City of Jerusalem after the June 1967 war ,it saw that those usurped churches were in our hands according to the Status Quo which the Government announced then by the late Prime Minister Levi Eshkol in front of all the Heads of the religions and Christian Communities to keep and safeguard . Why then did you break the Status Quo in our said Monastery ? Is there any reason for what has happened ?

We again, here strictly reject what Mr. Rossing and Mr. Henn suggested to be done by Mr. Behore assuring that the only solution for the said aggression on our Holy Places is by the immediate cancelling of the said Interim Order, restoring our usurped Holy Places, keeping and safeguarding the Status Quo .

cc: Mr. D. Rossing ,Director , Department
for Christian Communities .
Justice David Behor , Haifa .

Yours Faithfully

Basilios
Dr. Anba Basilios

Coptic Orthodox Archbishop of the
Holy See of Jerusalem and the Near East .

١٩
ش ١٦

القدس في

بطريرك الكنيس الماروني والقسطنطيني
الأقباط الأرثوذكس بالقدس

تليفون ٢٨٤٤٠٥ - ٢٨٢٢٢٢ - ص. ب. ١٤٠٠٦
برقياً : باقبط ، القدس

THE COPTIC ORTHODOX PATRIARCHATE
OF JERUSALEM & THE NEAR EAST

JERUSALEM (OLD CITY)
TEL. 282243 , 284405 - P. O. B. 14006
CABLE : PACOPT, JERUSALEM

29/12/1982 ,

His Excellency ,
Minister of Religious Affairs ,
Jerusalem ,

Your Excellency ,

Yesterday, Mr. Rossing, Director of the Christian Department and Mr. David Henn from the Police visited us on their request and discussed what Mr. Rossing was thinking to do by visiting Ethiopia to speak with them there about the aggression which befell our Holy Places in our Coptic Monastery Deir-El-Hulttan, Jerusalem . We informed them that we strictly reject this idea. The mentioned aggression took place here in Jerusalem and it has no relation with the churches outside Jerusalem . It is known that there is an Ethiopian community in Jerusalem and the Government many times contacted them for the matter concerned .

As we have mentioned in our previous letters to Your Excellency dated the 4th of March 1982, and the 7th of April 1982 , we again stress that there is no place for a mediator nor for a modus-vivendi . Your Excellency are well aware that the Holy Places in Jerusalem have an International situation and the duty of the local government, its ministerial committee and also anyone nominated by them is only to keep and safeguard the Status Quo in the Holy Places . They have no right at all to go further than this .

It has never happened in the history of the Holy Places that the Government for the purpose of keeping and safeguarding the Status Quo in the Holy Places sent anyone to churches or others outside Jerusalem. The mere thinking of this does not only clarify to us that the aggression which happened against us was for political reasons and pressures, as we have mentioned in our previous letters, but also shows that the government and its ministerial committee has no quick wish to restore to us our usurped churches according to Justice, the Status Quo and the decision of the High Court of Justice No. 109/70, dated 16/3/1971 .

Your Excellency , who have always declared that you want peace and

.../...

٢١٩
ش ١٦

القدس في

١٤٠٠٦ - ٢٤٤٠٠ - ٢٤٤٠٠ - ٢٤٤٠٠
برقية : بالقبط ، القدس

١٩
١٦

القدس في

THE COPTIC ORTHODOX PATRIARCHATE
OF JERUSALEM & THE NEAR EAST

JERUSALEM (OLD CITY)
TEL. 282348 , 284405 - P. O. B. 14006
CABLE : PACOPT, JERUSALEM

-2-

liberty for all the Christian Communities in the Holy Places have not done anything to remove this aggression which the government did against us and to restore to us our usurped Holy Places . You know very well that we have cancelled our feasts celebrations , receptions and the coming of our pilgrim because of the still existing aggression on our Holy Places . What have Your Excellency done to us as a Christian Community in Jerusalem so as to approach peace and liberty as you have said ?

Is it fair to leave a community and its Holy Places to be under such unjust treatment by issuing an Interim Order against them supporting the aggression which was condemned by the High Court of Justice . Is it fair Your Excellency to keep this Interim Order existing more than twelve years now inspite of our repeated demands for the Government to cancel it and at the time in which Your Excellency are well aware that this Interim Order has harmed us a lot and deprived us of the restitution of our usurped Holy Places and from performing our religious prayers . Can Your Excellency inform us of any christian community in Jerusalem treated by such ill-treatment since the beginning of the Status Quo and until now . Do you think that we can under this ill-treatment fulfil our religious prayers and ceremonies in calm and Peace ?

When the Israeli Government entered the Old City of Jerusalem after the June 1967 war ,it saw that those usurped churches were in our hands according to the Status Quo which the Government announced then by the late Prime Minister Levi Eshkol in front of all the Heads of the religions and Christian Communities to keep and safeguard . Why then did you break the Status Quo in our said Monastery ? Is there any reason for what has happened ?

We again, here strictly reject what Mr. Rossing and Mr. Henn suggested to be done by Mr. Behor assuring that the only solution for the said aggression on our Holy Places is by the immediate cancelling of the said Interim Order, restoring our usurped Holy Places, keeping and safeguarding the Status Quo .

cc: Mr. D. Rossing ,Director , Department
for Christian Communities .
Justice David Behor , Haifa .

Yours Faithfully
Basilios
Dr. Anba Basilios

Coptic Orthodox Archbishop of the
Holy See of Jerusalem and the Near East .

שר הפנים
ב"ה, ד' טבת התשמ"ג
20 בצמבר 1982
סודי-

לכבוד
מר דוד מלינוביץ
יו"ר ועדת הנסיעות הבין משרדית
נציבות המדינה

א.נ.,

הנדון: נסיעה בתפקיד מר גלעד שטרן.

השופט בדימוס דוד בכור מונה על ידי הממשלה כמתווך בסכסוך
האתיופי קופטי.
ועדת השרים לעניין הסכסוך האתיופי קופטי שאני היו"ר שלה אישרה
את נסיעת השופט בכור לאתיופיה בהתאם להזמנת הכנסיה האתיופית.

לשופט בכור יתלווה מר גלעד שטרן בתור מזכיר לשופט.

מר שטרן יוצא לחו"ל ביום 23.1.83 ויחזור לא יאחר מיום 31.1.83.

למען הסדר הטוב הנני מביא עניין זה לידיעתכם.

בכבוד רב

ד"ר יוסף בורג

מזכירות הממשלה

מזכיר הממשלה

ירושלים, ד' בטבת התשמ"ג
20 בדצמבר 1982

ש מ ר

אל : שר הפנים והשר לעניני דתות

השר מרדכי בן-פורת

רבותי השרים,

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבכם את החלטה
מס. 1159 של הממשלה, מישיבתה ביום א', ג' בטבת
התשמ"ג (19.12.1982):

"1159. צירוף שר לוועדת השרים לעניין הסכסוך
האתיופי-קופטי

מ ח ל י ס י ם
מרדכי בן-פורת לוועדת השרים לעניין הסכסוך
האתיופי-קופטי."

ב ב ר כ ה

דן מרידגור

מוכירות הממשלה

105

ירושלים, ג' בטבת התשמ"ג
19 בדצמבר 1982

ס ו ד י

עו"תק מס. 3 מחוך 5 עו"תקים

אל : חברי ועדת השרים לענין הסכסוך האתיופי-קופטי:-

שר החוץ

שר המשפטים

מאת : המשנה למזכיר הממשלה

הנדון : החלטה מס. אק/2 - מיום כ"ה בתשרי התשמ"ג
(12.10.1982) של ועדת השרים

בישיבתה ביום כ"ה בתשרי התשמ"ג (12.10.1982) החליטה
ועדת השרים לענין הסכסוך האתיופי-קופטי - (בסעיף ב) בהחלטה
מס. אק/2) - למנות ועדת מומחים "אשר תכין הצעות לפתרונות
ופשרות אפשריים אשר ישמשו את השופט דוד ככור בהמשך מגעיו עם
ראשי שתי הכנסיות. הצעות אלו תובאנה לאישור ועדת השרים."

דו"ח הוועדה - מצורף בזאת.

כ ב ר כ ה

מיכאל גיר

העתק : שר הפנים והשר לעניני דתות - יו"ר ועדת השרים

מדינת ישראל

משרד הדתות

לשכה ראשית

ירושלים

ב"ה,

ס ד י

תאריך: כ"ג בכסלו תשמ"ג

9 בדצמבר 1982.

טספר:

הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים בסיכסוך האתיוני - קופטי.

1. בהחלטת מיום כ"ו בתשרי תשמ"ג (13 באוקטובר 1982) החליטה ועדת השרים לעניין הסכסוך האתיוני-קופטי למנות אותנו כועדת מוֹטָחִים אשר תכין הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים, אשר ישמשו את השופט דוד בכור בהמשך מגעיו עם ראשי שתי הכנסיות.
2. לבקשת הוועדה, השתתף בכל דיוניה ניצב משנה דוד חן, ראש מדור נציגויות זרות במשטרת ישראל ותרם רבות מנסיונו העשיר בכל הנוגע לבעיות המקומות הקדושים ולשמירת הסדר הציבורי בהם.
3. הועדה שקלה את הבעיות הנוגעות לסטטוס קוו במקומות הקדושים שהתעוררו בעבר ואשר מתעוררות היום. אחרי עיון בבעיות אלה הגיעה הוועדה למסקנה כי כל פתרון או פשרה הנוגע לסיכסוך בין העדות חייב להתייחס לארבעה נושאים עיקריים.
4. ואלה ארבעה הנושאים:
(א) שליטה על דרכי הגישה למקום, לרבות החזקת המפתחות;
(ב) זכויות לגבי אחזקת המקום (ניקיון ושיפוצים);
(ג) זכויות לגבי השימוש במקום לצרכי פולחן, עריכת תפילות ותהלוכות, הקטרת קטורת וחזלקת נרות;
(ד) זכויות להציב במקום תמונות מקודשות, מנורות, נרות ותשמישי קדושה אחרים.
5. כמו כן סקרה הוועדה את המצב העובדתי בשטח המריבה הנדון, הן בתקופה שקדמה לתפיסת החזקה על ידי האתיוניים בחג הפסחא 1970 והן בתקופה שלאחריה.
6. בתקופה שלפני חג הפסחא 1970 היתה לעדה הקופטית שליטה במקום המריבה בכל אחד מארבעת הנושאים המוזכרים לעיל. אולם הקופטים, שלהם מקום תפילה בתוך כנסיית הקבר עצמה, לא עשו שימוש רב בשטח המריבה וניצלו אותו בעיקר כמעבר לכנסיית הקבר וממנה. בהקשר זה, כתב הנשיא לשעבר של בית המשפט העליון, השופט ש. אגרנט בפסק הדין הראשון הנוגע לסכסוך זה (בג"צ 109/70, פ"ד כה (1) 225);

"... לצורך עריכת התהלוכה הזאת היו קופטים יורדים ממנזר אנטוניוס הקדוש, עוברים את מנזר הסולטן ויורדים משם אל המעבר המוביל ל"פרוים" של כנסיית הקדוש. אשר לקפלות של ארבע החיות ומיכאל הקדוש, אמנם הקופטים אינם מתפללים שם בציבור, אך אחד הכומר הקופטים היה כוהן, מדי יום ביומו, להדליק שם מנורות שמן.... כמו כן, מצויים במעבר ובשתי הקפלות נכסי אמנות קופטים וכתובות בשפה הקופטית".
בתקופה שלאחר חג הפסחא 1970 עברה השליטה על מקום המריבה לידי העדה האתיופית. אך שליטה זו הינה מלאה רק בנושאים (א) ו(ג) לעיל והמשלה התערבה כדי לא להתיר לאתיופים זכויות בנושאים (ב) ו(ד). הם אמנם התחילו לבצע שיפוצים בקפלות וכן הציבו בקפלות תמונות ותשמישי קדושה משלהם במקום אלו של העדה הקופטית, אך המשלה פעלה לעצור את האתיופים ממעשים אלה.

7. ועדת המומחים רואה לנכון להביא בפני ועדת השרים מספר מירבי של אפשרויות לפתרון או לפשרה בכל אחד מארבעת התחומים המוזכרים לעיל. במתן הערותיהם לגבי האפשרויות השונות, לקחו חברי הוועדה בחשבון את:
- (א) עמדת בית המשפט הגבוה לצדק, אשר מצד אחד אינו מוכן להתערב בדרך שבה מטפלת המשלה בסיכסוך, אך מצד שני אינו מרוצה מכך שאלה שעשו דין לעצמם (האתיופים) עדיין נהנים ממעשיהם מבלי שהעניין מתקדם לקראת פתרון;
 - (ב) העובדה שאין לאתיופים מקום תפילה אחר בכנסיית הקבר;
 - (ג) העובדה הברורה שאין פתרון קסט שיטביע את שני הצדדים.

8. בנוסף לכך, אין חברי הוועדה מציעים פתרון שיעסוק בקביעת הבעלות בשטח המריבה, אלא מהפשים הסדרים מעשיים, שלפיהם יוכלו שתי העדות להנות מן המקום אם כי במידה מוגבלת.

9. שליטה על דרכי גישה למקום

האפשרויות השונות הן:

- (א) המפתחות לשתי הדלתות יהיו בידי האתיופים בלבד (המצב היום)
- (ב) המפתחות לשתי הדלתות יהיו בידי הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- (ג) מפתחות כפולות לשתי הדלתות יהיו הן בידי הקופטים והן בידי האתיופים;
- (ד) המפתח לדלת אחת יהיה בידי האתיופים והמפתח לדלת השניה יהיה בידי הקופטים.
- (ה) המפתחות יהיו בידי נמניה אחרת (הארמנים או היוונים-אורתודוקסים);
- (ו) המפתחות יהיו בידי שומר מוסלמי
- (ז) המפתחות יהיו בידי הנאמן הציבורי;
- (ח) המפתחות יהיו בידי המשלה (המשטרה או המשרד לענייני דתות).

10. בשלב זה של הסיכסוך נראה לנו שבאותו בחשבון רק פתרונות (ז) או (ח), עם פתיחה וסגירה של הדלתות לפי לוח זמנים קבוע. הסדר זה יהול גם בחגים. פתרונות אלו יכולים לענות במידה רבה על הבעיה שהטרידה את בית המשפט הגבוה לצדק (ראה סעיף 8 (א) לעיל). וזאת מבלי לפגוע בהכרח בשימוש בקפלות ע"י האתיופים. פתרונות אלו גם משאירים את שאלת הבעלות פתוחה,

11. לדעתנו, לא רצוי, הן מבחינה מדינית והן מבחינת הכנסיות, להכניס גורם מוסלמי לתמונה (פתרון 3). כמו כן, מסירת המפתחות לכנסייה אחרת (פתרון ה) עלולה לסבך את הנושא עוד יותר, שכן שוט כנסייה אחרת לא תוכל להיות לגמרי ניוטרלית בעניין. ידוע לנו שבעבר ניסו כנסיות אחרות, ובמיוחד הארמנים והיוונים - אורתודוקסים, לשים את ידיהן על שתי הקפלות. פתרונות (ג) ו(ד) אינם נראים לנו כמעשיים, בכל אופן לא בשלב זה, שכן דרושה מידה רבה של הסכמה הדדית כדי לאפשר הפעלת הקפלות. אפשרויות (א) ו(ב) אינן יכולות להיחשב בפני עצמן כפתרון או פשרה.

12. החזקת המקום (נקיון ושיפוצים)

האפשרויות השונות הן:

- א) אחזקה בשתי הקפלות ובמעבר ע"י האתיורפים בלבד;
- ב) אחזקה בשתי הקפלות ובמעבר ע"י הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970).
- ג) אחזקה בקפלה אחת ע"י האתיורפים ואחזקה בקפלה השניה ע"י הקופטים;
- ד) אחזקה משותפת בשתי הקפלות;
- ה) אחזקה ע"י הממשלה;

13. גם כאן, נראה לנו שהפתרון הטוב ביותר בשלב זה הוא שהממשלה תקבל על עצמה את האחזקה במקום. הפתרון הזה מתיישב עם כללי הסטטוס קוו במקומות הקדושים, אשר קובעים שבמקרה של העדר הסכמה בין שתי כנסיות, יבצע השלטון כל תיקון או שיפוץ חיוני.

ברור שפתרונות (ג) ו(ד) הינם רצויים יותר, אך הם לא נראים לנו כמציאותיים בשלב זה. אפשרויות (א) ו(ב) אינן יכולות להיחשב בפני עצמן כפתרון או פשרה.

14. שימוש במקום לצרכי תפילות, תהלוכות, הקשרת קטורת והדלקת נרות

האפשרויות השונות הן:

- א) שימוש ע"י האתיורפים בלבד (מצב היום);
- ב) שימוש ע"י הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- ג) שימוש בקפלה אחת ע"י האתיורפים ושימוש בקפלה השניה ע"י הקופטים (חלוקה גיאוגרפית, הוך שימוש משותף במעבר);
- ד) שימוש משותף ע"י שתי העדות בשתי הקפלות (חלוקת זמנים לפי לוח זמנים מפורטת, במיוחד בתגים).

15. כאן יש להזכיר הן את העובדה שהקופטים לא עשו שימוש רב בקפלות כאשר אלו היו בידיהם, והן את העובדה שלאתיופיים אין מקום אחר לתפילה במכלול כנסיית הקבר. כמו כן, קיימות ראיות מן העבר הרחוקה יותר המעידות על כך שהאתיופיים התפללו בקפלות או לפחות בקפלה העליונה, גם כאשר הקופטים החזיקו במפתחות (ראה קדסט, עמוד 31).

16. חברי הועדה מציעים, איפוא, שבנושא זה יש להעדיף פתרון שיבטיח לאתיופיים את הזכות למשתמש בקפלות. שימוש זה יכול שיהיה משותף עם הקופטים בשתי הקפלות לפי לוח זמנים (פתרון ד) או בלעדי בקפלה העליונה (פתרון ג).

17. הצבת תמונות מקודשות, נרות ותשמישי קדושה אחרים

האפשרויות השונות הן:

- (א) זכויות בנושא זה לאתיופיים בלבד;
- (ב) זכויות בנושא זה לקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- (ג) זכויות בנושא זה לשתי העדות בשתי הקפלות (בכמות ובמקומות מוסכמים);
- (ד) זכויות בנושא זה לאתיופיים בקפלה אחת ולקופטים בקפלה השנייה (חלוקה גיאוגרפית).

18. בנושא זה יהיה קשה להתחמק מהתייחסות לעניין הנעלות, שכן לפי כללי הסטטוס קון, הזכות להציב תמונות מקודשות, מנורות או תשמישי קדושה אחרים נחשבת כאחד מסימני ההכר של בעלות. אולם גם בנושא זה קיימים מקרים חריגים, שבהם קיר או עמוד טיין לעדה אחת בעוד אשר לעדה אחרת נשמרת הזכות להציב תמונה קדושה או מנורה במקום.

19. נראה לנו שהאפשרות הטובה ביותר היא (ג). פתרון זה מאפשר לשתי העדות להציב דברי קדושה מבלי לרוותר על הטענה כי המקום כולו הוא שלו.

20. ברור שאפשר לבצע באפשרויות השונות בארבעת הנושאים הנ"ל צירופים שונים ומגוונים. לדעת חברי הועדה, הפתרון הטוב ביותר הוא זה שיעדיף את הקופטים בנושאי המפתחות והאחזקה ואת האתיופיים לגבי השימוש במקום.

על אף שועדת השרים מטפלת בעיקר בסיכסוך הנוגע לשתי הקפלות והעבר, רצוי לדעתנו שהסתווך יביא בחשבון כי קיים גם סיכסוך הנוגע לאיזור הבקתות בהן מתגוררים האתיופיים. תמורת וויתורים מצד האתיופיים בנושא הקפלות, אפשר יהיה להציע להם יותר זכויות בנושא הבקתות ושיפוצן.

י. יעיש
מנהל המחלקה
לקשר עם הכנסיות
משרד החוץ

ט. דניס גולדמן
מנהל המחלקה
לעניינים בינלאומיים
בפרקליטות המדינה

דניאל רוסינג
מנהל המחלקה
לעדות הנוצריות
משרד לענייני דתות

ב"ה, ירושלים, ג' בטבת תשמ"ג
19 בדצמבר 1982

לכבוד
מר נתן מרון
לשכת משנה למנכ"ל
משרד החוץ
ירושלים

שלום רב,

הנדון: החלטת של ועדת השרים לעניין הסכסוך
האתיופי-קופטי - מיום 13.10.82

בהמשך לשיחתנו הטלפונית ברצוני להסב את תשומת לבך
להחלטת הנ"ל, אעמוד אתך בקשר בנוגע לסידורים
המהותיים והטכניים בקשר לנסיעת השופט בכור.

אגב, נא ראה פכתבו של שר החוץ בנדון מיום 23.8.82.

ב ב ר כ ה,

גלעד שטרן
עוזר בכיר לשר

ב"ה, לי כסלו התשמ"ג
16 בדצמבר 1982

לכבוד
השופט דוד בכור
הירקון 42
חיפה

מכובדי,

הנדון: סיכסוך האתיופי-קופטי.

בהמשך לשיחתנו הטלפונית:

- א: רצוף בזה החלטת ועדת השרים לענין הסכסוך האתיופי-קופטי מיום 13.10.82.
- ב: רצוף בזה מכתבו של דר בורג למזכיר הממשלה על ביצוע החלטה הנ"ל.
- ג: רצוף בזה מכתבו של דר' בורג אל מזכיר הממשלה מיום 12.12.82 בצרוף דו"ח ועדת המומחים בענין הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים בסיכסוך האתיופי-קופטי.
- ד: נתבקשתי על ידי המשנה למזכיר הממשלה דר' מיכאל ניר ועל ידי דר' בורג יו"ר ועדת השרים להודיע לך שהממשלה ממליצה בפני השופט להענות להזמנת הכנסיה האתיופית.
- ה: הוצאות הנסיעה יחולו על הממשלה.
- ו: כל סדרי הנסיעה ייעשו על ידי לשכת שר הפנים בתאום עם מזכירות הממשלה משרד החוץ והגורמים הנוספים שלהם נגיעה לעניין.

בכבוד רב

גלעד שטרן
עוזר בכיר לשר

ב"ה, כ"ו כסלו תשמ"ג
12 בדצמבר 1982

ס ו ד י

אל: ד"ר מנחם ניר
הכשנה למזכיר הממשלה
משרד ראש הממשלה - ירושלים.

טכובדי,

הנדון: החלטה אק/2 מיום כ"ו תשרי התשמ"ג (13.10.82)

כזכור בתחליטה ועדת השרים לענין הטכסוך האתיורי-קופטי למנות ועדת
מומחים אשר מתפקידה להכין הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים אשר ישמשו
את השופט דוד בכור בתמשך נוגעיל עם ראשי שתי הכנסיות.

הועדה קבעה ש"הצעות אלו תובאנה לאישור ועדת השרים".

אשר על-כן אודה אם תביא את דו"ה הועדה הרצו"ב לעיונם ולאישורם של
עמיתי חברי ועדת השרים.

בכבוד רב,

ד"ר יוסף בורג
יו"ר ועדת השרים לענין הטכסוך
אתיורי-קופטי.

ח"י
זלמן
1982

השר לעניני דתות

ב"ה, כ"ו כסלו תשמ"ג

12 בדצמבר 1982

ס ו ד י

אלו ד"ר מכאל ניר
המשנה למזכיר הממשלה
משרד ראש הממשלה - ירושלים.

מכובדי,

הנדון: החלטה אק/2 מיום כ"ו תשרי התשמ"ג (13.10.82)

כזכור בהחליטה ועדת השרים לענין הסכסוך האתיופי-קופטי למנות ועדת מומחים אשר מתפקידה להכין הצעות לפתרונות ופטרות אפשריים אשר ישמשו את השופט דוד בכור בהמשך מגעיו עם ראשי שתי הכנסיות.

הועדה קבעה ש "הצעות אלו תובאנה לאישור ועדת השרים".

אשר על-כך אודה אם תביא את דו"ח הועדה הרצו"ב לעיונם ולאישורם של עמיתי חברי ועדת השרים.

בכבוד רב,

ד"ר יוסף בורג
יו"ר ועדת השרים לענין הסכסוך
אתיופי-קופטי.

מדינת ישראל

משרד הדתות

לשכה ראשית

ירושלים

ב"ה,

ס ד י

תאריך: כג' בכסלו תשמ"ג

9 בדצמבר 1982.

ניסוח:

הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים בסיכסוך האתיוני - קופטי.

1. בהחלטה מיום כ"ו בתשרי תשמ"ג (13 באוקטובר 1982) החליטה ועדת הפרים לענין הסכסוך האתיוני-קופטי למנות אותנו כוועדת מומחים אשר תכין הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים, אשר ישמשו את השופט דוד בכור בהמשך טגעיז עם ראשי שתי הכנסיות.
2. לבקשת הוועדה, השתתף בכל דיוניה ניצב משנה דוד חן, ראש מדור נציגויות זרות במסגרת ישראל ותרם רבות מנסיונו העשיר בכל הנוגע לבעיות המקומות הקדושים ולשמירת הסדר הציבורי בהם.
3. הוועדה שקלה את הבעיות הנוגעות לסטטוס קוו במקומות הקדושים שהתעוררו בעבר ואשר מתעוררות היום. אחרי עיון בבעיות אלה הגיעה הוועדה למסקנה כי כל פתרון או פשרה הנוגע לסיכסוך בין העדות חייב להתבסס לארבעה נושאים עיקריים.
4. ואלה ארבעה הנושאים:
(א) שליטה על דרכי הגישה למקום, לרבות החזקת המפתחות;
(ב) זכויות לגבי אחזקת המקום (ניקיון ושיפוצים);
(ג) זכויות לגבי השימוש במקום לצרכי פולחן, עריכת תפילות ותהלוכות, הקטרת קטורת והדלקת נרות;
(ד) זכויות להציב במקום תמונות מקודשות, מנורות, נרות ותשמישי קדושה אחרים.
5. כמו כן סקרה הוועדה את המצב העובדתי בשטח המריבה הנדון, הן בתקופה שקדמה לתפיסת החזקה על ידי האתיוניים בהג הפסחא 1970 והן בתקופה שלאחריה.
6. בתקופה שלפני חג הפסחא 1970 היתה לעדה הקופטית שליטה במקום המריבה בכל אחד מארבעת הנושאים המוזכרים לעיל. אולם הקופטים, שלהם מקום תפילה בתוך כנסיית הקבר עצמה, לא עשו שימוש רב בשטח המריבה וניעלו אותו בעיקר כמעבר לכנסיית הקבר ומטונה. בהקשר זה, כתב הנשיא לשעבר של בית המשפט העליון, השופט ש. אגרנט בפסק הדין הראשון הנוגע לסכסוך זה (בג"צ 109/70, פ"ד כה(1) 225);

"... לצורך עריכת התהלוכה הזאת היו קופטים יורדים ממזר אנטוניוס הקדוש, עובדים את גג מזר הסולטן ויורדים משם אל המעבר המוביל ל"פרוס" של כנסית הקדוש. אשר לקפלות של ארבע החיות ומיבאל הקדוש, אמנם הקופטים אינם מתפללים שם בציבור, אך אחד הנוטרים הקופטים היה נוהג, מדי יום ביומו, להדליק שם מנורות שמן... כמו כן, מצויים במעבר ובשתי הקפלות נכסי אמנות קופטים וכתובות בשפה הקופטית".
בתקופה שלאחר חג הפסחא 1970 עברה השליטה על מקום המריבה לידי העדה האתיופית. אך שליטה זו הינה מלאה רק בנושאים (א) ו(ג) לעיל והממשלה התערבה כדי לא להתיר לאתיופים זכויות בנושאים (ב) ו(ד). הם אמנם התחילו לבצע שיפוצים בקפלות וכן הציבו בקפלות תמונות ותשמישי קדושה משלהם במקום אלו של העדה הקופטית, אך הממשלה פעלה לעצור את האתיופים ממעשים אלה.

7. ועדת המומחים רואה לנכון להניא בפני ועדת השרים מספר טירבי של אפשרויות לפתרון או לפשרה בכל אחד מארבעת התחומים המוזכרים לעיל. במתן הערותיהם לגבי האפשרויות השונות, לקחו חברי הוועדה בחשבון את:
- (א) עמדת בית המשפט הגבוה לצדק, אשר מצד אחד אינו מוכן להתערב בדרך שבה מטפלת הממשלה בסיכסוך, אך מצד שני אינו מרוצה מכך שאלה שעשו דין לעצמם (האתיופים) עדיין נהנים ממעשיהם מבלי שהעניין מתקדם לקראת פתרון;
 - (ב) העובדה שאין לאתיופים מקום תפילה אחר בכנסיית הקבר;
 - (ג) העובדה הברורה שאין פתרון קסם שישביע את שני הצדדים.

8. בנוסף לכך, אין חברי הוועדה מציעים פתרון שיעסוק בקביעת הבעלות בשטח המריבה, אלא מחפשים הסדרים מעשיים, שלפיהם יוכלו שתי העדות להנות מן המקום אם כי במידה מוגבלת.

9. שליטה על דרכי גישה למקום

האפשרויות השונות הן:

- (א) המפתחות לשתי הדלתות יהיו בידי האתיופים בלבד (המצב הידוע)
- (ב) המפתחות לשתי הדלתות יהיו בידי הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- (ג) מפתחות כפולות לשתי הדלתות יהיו הן בידי הקופטים והן בידי האתיופים;
- (ד) המפתח לדלת אחת יהיה בידי האתיופים והמפתח לדלת השניה יהיה בידי הקופטים.
- (ה) המפתחות יהיו בידי כנמיה אחרת (הארמנים או היווניים-אורתודוקסים);
- (ו) המפתחות יהיו בידי שומר מוסלמי
- (ז) המפתחות יהיו בידי הנאמן הציבורי;
- (ח) המפתחות יהיו בידי הממשלה (המסטרה או המשרד לענייני דתות).

10. בשלב זה של הסיכסוך נראה לנו שבאות בחשבון רק פתרונות (ז) או (ח), עם פתיחה וסגירה של הדלתות לפי לוח זמנים קבוע. הסדר זה יתווך גם בחגים. פתרונות אלו יכולים לענות במידה רבה על הנציה שהטרידה את בית המשפט הגבוה לצדק (ראה סעיף 8 (א) לעיל). נזאת מבלי לפגוע בהכרח בשימוש בקפלות ע"י האתיופים. פתרונות אלו גם משאירים את שאלת הבעלות פתוחה,

11. לדעתנו, לא רצוי, הן מבחינה מדינית והן מבחינת הכנסיות, להכניס גורם מוסלמי לתמונה (פתרון 3). כמו כן, מסירת המפתחות לכנסייה אחרת (פתרון 4) עלולה לסבך את הנושא עוד יותר, שכן שום כנסייה אחרת לא תוכל להיות לגמרי ניוטרלית בעניין. ידוע לנו שבעבר ניסו כנסיות אחרות, ובמיוחד הארמנים והיוונים - אורתודוקסים, לשים את ידיהן על שתי הקפלות. פתרונות 2 ו-3 אינם נראים לנו כמעשיים, בכל אופן לא בשלב זה, שכן דרושה מידה רבה של הסכמה הדדית כדי לאפשר הפעלת הקפלות. אפשרויות 4 ו-5 אינן יכולות להיחשב בפני עצמן כפתרון או פשרה.

12. החזקת המקום (נקיון ושיפוצים)

האפשרויות השונות הן:

- א) אחזקה בשתי הקפלות ובמעבר ע"י האתיופים בלבד;
- ב) אחזקה בשתי הקפלות ובמעבר ע"י הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970).
- ג) אחזקה בקפלה אחת ע"י האתיופים ואחזקה בקפלה השנייה ע"י הקופטים;
- ד) אחזקה משותפת בשתי הקפלות;
- ה) אחזקה ע"י הממשלה;

13. גם כאן, נראה לנו שהפתרון הטוב ביותר בשלב זה הוא שהממשלה תקבל על עצמה את האחזקה במקום. הפתרון הזה מתיישב עם כללי הסטטוס קוו במקומות הקדושים, אשר קובעים שבמקרה של העדר הסכמה בין שתי כנסיות, יבצע השלטון כל תיקון או שיפוץ חיוני.

ברור שפתרונות 2 ו-3 אינם רצויים יותר, אך הם לא נראים לנו כמציאותיים בשלב זה. אפשרויות 4 ו-5 אינן יכולות להיחשב בפני עצמן כפתרון או פשרה.

14. שימוש במקום לצרכי תפילות, תהלוכות, הקטרת קטורת והדלקת נרות

האפשרויות השונות הן:

- א) שימוש ע"י האתיופים בלבד (מצב היום);
- ב) שימוש ע"י הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- ג) שימוש בקפלה אחת ע"י האתיופים ושימוש בקפלה השנייה ע"י הקופטים (חלוקה גיאוגרפית, תוך שימוש משותף במעבר);
- ד) שימוש משותף ע"י שתי העדות בשתי הקפלות (חלוקת זמנים לפי לוח זמנים מפורטת, במיוחד בחגים).

15. כאן יש להזכיר הן את העובדה שהקופטים לא עשו שימוש רב בקפלות כאשר אלו היו בידיהם, והן את העובדה שלא היופים אין מקום אחר לתפילה במכלול כנסיות הקבר. כמו כן, קיימות ראיות מן העבר הרחוקה יותר המעידות על כך שהאיופים התפללו בקפלות או לפחות בקפלה העליונה, גם כאשר הקופטים החזיקו במפתחות (ראה קוסט, עמוד 31).

16. חברי הועדה מציעים, איפוא, שבנושא זה יש להעדיף פתרון שיבטיח לאיופים את הזכות לפשתמש בקפלות. שימוש זה יכול שיהיה משותף עם הקופטים בשתי הקפלות לפי לוח זמנים (פתרון ד') או בלעדי בקפלה העליונה (פתרון ג').

17. הצבת תמונות מקודשות, נרות ותשמישי קדושה אחרים
האפשרויות השונות הן:

א) זכויות בנושא זה לאיופים בלבד;
ב) זכויות בנושא זה לקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
ג) זכויות בנושא זה לשתי העדות בשתי הקפלות (בכסות ובמקומות מוסכמים);
ד) זכויות בנושא זה לאיופים בקפלה אחת ולקופטים בקפלה השנייה (חלוקה גיאוגרפית).

18. בנושא זה יהיה קשה להתחמק מהתייחסות לעניין הבעלות, שכן לפי כללי הסטטוס קון, הזכות להציב תמונות מקודשות, מנורות או תשמישי קדושה אחרים נחשבת כאחד מסימני ההכר של בעלות. אולם גם בנושא זה קיימים מקרים חריגים, שבהם קיר או עמוד שייך לעדה אחת בעוד אשר לעדה אחרת נשמרת הזכות להציב תמונה קדושה או מנורה במקום.

19. נראה לנו שהאפשרות הטובה ביותר היא (ג). פתרון זה מאפשר לשתי העדות להציב דברי קדושה מבלי לוותר על הטענה כי המקום כולו הוא שלו.

20. ברור שאפשר לבצע באפשרויות השונות בארבעת הנושאים הנ"ל צירופים שונים ומגוונים. לדעת חברי הועדה, הפתרון הטוב ביותר הוא זה שיעדיף את הקופטים בנושאי המפתחות והאחזקה ואת האיופים לגבי השימוש במקום.

על אף שועדת השרים מטפלת בעיקר בסיכסוך הנוגע לשתי הקפלות והשעבר, רצוי לדעתנו שהמתווך יביא בחשבון כי קיים גם סיכסוך הנוגע לאיזור הבקתות בהן מתגוררים האיופים. תמורת וויתורים מצד האיופים בנושא הקפלות, אפשר יהיה להציע להם יותר זכויות בנושא הבקתות ושיפוצן.

י. יעיש
מנהל המחלקה
לקשר עם הכנסיות
משרד החוץ

מ. דניס גולדמן
מנהל המחלקה
לעניינים בינלאומיים
בפרקליטות המדינה

דניאל רוסינג
מנהל המחלקה
לעדות הנוצריות
משרד לענייני דתות

מדינת ישראל

משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים
המחלקה לעדות הנוצריות

תאריך:
כ' כסלו תשמ"ג
6.12.82
חשבו:

לכבוד
ד"ר בורג
שר הפנים ולענייני דתות
יו"ר ועדה השרים לסיכסוך האתיופאי-קופטי

כבוד השר,

הנדון: הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים בסיכסוך האתיופאי-קופטי

בהמשך להתלווה ועדת השרים לעניין הסיכסוך האתיופאי-קופטי,
מישיבתה מיום כ"ו בתשרי תשמ"ג (13.10.1982), תוכנסה ועדת המומחים
שנתמנה להכין הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים אשר ישמשו את השופט בכור בהמשך
מגעיו עם ראשי שתי הכנסיות.

אני מתכבד לצרף בזה הסיכום הסופי של הצעות הועדה.

בכבוד רב,

דניאל רוסינג
מנהל המחלקה לעדות הנוצריות
יו"ר ועדת המומחים

הערה: חברי ועדת המומחים

מדינת ישראל

משרד הדתות

לשכה ראשית

ירושלים

ב"ה,

ס ד י

תאריך: כג' בכסלו תשמ"ג

9 בדצמבר 1982.

טלפון:

הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים בסיכסוך האתיופי - קופטי.

1. בהחלטת מיום כ"ו בתשרי תשמ"ג (13 באוקטובר 1982) החליטה ועדת השרים לעניין הסכסוך האתיופי-קופטי למנות אותנו כועדת מומחים אשר הכין הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים, אשר ישמשו את השופט דוד בכור בהמשך מגעיו עם ראשי שתי הכנסיות.
2. לבקשת הוועדה, השתתף בכל דיוניה ניצב משנה דוד חן, ראש מדור נציגויות זרות במשטרת ישראל ותרם רבות מנסיונו העשיר בכל הנוגע לבעיות המקומות הקדושים ולשמירת הסדר הציבורי בהם.
3. הוועדה שקלה את הבעיות הנוגעות לסטטוס קוו במקומות הקדושים שהתעוררו בעבר ואשר מתעוררות היום, אחרי עיון בבעיות אלה הגיעה הוועדה למסקנה כי כל פתרון או פשרה הנוגע לסיכסוך בין העדות חייב להתייחס לארבעה נושאים עיקריים.
4. ואלה ארבעה הנושאים:
(א) שליטה על דרכי הגישה למקום, לרבות החזקת המפתחות;
(ב) זכויות לגבי אחזקת המקום (ניקיון ושיפוצים);
(ג) זכויות לגבי השימוש במקום לצרכי פולחן, עריכת תפילות ותהלוכות, הקטרת קטורת והדלקת נרות;
(ד) זכויות להציב במקום חמוגות מקודשות, מנורות, נרות ותשמישי קדושה אחרים.
5. כמו כן סקרה הוועדה את המעב העובדתי בשטח המריבה הנדון, הן בתקופה שקדמה לתפיסת החזקה על ידי האתיופים בחג הפסחא 1970 והן בתקופה שלאחריה.
6. בתקופה שלפני חג הפסחא 1970 היתה לעדה הקופטית שליטה במקום המריבה בכל אחד מארבעת הנושאים המוזכרים לעיל. אולם הקופטים, שלהם מקום תפילה בתוך כנסיית הקבר עצמה, לא עשו שימוש רב בשטח המריבה וניצלו אותו בעיקר כמעבר לכנסיית הקבר ומסנה. בהקשר זה, כתב הנשיא לשעבר של בית המשפט העליון, השופט ש. אגרנט בפסק הדין הראשון הנוגע לסכסוך זה (בג"צ 109/70, פ"ד כה(1) 225),

"... לצורך עריכת התהלוכה הזאת היו קופטים יורדים ממגזר אנטוניוס הקדוש, עוברים את גג מגזר הסולטן ויורדים משם אל המעבר המוביל ל"פרויס" של כנסית הקדוש. אשר לקפלות של ארבע החיות ומיכאל הקדוש, אמנם הקופטים אינם מתפללים שם בציבור, אך אחד הכומר הקופטים היה נוהג, מדי יום ביומו, להדליק שם מנורות שמן... כמו כן, מצויים במעבר ונשתי הקפלות נכסי אמנות קופטים וכתובות בשפה הקופטית".
בתקופה שלאחר חג הפסחא 1970 עברה השליטה על מקום המריבה לידי העדה האתיופית. אך שליטה זו הינה מלאה רק בנושאים (א) ו(ג) לעיל והממשלה התערבה כדי לא להתיר לאתיופים זכויות בנושאים (ב) ו(ד). הם אמנם התחילו לבצע שיפוצים בקפלות וכן הציבו בקפלות תמונות ותשמישי קדושה משלהם במקום אלו של העדה הקופטית, אך הממשלה פעלה לעצור את האתיופים ממעשים אלה.

7. ועדת המומחים רואה לנכון להביא בפני ועדת השרים מספר מירבי של אפשרויות לפתרון או לפשרה בכל אחד מארבעת התחומים המוזכרים לעיל. במתן הערותיהם לגבי האפשרויות השונות, לקחו חברי הוועדה בחשבון את:
- (א) עמדת בית המשפט הגבוה לצדק, אשר מצד אחד אינו מוכן להתערב בדרך שבה מטפלת הממשלה בסיכסוך, אך מצד שני אינו מרוצה מכך שאלה שעשו דין לעצמם (האתיופים) עדיין נהנים ממעשיהם מבלי שהעניין מתקדם לקראת פתרון;
 - (ב) העובדה שאין לאתיופים מקום תפילה אחר בכנסיית הקבר;
 - (ג) העובדה הנדירה שאין פתרון קסם שישביע את שני הצדדים.

8. בנוסף לכך, אין חברי הוועדה מציעים פתרון שיעסוק בקביעת הבעלות בשטח המריבה, אלא מהפשים הסדרים מעשיים, שלפיהם יוכלו שתי העדות להנות מן המקום אם כי במידה מוגבלת.

9. שליטה על דרכי גישה למקום

האפשרויות השונות הן:

- (א) המפתחות לשתי הדלתות יהיו בידי האתיופים בלבד (המצב היום)
- (ב) המפתחות לשתי הדלתות יהיו בידי הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- (ג) מפתחות כפולות לשתי הדלתות יהיו הן בידי הקופטים והן בידי האתיופים;
- (ד) המפתח לדלת אחת יהיה בידי האתיופים והמפתח לדלת השניה יהיה בידי הקופטים.
- (ה) המפתחות יהיו בידי כנסייה אחרת (הארמנים או היווניים-אורתודוקסים);
- (ו) המפתחות יהיו בידי שומר מוסלמי
- (ז) המפתחות יהיו בידי הנאמן הציבורי;
- (ח) המפתחות יהיו בידי הממשלה (המטרה או המשרד לענייני דתות).

10. בשלב זה על הסיכסוך נראה לנו שבאות בחשבון רק פתרונות (ז) או (ח), עם פתיחה וסגירה של הדלתות לפי לוח זמנים קבוע. הסדר זה יחול גם בחגים. פתרונות אלו יכולים לענות במידה רבה על הבעיה שהטרידה את בית המשפט הגבוה לצדק (ראה סעיף 8 (א) לעיל). וזאת מבלי לפגוע בהכרח בשימוש בקפלות ע"י האתיופים. פתרונות אלו גם משאירים את שאלת הבעלות פתוחה.

11. לדעתנו, לא רצוי, הן מבחינה מדינית והן מבחינת הכנסיות, להכניס גורם מוסלמי לתמונה (פתרון (3)). כמו כן, מסירת המפתחות לכנסייה אחרת (פתרון (ה)) עלולה לשבך את הנושא עוד יותר, שכן שוט כנסייה אחרת לא תוכל להיות לגמרי ניוטרלית בענין. ידוע לנו שבעבר ניסו כנסיות אחרות, ובמיוחד הארמנים והיווניים - אורתודוקסים, לשים את ידיהן על שתי הקפלות. פתרונות (ג) ו(ד) אינם נראים לנו כמעשיים, בכל אופן לא בשלב זה, שכן דרושה טיזה רבה של הסכמה הודית כדי לאפשר הפעלת הקפלות. אפשרויות (א) ו(ב) אינן יכולות להיחשב בפני עצמן כפתרון או פשרה.

12. החזקת המקום (נקיטת ושיפוצים)

האפשרויות השונות הן:

- א) אחזקה בשתי הקפלות ובמעבר ע"י האתיופים בלבד;
- ב) אחזקה בשתי הקפלות ובמעבר ע"י הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970).
- ג) אחזקה בקפלה אחת ע"י האתיופים ואחזקה בקפלה השנייה ע"י הקופטים;
- ד) אחזקה משותפת בשתי הקפלות;
- ה) אחזקה ע"י הממשלה;

13. גם כאן, נראה לנו שהפתרון הטוב ביותר בשלב זה הוא שהממשלה תקבל על עצמה את האחזקה במקום. הפתרון הזה מתיישב עם כללי הסטטוס קוו במקומות הקדושים, אשר קובעים שבמקרה של העדר הסכמה בין שתי כנסיות, יבצע השלטון כל תיקון או שיפוץ חיוני.

ברור שפתרונות (ג) ו(ד) הינם רצויים יותר, אך הם לא נראים לנו כמציאותיים בשלב זה. אפשרויות (א) ו(ב) אינן יכולות להיחשב בפני עצמן כפתרון או פשרה.

14. שימוש במקום לצרכי תפילות, תהלוכות, הקטרת קטורת והדלקת נרות

האפשרויות השונות הן:

- א) שימוש ע"י האתיופים בלבד (מצב הידוע);
- ב) שימוש ע"י הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- ג) שימוש בקפלה אחת ע"י האתיופים ושימוש בקפלה השנייה ע"י הקופטים (חלוקה גיאוגרפית, הון שימוש משותף במעבר);
- ד) שימוש משותף ע"י שתי העדות בשתי הקפלות (חלוקת זמנים לפי לוח זמנים מפורטת, במיוחד בהגים).

15. כאן יש להזכיר הן את העובדה שהקופטים לא עשו שימוש רב בקפלות כאשר אלו היו בידיהם, והן את העובדה שלאתיופיים אין מקום אחר להפילה במכלול כנסיית הקבר. כמו כן, קיימות ראיות מן העבר הרחוקה יותר המעידות על כך שהאתיופיים התפללו בקפלות או לפחות בקפלה העליונה, גם כאשר הקופטים החזיקו במפתחות (ראה קוסט, עמוד 31).

16. חברי הוועדה מציעים, איפוא, שבנושא זה יש להעדיף פתרון שיבטיח לאתיופיים את הזכות לפשתמש בקפלות. שימוש זה יכול שיהיה משותף עם הקופטים בשתי הקפלות לפי לוח זמנים (פתרון ד) או בלעדי בקפלה העליונה (פתרון ג).

17. הצבת תמונות מקודשות, נרות ותשמישי קדושה אחרים
האפשרויות השונות הן:

(א) זכויות בנושא זה לאתיופיים בלבד;
(ב) זכויות בנושא זה לקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
(ג) זכויות בנושא זה לשתי העדות בשתי הקפלות (בכמות ובמקומות מוסכמים);
(ד) זכויות בנושא זה לאתיופיים בקפלה אחת ולקופטים בקפלה השנייה (חלוקה גיאוגרפית).

18. בנושא זה יהיה קשה להתחמק מהתייחסות לענין הבעלות, שכן לפי כללי הסטטוט קונ, הזכות להציב תמונות מקודשות, מנורות או תשמישי קדושה אחרים נחשבת כאחד מסימני ההכר של בעלות. אולם גם בנושא זה קיימים מקרים הריגים, שבהם קיר או עמוד שייך לעדה אחת בעוד אשר לעדה אחרת נשמרת הזכות להציב תמונה קדושה או מנורה במקום.

19. נראה לנו שהאפשרות הטובה ביותר היא (ג). פתרון זה מאפשר לשתי העדות להציב דברי קדושה מבלי לוותר על הטענה כי המקום כולו הוא שלד.

20. ברור שאפשר לבצע באפשרויות השונות בארבעת הנושאים הנ"ל צירופים שונים ומגוונים. לדעת חברי הוועדה, הפתרון הטוב ביותר הוא זה שיעדיף את הקופטים בנושאי המפתחות והאחזקה ואת האתיופיים לגבי השימוש במקום.

על אף שועדת השרים מטפלת בעיקר בסיכסוך הנוגע לשתי הקפלות והעבר, רצוי לדעתנו שהמחלוקת יביא בחשבון כי קיים גם סיכסוך הנוגע לאיזור הבקתות בהן מתגוררים האתיופיים. תמורת וויתורים מצד האתיופיים בנושא הקפלות, אפשר יהיה להציע להם יותר זכויות בנושא הבקתות ושיפוצן.

י. יעיש
מנהל המחלקה
לקשר עם הכנסיות
משרד החוץ

מ. דניס גולדמן
מנהל המחלקה
לעניינים בינלאומיים
בפרקליטות המדינה

דניאל רוסינג
מנהל המחלקה
לעדות הנוצריות
משרד לענייני דתות

מדינת ישראל

משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים

ב"ת,

ס ד י

תאריך: כג' בכסלו תשמ"ג
9 בדצמבר 1982.

ניסוח:

הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים בסיכסוך האתיופי - קופטי.

1. בהחלטת מיום כ"ו בתשרי תשמ"ג (13 באוקטובר 1982) ההליטה ועדת השרים לעניין הסכסוך האתיופי-קופטי למנות אותנו כועדת מומחים אשר תכין הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים, אשר ישמשו את השופט דוד בכור בהמשך מגעיו עם ראשי שתי הכנסיות.
2. לבקשת הועדה, השתתף בכל דיוניה ניצב משנה דוד חזן, ראש מדור נציגויות זרות במסגרת ישראל ותרם רבות מנסיונו העשיר בכל הנוגע לבעיות המקומות הקדושים ולשמירת הסדר הציבורי בהם.
3. הועדה שקלה את הבעיות הנוגעות לסטטוס קוו במקומות הקדושים שהתעוררו בעבר ואשר מתעוררות היום. אחרי עיון בבעיות אלה הגיעה הועדה למסקנה כי כל פתרון או פשרה הנוגע לסיכסוך בין העדות חייב להתייחס לארבעה נושאים עיקריים.
4. ואלה ארבעה הנושאים:
(א) שליטה על דרכי הגישה למקום, לרבות החזקת המפתחות;
(ב) זכויות לגבי אחזקת המקום (ניקיון ושיפוצים);
(ג) זכויות לגבי השימוש במקום לצרכי פולחן, עריכת תפילות ותהלוכות, הקטרת קטורת והדלקת נרות;
(ד) זכויות להציב במקום תמונות מקודשות, מנורות, נרות ותשמישי קדושה אחרים.
5. כמו כן סקרה הועדה את המצב העובדתי בשטח המריבה הנדון, הן בתקופה שקדמה לתפיסת החזקה על ידי האתיופים בחג הפסחא 1970 והן בתקופה שלאחריה.
6. בתקופה שלפני חג הפסחא 1970 היתה לעדה הקופטית שליטה במקום המריבה בכל אחד מארבעת הנושאים המוזכרים לעיל. אולם הקופטים, שלהם מקום תפילה בתוך כנסיית הקבר עצמה, לא עשו שימוש רב בשטח המריבה וניצלו אותו בעיקר כמעבר לכנסיית הקבר ומסנה. בהקשר זה, כתב הנשיא לשעבר של בית המשפט העליון, השופט ש. אגרנט בפסק הדין הראשון הנוגע לסיכסוך זה (בג"צ 109/70, פ"ד כה(1) 225):

"... לעורך עריכת התהלוכה הזאת היו קופטים יורדים ממנזר אנטוניוס הקדוש, עוברים את גג מנזר הסולטן ויורדים משם אל המעבר המוביל ל"פרוים" של כנסית הקדוש. אשר לקפלות של ארבע החיות ומיכאל הקדוש, אמנם הקופטים אינם מתפללים שם בעיבור, אך אחד הכומרים הקופטים היה נוהג, מדי יום ביומו, להדליק שם מנורות שמן... כמו כן, מצויים במעבר ובשתי הקפלות נכסי אמנות קופטים וכתובות בשפה הקופטית".
בתקופה שלאחר חג הפסחא 1970 עברה השליטה על מקום המריבה לידי העדה האתיופית. אך שליטה זו הינה מלאה רק בנושאים (א) ו(ב) לעיל והממשלה התערבה כדי לא להתיר לאתיופים זכויות בנושאים (ב) ו(ד). הם אמנם התחילו לבצע שיפוצים בקפלות וכן הציבו בקפלות תמונות ותשמישי קדושה משלהם במקום אלו של העדה הקופטית, אך הממשלה פעלה לעצור את האתיופים ממעשים אלה.

7. ועדת המומחים רואה לנכון להביא בפני ועדת השרים מספר מירבי של אפשרויות לפתרון או לפשרה בכל אחד מארבעת התחומים המוזכרים לעיל. במתן הערותיהם לגבי האפשרויות השונות, לקחו חברי הוועדה בחשבון את:
- (א) עמדת בית המשפט הגבוה לצדק, אשר מצד אחד אינו מוכן להתערב בדרך שבה מטפלת הממשלה בסיכסוך, אך מצד שני אינו מרוצה מכך שאלה שעשו דין לעצמם (האתיופים) עדיין נהנים ממעשיהם מבלי שהענין מתקדם לקראת פתרון;
 - (ב) העובדה שאין לאתיופים מקום תפילה אחר בכנסיית הקבר;
 - (ג) העובדה הברורה שאין פתרון קסם שישיב את שני הצדדים.

8. בנוסף לכך, אין חברי הוועדה מציעים פתרון שיעסוק בקביעת הבעלות בשטח המריבה, אלא מחפשים הסדרים מעשיים, שלפיהם יוכלו שתי העדות להנות מן המקום אם כי במידה מוגבלת.

9. שליטה על דרכי גישה למקום

האפשרויות השונות הן:

- (א) המפתחות לשתי הדלתות יהיו בידי האתיופים בלבד (המצב היום)
- (ב) המפתחות לשתי הדלתות יהיו בידי הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- (ג) מפתחות כפולות לשתי הדלתות יהיו הן בידי הקופטים והן בידי האתיופים;
- (ד) המפתח לדלת אחת יהיה בידי האתיופים והמפתח לדלת השניה יהיה בידי הקופטים.
- (ה) המפתחות יהיו בידי כנסייה אחרת (הארמנים או היוונים-אורתודוקסים);
- (ו) המפתחות יהיו בידי שומר מוסלמי
- (ז) המפתחות יהיו בידי הנאמן הציבורי;
- (ח) המפתחות יהיו בידי הממשלה (המטרה או המשרד לענייני דתות).

10. בשלב זה של הסיכסוך נראה לנו שבאות בחשבון רק פתרונות (ז) או (ח), עם פתיחה וסגירה של הדלתות לפי לוח זמנים קבוע. הסדר זה יחול גם בחגים. פתרונות אלו יכולים לענות במידה רבה על הבעיה שהטרידה את בית המשפט הגבוה לצדק (ראה סעיף 8 (א) לעיל), וזאת מבלי לפגוע בהכרח בשימוש בקפלות ע"י האתיופים. פתרונות אלו גם משאירים את שאלת הבעלות פתוחה,

11. לדעתנו, לא רצוי, הן מבחינה מדינית והן מבחינה הכנסיות, להכניס גורם מוסלמי לתמונה (פתרון 3). כמו כן, מטירת המפתחות לכנסייה אחרת (פתרון 4) עלולה לסבך את הנושא עוד יותר, שכן שום כנסיה אחרת לא תוכל להיות לגמרי ניוטרלית בעניין. ידוע לנו שנעבר ניסוי כנסיות אחרות, ובמיוחד הארמנים והיווניים - אורתודוקסים, לשים את ידיהן על שתי הקפלות. פתרונות (ג) ו(ד) אינם נראים לנו כמעשיים, בכל אופן לא בשלב זה, שכן דרושה מידה רבה של הסכמה הדדית כדי לאפשר הפעלת הקפלות. אפשרויות (א) ו(ב) אינן יכולות להיחשב בפני עצמן כפתרון או פשרה.

12. החזקת המקום (נקיון ושיפוצים)

האפשרויות השונות הן:

- (א) אחזקה בשתי הקפלות ובמעבר ע"י האתיופים בלבד;
- (ב) אחזקה בשתי הקפלות ובמעבר ע"י הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970).
- (ג) אחזקה בקפלה אחת ע"י האתיופים ואחזקה בקפלה השנייה ע"י הקופטים;
- (ד) אחזקה משותפת בשתי הקפלות;
- (ה) אחזקה ע"י הממשלה;

13. גם כאן, נראה לנו שהפתרון הטוב ביותר בשלב זה הוא שהממשלה תקבל על עצמה את האחזקה במקום. הפתרון הזה מתיישב עם כללי הסטטוס קוו במקומות הקדושים, אשר קובעים שבמקרה של העדר הסכמה בין שתי כנסיות, יבצע השלטון כל תיקון או שיפוץ חיוני.

ברור שפתרונות (ג) ו(ד) הינם רצויים יותר, אך הם לא נראים לנו כמציאותיים בשלב זה. אפשרויות (א) ו(ב) אינן יכולות להיחשב בפני עצמן כפתרון או פשרה.

14. שימוש במקום לצרכי תפילות, תהלוכות, הקטרת קטורת והדלקת נרות

האפשרויות השונות הן:

- (א) שימוש ע"י האתיופים בלבד (מצב היום);
- (ב) שימוש ע"י הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- (ג) שימוש בקפלה אחת ע"י האתיופים ושימוש בקפלה השנייה ע"י הקופטים (חלוקה גיאוגרפית, תוך שימוש משותף במעבר);
- (ד) שימוש משותף ע"י שתי העדות בשתי הקפלות (חלוקת זמנים לפי לוח זמנים מפורטת, במיוחד בחגים).

15. כאן יש להזכיר הן את העובדה שהקופטים לא עשו שימוש רב בקפלות כאשר אלו היו בידיהם, והן את העובדה שלא היופים אין מקום אחר לתפילה במכלול כנסיית הקבר. כמו כן, קיימות ראיות מן העבר הרחוקה יותר המעידות על כך שהאיופים התפללו בקפלות או לפחות בקפלה העליונה, גם כאשר הקופטים החזיקו במפתחות (ראה קוסט, עמוד 31).

16. חברי הועדה מעיעים, איפוא, שבנושא זה יש להעדיף פתרון שיבטיח לאתיופים את הזכות למשתמש בקפלות. שימוש זה יכול שיהיה משותף עם הקופטים בשתי הקפלות לפי לוח זמנים (פתרון (ד) או בלעדי בקפלה העליונה (פתרון (ג)).

17. הצבת תמונות מקודשות, נרות ותשמישי קדושה אחרים
האפשרויות השונות הן:

א) זכויות בנושא זה לאתיופים בלבד;
ב) זכויות בנושא זה לקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
ג) זכויות בנושא זה לשתי העדות בשתי הקפלות (בכמות ובמקומות מוסכמים);
ד) זכויות בנושא זה לאתיופים בקפלה אחת ולקופטים בקפלה השנייה (חלוקה גיאוגרפית).

18. בנושא זה יהיה קשה להתחמק מהתייחסות לעניין הבעלות, שכן למי כללי הסטטוס קו, הזכות להציב תמונות מקודשות, מנורות או תשמישי קדושה אחרים נחשבת כאחד מסימני ההכר של בעלות. אולם גם בנושא זה קיימים מקרים הריגים, שבהם קיר או עמוד שייך לעדה אחת בעוד אשר לעדה אחרת נשמרת הזכות להציב תמונה קדושה או מנורה במקום.

19. נראה לנו שהאפשרות הטובה ביותר היא (ג). פתרון זה מאפשר לשתי העדות להציב דברי קדושה מבלי לוותר על הטענה כי המקום כולו הוא שלו.

20. ברור שאפשר לבצע באפשרויות השונות באדנעת הנושאים הנ"ל צירופים שונים ומגוונים. לדעת חברי הועדה, הפתרון הטוב ביותר הוא זה שיעדיף את הקופטים בנושאי המפתחות והאחזקה ואת האתיופים לגבי השימוש במקום.

על אף שועדת השרים מטפלת בעיקר בסיכסוך הנוגע לשתי הקפלות והעבר, רצוי לדעתנו שהמתווך יביא בחשבון כי קיים גם סיכסוך הנוגע לאיזור הבקתות בהן מתגוררים האתיופים. תמורת וויתורים מצד האתיופים בנושא הקפלות, אפשר יהיה להציע להם יותר זכויות בנושא הבקתות וסיפוצן.

י. יעיש
מנהל המחלקה
לקשר עם הכנסיות
משרד החוץ

מ. דניס גולדמן
מנהל המחלקה
לעניינים בינלאומיים
בפרקליטות המדינה

דניאל רוסינג
מנהל המחלקה
לעדות הנוצריות
משרד לענייני דתות

מודינת ישראל

משרד הדתות

לשכה ראשית

ירושלים

ב"ה,

ס ד י

תאריך: כ"ג בכסלו תשמ"ג

9 בדצמבר 1982.

נוספר:

הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים בסיכסוך האתיופי - קופטי.

1. בהחלטת מיום כ"ו בתשרי תשמ"ג (13 באוקטובר 1982) החליטה ועדת השרים לעניין הסכסוך האתיופי-קופטי למנות אותנו כועדת מוֹטָחִים אשר תכין הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים, אשר ישמשו את השופט דוד בכור בהמשך מגעיו עם ראשי שתי הכנסיות.
2. לבקשת הוועדה, השתתף בכל דיוניה ניצב משנה דוד חן, ראש מדור נציגויות זרות במשטרת ישראל ותרם רבות מנסיונו העשיר בכל הנוגע לבעיות המקומות הקדושים ולשמירת הסדר הציבורי בהם.
3. הוועדה שקלה את הבעיות הנוגעות לסטטוס קוו במקומות הקדושים שהתעוררו בעבר ואשר מתעוררות היום. אחרי עיון בבעיות אלה הגיעה הוועדה למסקנה כי כל פתרון או פשרה הנוגע לסיכסוך בין העדות חייב להתייחס לארבעה נושאים עיקריים.
4. ואלה ארבעה הנושאים:
א) שליטה על דרכי הגישה למקום, לרבות החזקת המפתחות;
ב) זכויות לגבי אחזקת המקום (ניקיון ושיפוצים);
ג) זכויות לגבי השימוש במקום לצרכי פולחן, עריכת תפילות ותהלוכות, הקטרת קטורת והדלקת נרות;
ד) זכויות להציב במקום תמונות מקודשות, מנורות, נרות ותשמישי קדושה אחרים.
5. כמו כן סקרה הוועדה את המצב העובדתי בשטח המריבה הנדון, הן בתקופה שקדמה לתפיסת החזקה על ידי האתיופים בחג הפסחא 1970 והן בתקופה שלאחריה.
6. בתקופה שלפני חג הפסחא 1970 היתה לעדה הקופטית שליטה במקום המריבה בכל אחד מארבעת הנושאים המוזכרים לעיל. אולם הקופטים, שלהם מקום תפילה בתוך כנסיית הקבר עצמה, לא עשו שימוש רב בשטח המריבה וניצלו אותו בעיקר כמעבר לכנסיית הקבר וממנה. בהקשר זה, כתב הנשיא לשעבר של בית המשפט העליון, השופט ש. אגרנט בפסק הדין הראשון הנוגע לסכסוך זה (בג"צ 109/70, פ"ד כה (1) 225):

"... לצורך עריכת התהלוכה הזאת היו קופטים יורדים ממנזר אנטוניוס הקדוש, עוברים את גג מנזר הסולטן ויורדים משם אל המעבר המוביל ל"פרוים" של כנסיית הקדוש. אשר לקפלות של ארבע החיות ומיכאל הקדוש, אמנם הקופטים אינם מתפללים שם בציבור, אך אחד הכומרים הקופטים היה נוהג, מדי יום ביומו, להדליק שם מנורות שמן.... כמו כן, מצויים במעבר ובשתי הקפלות נכסי אמנות קופטים וכתובות בשפה הקופטית".
בתקופה שלאחר חג הפסחא 1970 עברה השליטה על מקום המריבה לידי העדה האתיופית. אך שליטה זו הינה מלאה רק בנושאים (א) ו(ג) לעיל והממשלה התערבה כדי לא להתיר לאתיופים זכויות בנושאים (ב) ו(ד). הם אמנם התחילו לבצע שיפוצים בקפלות וכן הציבו בקפלות תמונות ותשמישי קדושה משלהם במקום אלו של העדה הקופטית, אך הממשלה פעלה לעצור את האתיופים ממעשים אלה.

7. ועדת הסומחים רואה לנכון להביא בפני ועדת השרים מספר מירבי של אפשרויות לפתרון או לפשרה בכל אחד מארבעת התחומים המוזכרים לעיל. במתן הערותיהם לגבי האפשרויות השונות, לקחו חברי הוועדה בחשבון את:
- (א) עמדת בית המשפט הגבוה לצדק, אשר מצד אחד אינו מוכן להתערב בדרך שבה מטפלת הממשלה בסיכסוך, אך מצד שני אינו מרוצה מכך שאלה שעשו דין לעצמם (האתיופים) עדיין נהנים ממעשיהם מבלי שהעניין מתקדם לקראת פתרון;
 - (ב) העובדה שאין לאתיופים מקום תפילה אחר בכנסיית הקבר;
 - (ג) העובדה הברורה שאין פתרון קסם שיטביע את שני הצדדים.
8. בנוסף לכך, אין חברי הוועדה מציעים פתרון שיעסוק בקביעת הבעלות בשטח המריבה, אלא מחפשים הסדרים מעשיים, שלפיהם יוכלו שתי העדות להנות מן המקום אם כי במידה מוגבלת.

9. שליטה על דרכי גישה למקום

האפשרויות השונות הן:

- (א) המפתחות לשתי הדלתות יהיו בידי האתיופים בלבד (המצב היום)
- (ב) המפתחות לשתי הדלתות יהיו בידי הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- (ג) מפתחות כפולות לשתי הדלתות יהיו הן בידי הקופטים והן בידי האתיופים;
- (ד) המפתח לדלת אחת יהיה בידי האתיופים והמפתח לדלת השניה יהיה בידי הקופטים.
- (ה) המפתחות יהיו בידי כנמיה אחרת (הארמנים או היווניים-אורתודוקסים);
- (ו) המפתחות יהיו בידי שומר מוסלמי
- (ז) המפתחות יהיו בידי הנאמן הציבורי;
- (ח) המפתחות יהיו בידי הממשלה (המשטרה או המשרד לענייני דתות).

10. בשלב זה של הסיכסוך נראה לנו שנאות בחשבון רק פתרונות (ז) או (ח), עם פתיחה וסגירה של הדלתות לפי לוח זמנים קבוע. הסדר זה יחול גם בחגים. פתרונות אלו יכולים לענות במידה רבה על הבעיה שהטרידה את בית המשפט הגבוה לצדק (ראה סעיף 8 (א) לעיל). וזאת מבלי לפגוע בהכרח בשימוש בקפלות ע"י האתיופים. פתרונות אלו גם משאירים את שאלת הבעלות פתוחה.

11. לדעתנו, לא רצוי, הן מבחינה מדינית והן מבחינת הכנסיות, להכניס גורם מוסלמי לתמונה (פתרון 3). כמו כן, מסירת הטפתחות לכנסייה אחרת (פתרון 4) עלולה לשבך את הנושא עוד יותר, שכן שום כנסייה אחרת לא תוכל להיות לגמרי ניוטרלית בעניין. ידוע לנו שבעבר ניטו כנסיות אחרות, ובמיוחד הארמנים והיוונים - אורתודוקסים, לשום את ידיהן על שתי הקפלות. פתרונות (ג) ו-(ד) אינם נראים לנו כמעשיים, בכל אופן לא בשלב זה, שכן דרושה מידה רבה של הסכמה הדדית כדי לאפשר הפעלת הקפלות. אפשרויות (א) ו-(ב) אינן יכולות להיחשב בפני עצמן כפתרון או פשרה.

12. החזקת המקום (נקיון ושיפוצים)

האפשרויות השונות הן:

- א) אחזקה בשתי הקפלות ובמעבר ע"י האתיופים בלבד;
- ב) אחזקה בשתי הקפלות ובמעבר ע"י הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970).
- ג) אחזקה בקפלה אחת ע"י האתיופים ואחזקה בקפלה השנייה ע"י הקופטים;
- ד) אחזקה משותפת בשתי הקפלות;
- ה) אחזקה ע"י הממשלה;

13. גם כאן, נראה לנו שהפתרון הטוב ביותר בשלב זה הוא שהממשלה תקבל על עצמה את האחזקה במקום. הפתרון הזה מתיישב עם כללי הסטטוס קוו במקומות הקדושים, אשר קובעים שבמקרה של העדר הסכמה בין שתי כנסיות, יבצע השלטון כל תיקון או שיפוץ חיוני.

ברור שפתרונות (ג) ו-(ד) הינם רצויים יותר, אך הם לא נראים לנו כמציאותיים בשלב זה. אפשרויות (א) ו-(ב) אינן יכולות להיחשב בפני עצמן כפתרון או פשרה.

14. שימוש במקום לצרכי תפילות, תהלוכות, הקטרת קטורת והדלקת נרות

האפשרויות השונות הן:

- א) שימוש ע"י האתיופים בלבד (מצב היום);
- ב) שימוש ע"י הקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- ג) שימוש בקפלה אחת ע"י האתיופים ושימוש בקפלה השנייה ע"י הקופטים (חלוקה גיאוגרפית, תוך שימוש משותף במעבר);
- ד) שימוש משותף ע"י שתי העדות בשתי הקפלות (חלוקת זמנים לפי לוח זמנים מפורטת, במיוחד בחגים).

15. כאן יש להזכיר הן את העובדה שהקופטים לא עשו שימוש רב בקפלות כאשר אלו היו בידיהם, והן את העובדה שלאתיופים אין מקום אחר לתפילה במכלול כנסיית הקבר. כמו כן, קיימות ראיות מן העבר הרחוקה יותר המעידות על כך שהאתיופים התפללו בקפלות או לפחות בקפלה העליונה, גם כאשר הקופטים החזיקו במפתחות (ראה קוסט, עמוד 31).

16. חברי הועדה מציעים, איפוא, שבנושא זה יש להעדיף פתרון שיבטיח לאתיופים את הזכות להשתמש בקפלות. שימוש זה יכול שיהיה משותף עם הקופטים בשתי הקפלות לפי לוח זמנים (פתרון ד), או בלעדי בקפלה העליונה (פתרון ג).

17. הצבת תמונות מקודשות, נרות ותשמישי קדושה אחרים
האפשרויות השונות הן:

- (א) זכויות בנושא זה לאתיופים בלבד;
- (ב) זכויות בנושא זה לקופטים בלבד (מצב לפני חג הפסחא 1970);
- (ג) זכויות בנושא זה לשתי העדות בשתי הקפלות (בכסות ובמקורות מוסכמים);
- (ד) זכויות בנושא זה לאתיופים בקפלה אחת ולקופטים בקפלה השנייה (חלוקה גיאוגרפית).

18. בנושא זה יהיה קשה להתחמק מהתייחסות לענין הבעלות, שכן לפי כללי הסטטוס קון, הזכות להציב תמונות מקודשות, נרות או תשמישי קדושה אחרים נחשבת כאחד מסימני ההכר של בעלות. אולם גם בנושא זה קיימים מקרים חריגים, שבהם קיר או עמוד שייך לעדה אחת בעוד אשר לעדה אחרת נשמרת הזכות להציב תמונה קדושה או מגורה במקום.

19. נראה לנו שהאפשרות הטובה ביותר היא (ג). פתרון זה מאפשר לשתי העדות להציב דברי קדושה מבלי לוותר על הטענה כי המקום כולו הוא שלו.

20. ברור שאפשר לבצע באפשרויות השונות בארבעת הנושאים הנ"ל צירופים שונים ומגוונים. לדעת חברי הועדה, הפתרון הטוב ביותר הוא זה שיעדיף את הקופטים בנושאי המפתחות והאחזקה ואת האתיופים לגבי השימוש במקום.

על אף שועדת השרים מטפלת בעיקר בסיכסוך הנוגע לשתי הקפלות והעבר, רצוי לדעתנו שהמחלוקת יביא בחשבון כי קיים גם סיכסוך הנוגע לאיזור הבקתות בהן מתגוררים האתיופים. תמורת וויתורים מצד האתיופים בנושא הקפלות, אפשר יהיה להציע להם יותר זכויות בנושא הבקתות ושיפוצן.

י. יעיש
מנהל המחלקה
לקשר עם הכנסיות
משרד החוץ

מ. דניס גולדמן
מנהל המחלקה
לעניינים בינלאומיים
בפרקליטות המדינה

דניאל רוסינג
מנהל המחלקה
לעדות הנוצריות
משרד לענייני דתות

נודינת ישראל

ת"ד קופ"מ
לשכת ראשית

משרד הדתות
לשכת ראשית
ירושלים
המחלקה לעדות הנוצריות

תאריך :
כ"ב בפסלו תשמ"ג
6.12.82
מספר :

לכבוד
ד"ר בורג
שר הפנים ולענייני דתות
דיו"ר ועדת השרים לסיכסוך האתיורי-קופטי

כבוד השר,

הנדון: הצעות לפתרון ופשרות אפשריים בסיכסוך האתיורי-קופטי

בהמשך להתלטות ועדת השרים לענייני הסיכסוך האתיורי-קופטי,
מישיבתה מיום כ"ו בחשרי תשמ"ג (13.10.1982), התכנסה ועדת המוסמים
שנתמנה להכין הצעות לפתרון ופשרות אפשריים אשר ישמשו את השופט בכור בהמשך
מגעיו עם ראשי שתי הכנסיות.

אני מתכבד לצרף כזה הסיכום הסופי של הצעות הועדה.

בכבוד רב,

דניאל רוסינג
מנהל המחלקה לעדות הנוצריות
דיו"ר ועדת המוסמים

העמק: חברי ועדת המוסמים

תאריך 12.82.

כ"ו כסלו תשט

אל: מזכיר הממשלה
מאח: השר לעניני דת

הנדון : החלטה 1035 (אק/2), מישיבה ט/שסג, מיום 24.10.82.
הזמנת השופט דוד בנור לאחיופיה

להלן הדיווח (*) :

1. ההחלטה בוצעה במלואה.	4. טרם הוחל בביצוע ההחלטה.
2. ההחלטה בוצעה בחלקה.	5. הצעת החוק הועברה לבג"צ.
3. הביצוע סטה במידה כלשהי מההחלטה.	6. תאריך השלמת הביצוע: _____

להלן פירוט הדיווח:-

ההחלטה בוצעה במלואה.

ב ב ר כ ה

ד"ר יוסף בנור

(*) א. נא סמן מצב הביצוע ותאריך השלמתו.

ב. נא הוסיף פרטים לפי הענין, לרבות הסברים לאי-ביצוע או ביצוע חלקי או ביצוע שסטה במידה כלשהי מההחלטה, וכן מועד משוער להשלמת הביצוע, אם טרם הושלם.

Jerusalem, December 24, 1982

Ethiopian Orthodox Church Patriarchate
The Head Office
P.O.B. 1283
Addis Ababa
Ethiopia

Your Graces,

I have been asked by Justice David Behor to respond to the letter of July 2nd, 1982.

Justice Behor has consulted with the Ministerial Committee which deals with the Ethiopian Coptic dispute in Jerusalem. (The Chairman of this Committee is the Minister of the Interior, Dr. Josef Burg).

In pursuance of these consultations, I have been asked to inform Your Graces that Justice Behor is willing to visit Ethiopia, towards the end of January, 1983.

Justice Behor will be able to arrive in Addis Ababa on January 23rd or 24th, depending on travel arrangements, and would like to return to Israel no later than January 28th.

Attorney Reshef in Jerusalem has expressed his willingness to coordinate matters regarding visas, schedules and technical arrangements.

Justice Behor will be accompanied by Mr. Gilad Stern, Senior Assistant to the Minister of the Interior, and by Mr. Dan Shefer, of the Prime Minister's Office.

We would be grateful to receive from Your Graces a proposed itinerary of Justice Behor's visit to Ethiopia.

Respectfully yours,

Gilad Stern
Senior Assistant
to the Minister

מזכירות הממשלה

ירושלים, כ"ז בתשרי התשמ"ב
14 באוקטובר 1982

ש מ ו ר

אל : מר ד. רוסינג - מנהל המחלקה לעדות נוצריות,
משרד הדתות

מר ד. גולדמן - מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים,
פרקליטות המדינה

מר ז. יעיש - הממונה על הקשר עם הכנסיות,
משרד החוץ

מאת: המשנה למזכיר הממשלה

הנני מתכבד להביא לתשומת-לבכם את החלטה
מס. אק/2 של ועדת השרים לעניין הסכסוך האתיופי-קופטי,
מישיבתה ביום ד', כ"ז בתשרי התשמ"ב (13.10.1982):

"אק/2. הזמנת השופט דוד בכור לאתיופיה

מ ח ל י ט י ס :

(א) למסור ראשי הכנסיה הקופטית בישראל
על ההזמנה של הכנסיה האתיופית למתווך
בסכסוך, השופט דוד בכור, לבקר
באתיופיה, על-מנת לקיים עמם שיחות
על הסכסוך.

בתפקידו כמתווך יהיה השופט דוד בכור
מוכן לבקר גם במצרים, לעריכת פגישות
עם ראשי הכנסיה הקופטית, אם הם ירצו
בכך.

(ב) לענות ועדת-מומחים -

בהרכב:-

מנהל המחלקה לעדות נוצריות, משרד
הדתות - יו"ר;

מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים,
פרקליטות המדינה;

הממונה על הקשר עם הכנסיות, משרד
החוץ. -

אשר חכין הצעות לפתרונות ופשרות
אפשריים אשר ישמשו את השופט
דוד בכור בהמשך מגעיו עם ראשי
שתי הכנסיות.

הצעות.

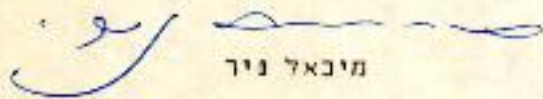
מזכירות הממשלה

ש מ ר

- 2 -

הצעות אלו חובאנה לאישור ועדת
השרים."

נ כ ר נ ה

מיכאל ניר

העתיקה: ✓ שר הפנים - יו"ר ועדת השרים

מוכירות הממשלה

נתקבל
14. X. 1982
בליטת ישר דפנים

ש ח ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת ועדת השרים לענין הסכסוך האתייופי-קופטי

יום ג', כ"ה בתשרי התשמ"ג - 12.10.1982

(בשעה 09:00)

נכחו חברי ועדת השרים : י. כורג - יו"ר, מ. נסים.

נעדר חבר ועדת השרים : י. שמיר (בחו"ל).

מ. גבאי	-	המנהל הכללי, משרד המשפטים
ד. קמחי	-	המנהל הכללי, משרד החוץ
ד. גולדמן	-	מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים, פרקליטות המדינה
א. הלוי	-	המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים
נ. יעיש	-	הממונה על הקשר עם הכנסיות, משרד החוץ
ד. רוסינג	-	מנהל המחלקה לעדות נוצריות, משרד הדתות
מיכאל ניר	-	המשנה למוכיר הממשלה

סדר היום : אק/2. הזמנת השופט דוד בכור
לאתייופיה

ההזמנה.

בפרוטוקול זה 2 דפים.

1035 נ.
(אק/2)

17/10/82
24/10/82

הזמנת השופט דוד בכור לאחיופיה אק/2.

יו"ר ועדת השרים פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים וי. כורנ; והיה ד. קמחי, מ. גבאי וא. הלוי.

ת ח ל י ט י מ :

(א) לתסדר לראשי הכנסיה הקופטית בישראל על ההזמנה של הכנסיה האחיופית לתחזור בסכסוך, השופט דוד בכור, לזקק באחיופיה, על-מנת לקיים עמם שיחות על הסכסוך.

בתפקידו כמתווך יהיה השופט דוד בכור מוכן לזקק גם במצרים, לעריכת פגישות עם ראשי הכנסיה הקופטית, אם הם ירצו בכך.

(ב) לענות ועדת-מומחים -

בהרכב:-

מנהל המחלקה לעזות נוצריות, משרד הדתות - יו"ר;

מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים, פרקליטות המדינה;

הממונה על הקשר עם הכנסיות, משרד החוץ. -

אשר תכין הצעות לפתרונות ופשרות אפשריים אשר ישמשו את השופט דוד בכור בהמשך מגעיו עם ראשי שתי הכנסיות.

הצעות אלו חובאנה לאישור ועדת השרים.

ה י ש י כ ה נ ו ע ל ת

ס ו ד י

פרוטוקול משיבה שנערכה בלשכת שר הפנים ביום ב' 20.9.82

השתתפו: ד"ר י. בורג - שר הפנים
מר ד. בכור - השופט בדימוס
מר ד. רוסינג - משרד הדתות
מר ד. גולדמן - משרד המשפטים
מר ג. שטרן - משרד הפנים
מר נ. יעיש - משרד החוץ

הישיבה זומנה לדון בהזמנת הכנסיה האתיופית לשופט בכור לבקר באתיופיה, במסגרת מאמציו לתיווך בסכסוך הקופטי-אתיופי.

שר הפנים סקר את הרקע לסכסוך.

השופט בכור דיווח על פעולותיו ממפגשיו עם נציגי שתי הכנסיות. אצל הקופטים אין שום נטיה לפשרה כלשהיא. הסכויים לקדם את הסכוי של ההסדר ע"י ביקור באתיופיה נראים קלושים מאד.

מר יעיש - אמר שלדעתו אמנם הסכויים להגיע להסדר הינם מעטים אבל לא אפסיים לגמרי. משרד תחנך בעד הענות להזמנת הכנסיה.

מר גולדמן - סקר את ההבטים המשפטיים לאור פניה נוספת לבג"צ מטעם הכנסיה הקופטית, צריכים לדעתו לאפשר נסיעת השופט לאתיופיה, ואחר-כך גם למצרים. אחרי נסיעות אלו נוכל לטעון בבג"צ שמצינו את כל האפשרויות.

מר רוסינג - הדגיש שיש לראות את ההשלכות של נסיעת השופט מהפרספקטיבה של הקופטים.

מר שטרן - מסר על עמדת המוסד בסוגית ההזמנה האתיופית.

ד"ר בורג - סיכם את הדיון באומרו שקשה לקבוע מה הסטטוסקו המקורי בסכסוך. אם יסע השופט, אזי יצטרך לנסוע גם לאתיופיה וגם למצרים.

סוכם להביא את הענין להכרעת ועדת השרים.

רשם: גלעד שטרן

DAVID BEHOR
RETIRED JUSTICE OF THE SUPREME COURT

Hayarkon Street 42
Haifa 34 462, Israel
Tel. 2 4 1 1 8 0

דוד בכור
שופט בדימוס של בית המשפט העליון

רחוב הירקון 42
חיפה 34 462
טל. 2 4 1 1 8 0

ס' באב, התשס"ב
29 ביולי, 1982

לכבוד
ד"ר יוסף בורג,
יו"ר ועדת השרים לסכסוך הקופסי אחיופי,
משרד הפנים,
י ר ו ש ל י ס
בבד השר.

כפי שכתבתי במכתבי מיום ו' באייר, תשס"ב (29.4.82),
נפגשתי ביום 25.4.82 עם ה' מקונן מאחיופיה, בהסתתרות הארכי-
בישוף האחיופי החדש, אבא ברנבס וכמרים נוספים של הכנסיה.
בינתיים קבלתי עותק מכתבי החשובה של כבודו מיום 27.5.82 אל
הפטריוארך האחיופי ואל הארכיבישוף הקופסי.

בשבוע החולף נמסר לי על ידי עו"ד רשף (בא כח הכנסיה
האחיופית), שיש מכתב אלי מהפטריוארך באחיופיה; ביום 26.7.82 נפגשתי
אתו במעמד שלשה שרים מהכנסיה ועו"ד רשף מסר לי מכתב סגור ואני
מצרף בזה עותק מהמכתב.

אני מבין שההזמנה לבקר באחיופיה באה בעקבות זאת שבמהלך
הסיחה הנ"ל עם ה' מקונן נאמר לי שלאנשים כאן אין סמכות ואני
אסרתי לו שאם תחול התקדמות ייתכן וקיימת אפשרות לסכם דבר מה
באחיופיה. אני מבין שהפטריוארך האחיופי כתב לעו"ד רשף והזמין
אותו לנסוע גם כן אם אני אעשה כן.

כפי שהדברים עומדים כעת אינני רואה עדיין כל התקדמות
ולא נראים סיכויים רבים להשיג התקדמות בשלכ זה גם בבקור באחיופיה.
מאידך קיימת השאלה אם בקור כזה רצוי מבחינת ראות ועדת השרים.

עו"ד רשף הודיע לי שהארכיבישוף האחיופי נמצא כעת
באחיופיה ולדבריו מחכה הארכיבישוף לחשובה.

מצאתי לנכון להביא את הדבר לידיעה כבודו ואשמח לקבל
השובה והדרכה בנדון. בשלב זה אציין גם שאם חמצא ועדת השרים
שרצוי שאענה להזמנה אזי יהיה נכון לדעתי שסטמלח ישראל, ולא
הכנסיה האחיופית, תישא בהוצאותי.

בכבוד רב,

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
 ቲያን ሙንበረ ፓትረያርክ ጠቅላይ ጽ/ቤት
 Ethiopian Orthodox Church Patriarchate
HEAD OFFICE

የመልእክት ጥጥን ቁጥር ዜጃዎች
 P.O. Box 1283

አዲስ አበባ
 ADDIS ABABA

ቁጥር 15/15/1982
 No.

ቀን 15/15/1982

July 2nd 1982

His Honour, Mr. David Behor
 Previous Justice of the Supreme Court
Jerusalem - Israel

Your Honour,

Wishing heartily good health and peace to your Honour and your family in the name of God, I extend with great pleasure, on behalf of the Ethiopian Orthodox Church, an invitation to your Honour to visit Ethiopia in appropriate time.

As to the visiting time, we should be very happy to have your Honour in Ethiopia in January 1983 or (if it is too late) in September 1982, but if this time is not preferable, we accept it with favour if your Honour make a choice of the right time appropriate to the visit. Travel cost and other expenses will be met by the Ethiopian Orthodox Church.

Looking forward to your Honour's favourable response.
 With Brotherly love in the living God.

አባ ተዋሕዶ ጸ/ቤት
 ፓትረያርክ ጠቅላይ ጽ/ቤት
 ዘኢትዮጵያ
 ABBA TEKLE-HAIMANOT
 PATRIARCH OF ETHIOPIA

ቀን 15/15/1982

פרוטוקול

שנערך בלשכת שר הפנים ביום 20.9.82 בהשתתפות:

שר הפנים, דר' יוסף בורג
השופט בדימוס, ד. בכור
מר ד. רוסינג, משרד הדתות
מר ד. גולדמן, משרד המשפטים
מר ג. שטרן, לשכת שר הפנים

הישיבה זומנה לדון בהזמנת הכנסיה האתיופית לשופט בכור לבקר באתיופיה, במסגרת מאמציו תיווך בסכסוך הקופטי-אתיופי.

שר הפנים סקר את הרקע לסכסוך.

השופט בכור דיווח על פעולותיו ממפגשיו עם נציגי שתי הכנסיות. אצל הקופטים אין שום נטיה לפשרה כלשהיא. הסכויים לקדם את הסכוי של ההסדר ע"י ביקור באתיופיה נראים קלושים מאוד.

מר יעיש - אמר שלדעתו אמנם הסכויים להגיע להסדר הינם מעטים אבל לא אפסיים לגמרי. משרד החוץ בעד הענות להזמנת הכנסיה.

מר גולדמן - סקר את ההבטים המשפטיים לאור פניה נוספת לבג"ץ מטעם הכנסיה הקופטית, צריכים לדעתו לאפשר נסיעת השופט לאתיופיה, ואחר-כך גם למצרים. אחרי נסיעות אלו נוכל לטעון בבג"ץ שמצינו את כל האפשרויות.

מר רוסינג - הדגיש שיש לראות את ההשלכות של נסיעת השופט מהפרספקטיבה של הקופטים.

מר שטרן - מסר על עמדת המוסד בסוגית ההזמנה האתיופית.

דר' בורג - סיכם את הדיון באומרו שקשה לקבוע מה הסטטוס קו המקורי בסכסוך. אם יסע השופט, אזי יצטרך לנסוע גם לאתיופיה וגם למצרים.

סוכם להביא את הענין להכרעת ועדת השרים.

א"י
א"י
א"י

שר המשפטים

ירושלים, ו' באלול התשמ"ב
25 באוגוסט 1982

אל: שר הפנים

הנדון: הסכסוך האתיופי - קופטי

בעקבות שיחתנו ביקשתי את חוות דעתו של
שר החוץ על דבר ההצעה שהמתווך כב' השופט
(בדימ') בכור יסע לאתיופיה לשיחה עם ראשי
הכנסייה שם.

לוטה תצלום תשובתו של שר החוץ.

בכבוד רב,

משה נסים
שר המשפטים

כש/

שר החוץ

ירושלים, ד' באלול תשמ"ב
23 באוגוסט 1982

אל : שר המשפטים

הנדון: הסכום האתיורי-קופטי

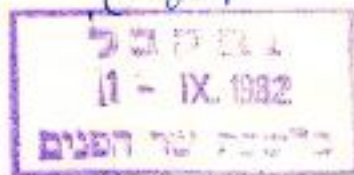
לאחר בירור במשרד ובמוסד, נראה לי שנסיעת
תשופט לאתיוריה יכולה להועיל.

אם יוחלט בחיוב על כך סבורני שמשרדי יחד עם
המוסד יצטרכו לתדרך את תשופט.

בברכה,

יצחק שמיר

ס"ר הסטמטים

ירושלים, ו' באלול התשמ"ב
25 באוגוסט 1982

אל: שר הפנים

הנדון: הטכסוך האתיופי - קופטי

בעקבות שיחתנו ביקשתי את חוות דעתו של
שר החוץ על דבר ההצעה שהמתווך כב' השופט
(בדימ') בכור יסע לאתיופיה לשיחה עם ראשי
הכנסיה שם.

לוטה תצלום תשובתו של שר החוץ.

בכבוד רב,

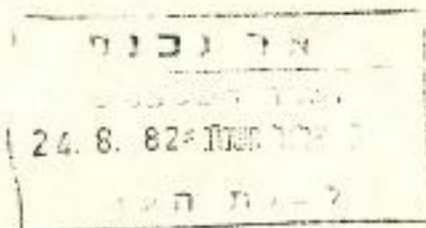
משה נסים

שר המשפטים

כש/

סר החוד

ירושלים, ד' באלול תשמ"ב
23 באוגוסט 1982

אל : שר המשפטים

הנדון: הסכסוך האתיורי-קופטי

לאחר בירור במשרד ובמוסד, נראה לי שנסיעת
השופט לאתיוריה יכולה להועיל.

אם יוחלט בחיוב על כך סבורני שמשרדו יחד עם
המוסד יצטרכו לתדרך את השופט.

בברכה,

יצחק שמיר

Tel. 241180

5. VIII. 1982

דוד בן דוד

מנהל המוסד של בית המשפט העליון

רחוב הירקון 42

34 462 ח פ ה

241180 סל

ס"ב באב, התשמ"ב
29 ביולי, 1982

לכבוד

ד"ר יוסף בורג,

ג"ר ווערן דערמאנט אין דער פארגאנגענהייט, און דערפאר ווערן זיי אויך נישט געזאגט.

מסרד הפנים,

י ר ו ש ל ם

כבוד השר,

בפי שכתבתי במכתבי מיום ו' באייר, השמ"ב (29.4.82), נפגשתי ביום 25.4.82 עם ה' מקונן מאתיופיה, בהשתתפות הארכי-בישוף האתיופוי החדש, אבא ברנבס וכמרים נוספים של הכנסייה. בינהיים קבלתי עותק סכמי התשובה של כבודו מיום 27.5.82 אל הפטריארך האתיופוי ואל הארכיבישוף הקופטי.

בשבוע החולף נמסר לי על ידי עו"ד רשף (בא כח הכנסיה
האחיונית), שיש מכתב אלי מהפטריארך באחיופיה; ביום 26.7.82 נפגשתי
אחר במעמד שלשה נארים מהכנסיה ועו"ד רשף מסר לי מכתב סגור ואני
מצרף בזה עותק מהמכתב.

אני מבין שההזמנה לבקר באחיופיה באה בעקבות זאת שבמהלך השיחה הנ"ל עם ה" מקונן נאמר לי שלאנשים כאן אין סמכות ואני אמרתי לו שאם תחול ההקדמות ייתכן וקיימת אפשרות לסכם דבר מה באחיופיה. אני מבין שהפטריארך האחיופי כתב לעו"ד רשף והזמין אותו לנסוע גם כן אם אני אעשה כן.

כפי שהדברים עומדים כעת אינני רואה עדיין כל התקדמות ולא נראים סיכויים רבים להשיג התקדמות כשלב זה גם בבקור באחיוסיה. מאידך קיימת השאלה אם בקור כזה רצוי מבחינה ראוות ועדת השרים.

עו"ד רשף הודיע לי שהארכיבישוף האתיופֿי נמצא כעת באתיופֿיה ולדבריו מחכה הארכיבישוף לתשובה.

מצאתי לנכון להביא את הדבר לידיעת כבודו ואשמח לקבל תשובה והדרכה בנכון. בשלב זה אציין גם שאם חמצא ועדת השרים שרצוי שאענה להזמנה אזי יהיה נכון לדעתי שמטעלת ישראל, ולא הכנסיה האתיופיה, תישא בהוצאות.

בכבוד רב,

Handwritten signature: *W. J. ...*

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
ቴዎድሮስ ፓትሪያርክ ጠቅላይ ጽ/ቤት

Ethiopian Orthodox Church Patriarchate

HEAD OFFICE

የመልእክት ጥገና ቅጽ
P. O. Box 1283

አዲስ አበባ
ADDIS ABABA

ቅጽ 115/118/ቀ/ሀ
No.

ቀን ሰዓት

July 2nd 1982

His Honour, Mr. David Behor
Previous Justice of the supreme Court
Jerusalem - Israel

Your Honour,

Wishing heartily good health and peace to your Honour and your family in the name of God, I extend with great pleasure, on behalf of the Ethiopian Orthodox Church, an invitation to your Honour to visit Ethiopia in appropriate time.

As to the visiting time, we should be very happy to have your Honour in Ethiopia in January 1983 or (if it is too late) in September 1982. But if this time is not preferable, we accept it with favour if your Honour make a choice of the right time appropriate to the visit. Travel cost and other expenses will be met by the Ethiopian Orthodox Church.

Looking forward to your Honour's favourable response.

With Brotherly love in the living God.

አባ ቴዎድሮስ ፓትሪያርክ
ፓትሪያርክ ጠቅላይ ጽ/ቤት
አዲስ አበባ
ABBA TEKLE-HAMANOT
PATRIARCH OF ETHIOPIA

ቀን ጥቅምት

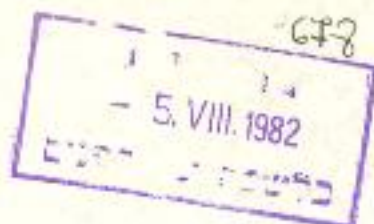
DAVID BEHOR

RETIRED JUSTICE OF THE SUPREME COURT

Hayarkon Street 42

Haifa 34 462, Israel

Tel. 2 4 1 1 8 0

דוד בכור

שופט-דימוס של בית המשפט העליון

רחוב הירקון 42

חיפה 34462

טל. 241180

28

ס' באב, התשמ"ב
29 ביולי, 1982

לכבוד
ד"ר יוסף בורג,
יו"ר ועדת השרים לסכסוך הקופסי אתיופי,
משרד הפנים,
ירושלים
כבוד השר,

כפי שכתבתי במכתבי מיום ו' באייר, תשמ"ב (29.4.82),
נפגשתי ביום 25.4.82 עם ה' מקונן מאחיופיה, בהשתתפות הארכי-
בישוף האתיופי החדש, אבא ברנבס וכסרים נוספים של הכנסיה.
בינתיים קבלתי עותק מכתבי התשובה של כבודו מיום 27.5.82 אל
הפטריארך האתיופי ואל הארכיבישוף הקופסי.

בשבוע החולף נמסר לי על ידי עו"ד רשף (בא כה הכנסיה
האתיופיה), שיש מכתב אלי מהפטריארך באחיופיה; ביום 26.7.82 נפגשתי
אתו במעמד שלשה שרים מהכנסיה ועו"ד רשף מסר לי מכתב סגור ואני
מצרף בזה עותק מהמכתב.

אני מבין שההזמנה לבקר באחיופיה באה בעקבות זאת שבמהלך
השיחה הנ"ל עם ה' מקונן נאמר לי שלאנשים כאן אין סמכות ואני
אמרתי לו שאם תחול התקדמות ייתכן וקיימת אפשרות לסכם דבר מה
באחיופיה. אני מבין שהפטריארך האתיופי כתב לעו"ד רשף והזמין
אותו לנסוע גם כן אם אני אעשה כן.

כפי שהדברים עומדים כעת אינני רואה עדיין כל התקדמות
ולא נראים סיכויים רבים להשיג התקדמות בשלב זה גם בבקור באחיופיה.
מאידך קיימת השאלה אם בקור כזה רצוי מבחינת ראות ועדת השרים.

עו"ד רשף הודיע לי שהארכיבישוף האתיופי נמצא כעת
באחיופיה ולדבריו מחכה הארכיבישוף לתשובה.

מצאתי לנכון להביא את הדבר לידיעה כבודו ואשמח לקבל
תשובה והדרכה בנדון. בשלב זה אציין גם שאם חסצא ועדת השרים
שרצוי שאענה להזמנה אזי יהיה נכון לדעתי שסטשלת ישראל, ולא
הכנסיה האתיופיה, חישא בהוצאותי.

בכבוד רב,

21.7.82

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
 ተቃባይ ፓትረያርክ ጠቅላይ ጽ/ቤት
 Ethiopian Orthodox Church Patriarchate
HEAD OFFICE

የመልእክት ጥጥን ቀጥጥር ፔ.ቦ.ቤ
 P. O. Box 1283

አዲስ አበባ
 ADDIS ABABA

ቀጥጥር No. 45/125/104

47 ወር..... 9 ዓ.ም.
 July 9th 1962

His Honour, Mr. David Behor
 Previous Justice of the supreme Court
Jerusalem - Israel

Your Honour,

Wishing heartily good health and peace to your Honour and your family in the name of God, I extend with great pleasure, on behalf of the Ethiopian Orthodox Church, an invitation to your Honour to visit Ethiopia in appropriate time.

As to the visiting time, we should be very happy to have your Honour in Ethiopia in January 1963 or (if it is too late) in September 1962. But if this time is not preferable, we accept it with favour if your Honour make a choice of the right time appropriate to the visit. Travel cost and other expenses will be met by the Ethiopian Orthodox Church.

Looking forward to your Honour's favourable response.
 With Brotherly love in the living God.

አባ ተዋሕዶ ጽ/ቤት
 ፓትረያርክ ጠቅላይ ጽ/ቤት
 ዘኢትዮጵያ
 ABBA TEKLE-HAIMANOT
 PATRIARCH OF ETHIOPIA

ca 2/17
MINISTER FOR RELIGIOUS AFFAIRS

Jerusalem, 17 March 1982

His Grace Dr. Anba Basilios
Coptic Orthodox Archbishop of the Holy See
of Jerusalem and the Near East

Your Grace,

I wish to acknowledge receipt of your letter of 4 March 1982, in response to my letter of 9 February, in which I informed Your Grace of the appointment of Justice David Behor as a mediator in the dispute between the Coptic and Ethiopian Churches.

I wish to reiterate Your Grace's observation at the end of your letter that we are now living in an atmosphere of peace. As you know, the peace between Israel and Egypt has been attained through the processes of negotiation, mediation and, above all, mutual good will. It has been, and remains, the hope of the Interministerial Committee that these same processes might bring about an end to the long-standing dispute between the Coptic and Ethiopian Churches.

It is in this context that I would again express my confidence that Your Grace will give Justice Behor your full cooperation in the most important task which he has accepted at the request of the Interministerial Committee on the Coptic-Ethiopian dispute.

With best regards, I am

Yours faithfully,

Dr. Josef Burg

cc: Justice David Behor

MINISTER FOR RELIGIOUS AFFAIRS

Jerusalem, 17 March 1982

His Grace Abba Bernabas
Ethiopian Archbishop in Jerusalem

Your Grace,

I wish to acknowledge receipt of your letter of 24 February 1982, in response to my letter of 9 February, in which I informed Your Grace of the appointment of Justice David Behor as a mediator in the dispute between the Ethiopian and Coptic Churches.

I fully understand the need for you to consult in this matter with the heads of your Church in Ethiopia. I would ask, however, that these consultations might be completed at the earliest possible date, so as to enable Justice Behor to proceed with the most important task which he has accepted at the request of the Interministerial Committee on the Coptic-Ethiopian dispute.

With best regards, I am

Yours faithfully,

Dr. Josef Burg

cc: Justice David Behor

የኢ.ት.ዮ.ጵ.ያ ለርቶዶክስ ገዳማት

ETHIOPIAN ORTHODOX MONASTERIES

P.O. Box 19025 — Tel. { 282848
286871

አ.ዮ.ሱ.ሉ.ም
JERUSALEM

دير الاثيوبي (الحيثي) الارثوذكسي

٢٨٢٨٤٨ /
٢٨٦٨٧١ / ص. ب. ١٩٠٢٥ - تلفون

القدس

No. 746/82

Jerusalem February 24, 1982. القدس

His Excellency
Dr. Josef Burg
Minister Of Religious Affairs
Jerusalem

Dear Dr. Burg;

This is in response to your letter of February 9 1982 concerning our holy places in Dier-el-Sultan.

As you know and understand, the status of our holy places stands beyond any human command. Our holy places in Deir-el-Sultan, which include the Four Living Creatures and the Archangel Michael Chapels, are the holiest and most venerated sanctuaries in the world for millions of followers of our Church. According to the Ethiopian tradition the site of Deir-el-Sultan was given to us by King Salomon, and from ancient times has served as a center of prayers and devotion, longing and pilgrimage of our people. Although it was with great difficulties, both physical and financial, that Ethiopians had to reach the holy places, and upon attaining this religious goal they suffered persecution and physical torture, our tradition was continuously kept alive and the chapels never deserted. It was only during the end of the last Century that the Copts, utilizing an infamous political situation, forcibly deprived us of our holy places. After a long struggle we were however able to restore our rights and we returned to our most sacred places vowing never to be separated from them again.

At the present time we will not be able to respond to your decision to nominate former Supreme Court Justice David Behor as a mediator between the Ethiopian and Coptic Churches "with the aim of finding a practical modis vivendi concerning the disputed Chapels of Saint Michael and of the Four Living Creatures". We have informed the heads of our Church in Ethiopia about the new development and they will study the situation carefully and respond to your new proposal.

In the meantime, we have no authority to present any positions on behalf of our church and, therefore, we will appreciate it if you wait until we receive instructions from Ethiopia.

We will of course be happy to welcome His Excellency Justice David Behor at our holy Church tomorrow.

Very truly yours,

Abba Bernabas.

Archbishop of the Ethiopian
Orthodox Monasteries in Jerusalem.

CC: Justice David Behor.

بطريرك الكنيس الماروني في القدس
الأرثوذكس في القدس

تليفون ٢٨٧٣٤٢ - ٢٨٤٤٠٥ - ص. ب. ١٤٠٠٦
برقياً : باقبط ، القدس

٢١٩
ش ١٦

القدس في

THE COPTIC ORTHODOX PATRIARCHATE
OF JERUSALEM & THE NEAR EAST

JERUSALEM (OLD CITY)
TEL. 282343 , 284405 - P. O. B. 14006
CABLE : PACOPT, JERUSALEM

4 / 3 / 1982 ,

His Excellency ,
Minister of Religious Affairs,
Dr. Josef Burg ,
Jerusalem ,

Your Excellency ,

In reference to your letter dated 9th Feb. 1982 which we have received and in which you mentioned that the Ministerial Committee asked the former Supreme Court Justice David Behore to serve as a mediator for the problem of our Coptic Monastery Deir-El-Sultan with the aim of finding a practical modus-vivendi concerning our Coptic Chapels in our mentioned Coptic Monastery , we would like to clarify the matter to Your Excellency as follows:
1- Your Excellency are well aware that these two chapels that are in our Coptic Monastery Deir-El-Sultan are Coptic Chapels that were forcibly usurped on Easter Eve 25th April 1970 .

2- Your Excellency already know that these usurped Chapels and our Monastery Deir-El-Sultan are subject to the Status Quo prevailing in the Holy Places. The Israeli Government on first entering the Old City of Jerusalem after the June 1967 War announced by the late Prime Minister Levi Eshkole in the audience of all the Heads of Religions and communities that the Israeli Government will keep and safeguard the Status Quo in the Holy Places. It is quite obvious that according to the Status Quo our usurped mentioned Chapels are Coptic and have been in our hands until the Eve of the aggression .

3- As soon as the aggression took place immediately , we asked the government to fulfil its promise and keep the Status Quo that had been violated in the said Monastery, but the Government refused , the matter which obliged us to approach the High Court of Justice. In its decision No. 109/70, dated 16/3/1971, the High Court of Justice condemned the said aggression stating that it was against order and Public Security, and asked the Minister of Police to restore to us our mentioned usurped Chapels .

4- Again , the Government instead of executing the High Court decision by restoring to us the said Chapels it issued against us the still existing Interim Order .

.. / ...

ב"ה, ירושלים, כ"ה בשבט התשס"ב
20 בינואר 1982

שר הפנים

הג' 1342

לכבוד
שר דוד בכור
שופט בדימוס
רחוב הירקון 42
חיפה

מכובדי,

הנדון: תווך בסכסוך הקופטי אתיופי.

בהמשך לשיחתנו ביום 4.1.82 שטחתי לקבל את העובת החיובית להצעת ועדת שרים לענין הסכסוך הקופטי אתיופי לקבל עליך את המסקיד על תווך בסכסוך בין חכנסיה הקופטית והחכנסיה האתיופית בקשר לקפלות של "ארבע מחיות" ושל "פיכאל הקדוש".

הועדה החליטה: "בשלב זה לא יכנס הממונה לדיון בתביעותיהן הנוגדות של שתי החכנסיות, לזכויות חזקה ובעלות בקפלות, אלא יעבוד יחד עם נציגי החכנסיות כדי להגיע עסק להסדר טעמי, שלפיו יוכלו שתי החכנסיות להשתמש בקפלות. מטרה זו יתבקש הממונה לכונן מיד בדברים עם נציגי שתי החכנסיות, עם נציגי הממשלה ושאר הגורמים הסמכותיים בסכסוך".

על החלטתן החיובית הודעתי לכב' ראש הממשלה ולחברי ועדת השרים.

בכבוד רב

ד"ר יוסף בודג

יו"ר ועדת השרים

לסכסוך הקופטי אתיופי

העתק לכב' ראש הממשלה

שר החוץ

שר המשפטים

היועץ המשפטי לממשלה

מזכיר הממשלה

ראש עיריית ירושלים

THE COPTIC ORTHODOX PATRIARCHATE
OF JERUSALEM & THE NEAR EAST

JERUSALEM (OLD CITY)
TEL. 282343 , 284405 - P. O. B. 14006
CABLE : PAGOPT, JERUSALEM

- 2 -

- 5- Your Excellency know quite well that the Holy Places have an International situation since the Treaty of Berlin. The duty of the local government and its ministerial committees is only to keep the Status Quo in the Holy Places. We have asked the government to exercise its duty by keeping the Status Quo but it was in vain .
- 6- From what has preceeded Your Excellency can notice that there is no place neither for a mediator nor for a modus-vivendi .
- 7- The only way to settle this matter is as we have already said, to cancel the Interim Order, to restore the usurped Chapels to the hands of the owners the Copts . By this only you can keep and safeguard the Status Quo .
- 8- With our deepest respect to the most honourable Justice David Behore, we want to ask Your Excellency what is his role in this ? Does the keeping and safeguarding of the Status Quo , which is the only jurisdiction of the Government in the Holy Places need a mediator ?
- 9- May we also draw Your Excellency's attention to the fact that five of the most famous honourable Justices of the High Court studied this case for more than a whole year and gave their decision unanimously , why did the Government not execute their decision till now ?

We ask Your Excellency to be good enough to put an immediate end to this shameful and unjust aggression by restoring our usurped Holy Places to us bearing in mind that we are now in the atmosphere of Peace and we believe that Peace must reach us also .

Yours Faithfully
Basilios
Dr. Anba Basilios

Coptic Orthodox Archbishop of the
Holy See of Jerusalem and the Near East .

לשכת ראש הממשלה

ירושלים, כא חשון תשמ"א
18 נובמבר 1981
+131/5

- 0 1 7 1 -

שר החוץ
שר הפנים
שר המשפטים
היועץ המשפטי לממשלה
מזכיר הממשלה

הסכסוך הקופטי אתיופי לגבי הכנסיה בירושלים

בעקבות הבקשה המצרית לשהב"ט לפעול להחזרת זכויות הקופטים לכנסיתם בירושלים זימן אליו ראש הממשלה את היועץ המשפטי והפרקליט מאיר קנים גולדמן המטפל בנושא. מר גולדמן סקר בפני רוה"מ את השתלשלות הסכסוך הקופטי-אתיופי. והחלטת בית המשפט לפיה הנושא אינו שפיט והוא בתחום האחריות והחלטה של הממשלה. ראש הממשלה סיכם:-

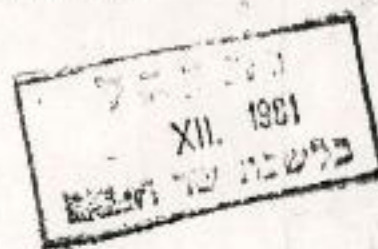
1. בימים עברו היינו מעוניינים לחיות בשלום עם האתיופים ומכאן היו גם שיקולינו לשמור סטטוס-קוו כיום אין כך הדבר.
2. ראש הממשלה מוכן שימונה ושופט העליון בדימוס מר בכור למתווך לשם מציאת פתרון.
3. המתווך יקבל הוראות מתאימות. מועצת השרים לנושא זה אשר יחודש מינויה.
4. באם לא יגיעו לפשרה בין שתי הכנסיות ממליץ רוה"מ להחזיר הזכויות לכנסיה הקופטית.
5. המתווך יפעל במשך חדשים מיום קבלת המינוי ויעביר ההמלצות לוועדה.
6. מזכיר הממשלה-יעלה על סדר יום ושיבת הממשלה הקרובה מינוי ועדה. (ראש הממשלה מציג-ד"ר בורג-יו"ר, שר המשפטים ושר החוץ חברים).

בברכה,

עזריאל נבו-סא"ל
מזכיר צבאי לרוה"מ.

מזכירות הממשלה

ירושלים, כ' בכסלו התשמ"ב
16 בדצמבר 1981

ס ו ר י

עו"ק מס. 1 מתוך 3 עותקים

אל : שר הפנים והשר לענייני דתות

מאת : המשנה למזכיר הממשלה

הנני מתכבד להביא לחשומת-לכך את
החלטה מס. 1/ק של ועדת השרים לעניין הסכסוך האתיופי-
קופטי, משיבתה ביום ד', כ' בכסלו התשמ"ב
(16.12.1981):

1/ק. הסכסוך האתיופי-קופטי - המשך הדיון

מ ח ל ל י ט י ס לפנות אל מר דוד בכור, שופט
בית-המשפט העליון בדימוס, ולבקשו לתווך בסכסוך
בין הכנסיה הקופטית והכנסיה האתיופית בקשר
לקפלות של "ארבע החיות" ושל "מיכאל הקדוש".

לאמץ שהשופט בכור יתן הסכמתו לכך, יוציא יושב-
ראש ועדת השרים כתב-מינוי למתווך.

בשלב זה לא יכנס המתווך לדיון בתביעותיהן הנוגדות
של שתי הכנסיות לזכויות חזקה ובעלות בקפלות, אלא
יעבוד יחד עם נציגי הכנסיות כדי להגיע עמם להסדר
מעשי, שלפיו יוכלו שתי הכנסיות להשתמש בקפלות.
למטרה זו יתבקש המתווך לבוא מיד בדברים עם נציגי
שתי הכנסיות, עם נציגי הממשלה ושאר הגורמים
המטפלים בסכסוך.

החלטה 1/ק הנ"ל לא נרשמה בפרוטוקול החלטות ועדת השרים
מטעמי סודיות, והינה שמורה במזכירות הממשלה.

ב ב ר כ ה

מיכאל ניר

מזכירות הממשלה

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ר ל

ישיבת ועדת השרים לענין הסכסוך האתיופאי קופטי
(אשר הוקמה על-פי החלטת הממשלה מס. 212 ג' מיום
כ"ה כחשון התשמ"ב - 22.11.1981)

יום ד', כ' בכסלו התשמ"ב - 16.12.1981

(כשעה 09:00)

נכחו חברי ועדת השרים : י. בורג - יו"ר, מ. נסים.

נעדר חבר ועדת השרים : ז. שמיר.

- ראש העיר ירושלים	- ט. קולק
- היועץ המשפטי לממשלה	- י. זמיר
- יועץ שר הפנים לעניני מיעוטים	- ד. אגמון
- המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים	- א. הלוי
- עיריית ירושלים	- גב' נ. טוסדיל
- הממונה על הקשר עם הכנסיות, משרד החוץ	- ג. יעיש
- הממונה על מחוז ירושלים, משרד הפנים	- ר. לוי
- המזכיר הצבאי לראש-הממשלה	- סא"ל ע. נבו
- משטרת ישראל	- נצ"מ דוד חן
- הלשכה המשפטית, משרד החוץ	- גב' לידיה שוקרון
- עוזר שר הפנים	- ג. שטרן
- מנהל המחלקה לענינים בינלאומיים, פרקליטות המדינה	- ד. גולדמן
- מנהל המחלקה לעדות נוצריות, משרד הדתות	- ד. רוסינג

מיכאל ניר - המשנה למזכיר הממשלה

סדר היום : אק/1. הסכסוך האתיופאי-קופטי - המשך הדיון

./הסכסוך

בפרוטוקול זה 2 דפים.

אק/1. הסכסוך האתיופי-קופטי - המשך הדיון

שר הפנים פותח.

בדיון משתתפים: השר מ. כסיס;
וה"ח ד. גולדמן, ד. לוי, ט. קולק,
נצי"מ ד. חן ומר נ. יעיש.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

ה י ש י כ ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

ירושלים, כ' בכסלו התשמ"ב
16 בדצמבר 1981

ס ד י

עו"ק מס. 1 מתוך 3 עותקים

אל : שר הפנים והשר לעניני דתות

מאת: המשנה למזכיר הממשלה

הנני מתכבד להביא לתשומת-לכך את
החלטה מס. 1/אק של ועדת השרים לענין הסכסוך האתיופי-
קופטי, מישיבתה ביום ד', כ' בכסלו התשמ"ב
(16.12.1981):

אק/1. הסכסוך האתיופי-קופטי - המשך הדיון

מחליטים לפנות אל מר דוד בכור, שופט
בית-המשפט העליון בדימוס, ולבקשו לתווך בסכסוך
בין הכנסייה הקופטית והכנסייה האתיופית בקשר
לקפלות של "ארבע החיות" ושל "מיכאל הקדוש".

לאחר שהשופט בכור יתן הסכמתו לכך, יוציא יושב-
ראש ועדת השרים כתב-מינוי למתווך.

כשלב זה לא יכנס המתווך לדיון בתביעותיהן הנוגדות
של שתי הכנסיות לזכויות חזקה ובעלות בקפלות, אלא
יעבוד יחד עם נציגי הכנסיות כדי להגיע עמם להסדר
מעשי, שלפיו יוכלו שתי הכנסיות להשתמש בקפלות.
למטרה זו יתבקש המתווך לבוא מיד בדברים עם נציגי
שתי הכנסיות, עם נציגי הממשלה ושאר הגורמים
המטפלים בסכסוך.

החלטה אק/1 הנ"ל לא נרשמה כפרוטוקול החלטות ועדת השרים
מטעמי סודיות, והינה שמורה במזכירות הממשלה.

ב ב ר כ ה

מיכאל ניר

7683

שר המשפטים

ירושלים, יא' בכסלו תשמ"ב
7 בדצמבר 1981

ד"ר בורג הנכבד,

אני מציע כי היועץ המשפטי לממשלה יוזמן לישיבות
ועדת השרים לענין הסכסוך הקופטי - אתיופי.

בכבוד רב,

משה נסים
שר המשפטים

כש/

מדינת ישראל

סודי

משרד הרתות

לשכה ראשית

ירושלים

הסתלקה לעדות הנוצריים

תאריך: כסלו חשמ"ב

6.12.81

מספר:

אל: כבוד השר

מאת: מנהל הסתלקה לעדות הנוצריים

הנדון: הסכסוך האתיורי-קופטי

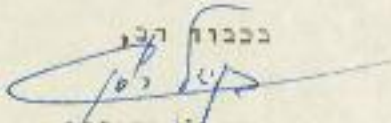
להלן מספר הערות שלי לקראת הישיבה ביום ר', יב כסלו (9.12.81), של ועדת השרים לעניין הסכסוך האתיורי-קופטי.

1. יש להניח שהארכיבישוף הקופטי ירחף פעולה עם הסתור, בתקווה שזה יזיז משהו. בעבר הסכימו הקופטים לרעיון הבורות.

2. מאידך, האתיוריים התנגדו בעבר לכבודות וקיימה אפשרות טובה שגם עתה ינסו להתנגד לרעיון הסתור, וזאת מחשש שהדבר יביא לשינוי במצב הקיים.

3. הארכיבישוף האתיורי, שלא כמו עמיתו הקופטי, אינו כעל אישיות חזקה במיוחד ולא כעל נסיון יסמכות דומה כמכסוך. משום כך, קיימת אפשרות שהאתיוריים שוב יזעיקו את הפטריארך שלהם מאתיוריה לירושלים במטרה להשפיע על הפעולה שלא יחול שינוי במצב הקיים.

4. לרעמי רצוי שהועצה חרין בשאלה אם לערב בהחליף החיידך אח שלוש העדות הגדולות -- היווניים אורתודוקסים, הארמנים והקתולים. כל תזוזה כנושא הסטטוס קוו במקומות הקדושים עלולה לעורר חששות וראגות בקרב עדות אלו. אי לכך, הייבים אנו למצוא דרך להבטיח שכל צעד שבו ננקוט יהיה מקובל על עדות אלו או שלפחות לא יביא לביקורת מצידם.

כבוד רב,

דניאל רוטלינג
מנהל הסתלקה

27/11

לשכת שר הפנים

זלצ

① נשלח לקצין חסין

② סמלית עם מלח

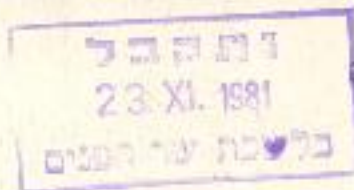
מחצית המאה שנים

עם מלח חסין

לשיחה עם אדמו"ר

קולט

מלח

96

לשכת ראש הממשלה

ירושלים, כא חשוון
18 נובמבר 1981
+131/5

- ס ו ד י -

שר החוץ
שר הפנים
שר המשפטים
היועץ המשפטי לממשלה
מזכיר הממשלה

הסכסוך הקופטי אתיופי לגבי הכנסיה בירושלים

בעקבות הבקשה המצרית לשהב"ט לפעול להחזרת זכויות הקופטים לכנסיתם בירושלים זימן אליו ראש הממשלה את היועץ המשפטי והפרקליט מאיר שניס גולדמן המטפל בנושא. מר גולדמן סקר בפני רוח"מ את השתלשלות הסכסוך הקופטי-אתיופי, והחלטת בית המשפט לפיה הנושא אינו שפיט וחוא בתחום האחריות והחלטה של הממשלה.

ראש הממשלה סיכם:-

1. בימים עברו היינו מעוניינים לחיות בשלום עם האתיופים ומכאן היו גם שיקולינו לשמור סטטוס-קוו כיום אין כך הדבר.
2. ראש הממשלה מוכן שימונה ויטופס העליון בדימוס מר בכור למתווך לשם מציאת פתרון.
3. המתווך יקבל הוראות מתאימות. מועצת השרים לנושא זה אשר יחודש מינויה.
4. כאם לא יגיעו לפשרה בין שתי הכנסיות ממליץ רוח"מ להחזיר הזכויות לכנסיה הקופטית.
5. המתווך יפעל במשך חדשים מיום קבלת המינוי ויעביר ההמלצות לוועדה.
6. מזכיר הממשלה-יעלה על סדר יום ישיבת הממשלה הקרובה מינוי ועדה. (ראש הממשלה מציע-ד"ר בורג-יו"ר, שר המשפטים ושר החוץ חברים).

בברכה,

עזריאל נבו-סא"ל
מזכיר צבאי לרוח"מ.

מדינת ישראל

18.8.61

המנכ"ל - בהתאם לדקדוק

בכרחה מאת

מזכירות הממשלה

ליוני

לכבוד

המנכ"ל

משרד המבחן
ישראל

משרד המשפטים

המשרד הראשי

ר' באב חשמ"א

האג

6 באוגוסט 1981

בג"צ 410/80

בסדר

אל: פר מיכאל ניר, המסנה למזכיר הממשלה.

הנדון: בג"צ 410/80 המוטראן הקופטי
בגד ממשלת ישראל ואח'

בהמשך לשיחתנו הטלפונית, הנני לצרף העתק מפסק
הדין שניתן על ידי בית המשפט העליון ושלפיו נדחתה
עתירתו של המוטראן הקופטי בגד הממשלה.

אחרי כינון הממשלה החדשה ומינוי מחדש של ועדת השרים,
רצוי כי הוועדה תתכנס כדי לשמוע דיווח על המשפט
ופסק הדין ולשקול את ההצעה החדשה של שר החוץ
ושר המשפטים, הנזכרת בסוף פסק דינו של נשיא
בית המשפט העליון.

בכרחה,

מ.ד. גולדמן
מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים
הפרקליטת המדינה

בג"צ 410/80

כפני: כבוד הנשיא מ' לנדוי
כבוד השופט מ' אלון
כבוד השופט מ' כהן

העותר: המוטראן הקרוי האורתודוקסי של
הכסא הקדוש בירושלים והמזרח הקרוב

נ ו ד

המשיבים: 1. ממשלת ישראל
2. שר המשפטים
3. שר הדתות
4. שר המשטרה
5. שר החוץ
6. אבא מולאנס הארכיבישוף האחיופי
האורתודוקסי בירושלים

התנגדות לצו על תנאי

תאריך הישיבה: כ"ו בסיון תשמ"א (28.6.81)

בשם העותר: עו"ד א. סוכובולסקי, עו"ד י. אלסכאואר

בשם משיבים 1 - 5: עו"ד מ.ד. גולדמן, עו"ד מ. חנקין

בשם משיב מס' 6: עו"ד י. גלעדי

פ ס ק - ד י נ

הנשיא לנדוי:

בעתירה זו ניסה העותר, המוטראן הקופטי האורתודוקסי של הכסא הקדוש בירושלים

ובמזרח הקרוב, לחדש את הדיון בזכויות בשתי הקפלות שליד כנסית הקבר הקדוש, שבהן

דן בית משפט זה בבג"צ 109/70, פד"י כ"ה(1) 225 ובבג"צ 188/77, פד"י ל"ג(1) 225,

וכן בהחלטת בהמרצה 43/76 (טלא פורסמה). אין בדעתי לחזור על קורות הדיונים הקודמים

לפרטיהם - הלא הם כתובים על דפי פסקי-הדין המלאים שניתנו בשתי העתירות הנ"ל. הדיון

בבג"צ 188/77 הסתיים בדחיית העתירה ברוב דעותיהם של שלשה שופטים (כב' השופטים ש. לוין

ככור ואשר) מבין החמשה שישבו בדיון. דעתי החולקת היתה שיש לווייב את הממשלה להמשיך

בדיון כתביעותיו הפוסטוריות והפטיטוריות של העותר בכל דרך חוקית שתיראה לה ולסיים

את הדיון ולהחליט בו במהירות סבירה (שם, בעמ' 241 ב-ג). כב' השופט ויתקורן סבר בועת

מיעוט משלו (שם, בעמ' 248), כי יש לקיים את הצו המוחלט שניתן בשעתו בבג"צ 109/70,

למסירת ההחזקה בשתי הקפלות לקופטים, תפני שלדעו לא השתמשה הממשלה בסמכותה לספל בסכסוך המהותי בין שתי העדות. אולם לא כזאת היתה דעכם של שלשה שופטי הרוב: הם מצאו שכיהן משפט זה אינו מוסמך להחריב בדרך שבה הממשלה מטפלת (או נמנעת מלטפל) בסכסוך המהותי, חוץ השארית צו-ביניים של הממשלה המקיים את החזקה בידי המחזיקים - על כנו. פסק-הדין בבג"צ 188/77 ניתן ביום 9.1.79. בעתירה זו שלפנינו, שהוגשה ביום 23.6.80, ביקש העותר מתן אותם סעדים ממש שביקש לפני כן בבג"צ 188/77. בנוסח הצו-על-חנאי שניתן לעותר בעתירה זו אין חזרה על שום בקשה מבקשות הסעד שבעתירה אלא בית המשפט (כב' מ"מ הנשיא ח. כהן והשופטים בייסקי וכן-עוזר) ניסח את הצו בלשון משלו, לאמור:

"צו-על-חנאי להראות טעם למה לא יבוטלו החלטות בית משפט זה שלפיהן הועברו העניינים השנויים במחלוקת בין העותר ובין המשיב מס' 6 להכרעת הממשלה - נוכח מחדלה של הממשלה להכריע בהם."

[המשיב מס' 6 הוא הארכיבישוף התיופי האורתודוקסי בירושלים].

מר גולדמן שטען לפנינו למשיבים 1 - 5 העיר על נוסח זה בצדק שבבג"צ 109/70 (שרק אליו יכול הצו-על-חנאי להתייחס, כי הרי העתירה בבג"צ 188/77 נדחתה) לא החליט בית המשפט להעביר את העניינים השנויים במחלוקת בין העותר ובין המשיב מס' 6 לממשלה, ובית משפט זה אף לא היה מוסמך לעשות כן. על נוסח זה אמר השופט אשר בבג"צ 188/77 (שם, כראש עמ' 251):

"סמכותה של הממשלה לדון ולהכריע בסכסוך בין שתי עדות נובעת מהוראות סעיף 29 לחוק יסוד: הממשלה. אין יסוד לסברה כאילו הוענקה לה הסמכות על-ידי החלטתו של בית משפט זה בבג"צ 109/70..."

(אוסף כאן סמכות הממשלה נודעת לא רק מסעיף 29 של חוק יסוד: הממשלה אלא גם מהוראות דבר-המלך על המקומות הקדושים משנת 1929).

מה שהוחלט בבג"צ 109/70 היה מתן צו החלטי להחזרת החזקה לקופטים, חוץ עכוב

בצו הצו

"כדי לאפשר לממשלה, אם תמצא לנכון, להשתמש בסמכותה - הנחונה בידה בכל עת - ולטפל בסכסוך המהותי הנדון בכל דרך שתראה לה. ברור, כי במקרה כזה חובלת הממשלה להוציא, בכל עת, צווי-ביניים לצדדים, לצורך קביעת הסדר ארעי של ההחזקה, שיחול עד הסכסוך יוכרע או יוסדר באופן סופי" (שם, בעמ' 252 א' ב').

מר סוכובולסקי, פרקליט העוהר, לא הלך בטיעונו בעקבות הצו-על-תנאי אלא הוא חזר למעשה על בקשות הסעד המופיעות בפסקאות 1 עד 5 בסוף עתירתו (שהן זהות לעתירות הסעד שנתבקשו בבג"צ 188/77), והיינו מחן צו על ידי בית משפט זה למסירת החזקה לקופטים, תוך ביטול צו-הביניים שנתנה הממשלה ביום 28.9.71, שלא לשנות את סדרי החזקה בנושא המריבה, שלפיהם החזקה מוספת להיות בידי העדה האתיופית. הטעם לדבר הוא לטענת מר סוכובולסקי שרק ברור זו יתוקן העוול שבהשאת החזקה בידי האתיופים, אחרי שאלה השתלטו על שתי הקפלות תוך שמוש בכח הזרוע.

טענת מר סוכובולסקי תואמת את הדעה שהביע השופט ויתקון בבג"צ 188/77. אבל כאמור, היתה זאת דעת יחיד והרוב סבר אחרת. לענין זה היתה דעתי שלי כדעת שלשת שופטי הרוב. אמרתי שם (בראש עמ' 235):

"אין להחיות עתה את הצו המוחלט שניתן בבג"צ 109/70, כי תוקפו של הצו הזה פקע כאשר הממשלה החליטה להיזקק לסכסוך. כך נאמר בהחלטת בית המשפט הזה בהסדרה 95/76 הנ"ל ואין כיום מקום למחן צו חדש על ידי בית משפט זה בענין החזקה, כי צו כזה היה מתנגש עם צו-הביניים של הממשלה, כל עוד לא בוטל אותו צו-ביניים, ורק הממשלה, ולא בית משפט זה, יכולה לבטלו."

על אותו חלק של חוות דעתי, שבו נאמרו דברים אלה, סמכו שלשת שופטי הרוב את ידיהם. חלוקי הדעות בינינו בתגלעו כשאלה אם יש לחייב את הממשלה להחליט החלטה כלשהי לגוף הסכסוך בין שתי העדות. פרוש דעתו של הרוב הוא שהדין אינו מונע מן הממשלה לנהוג כפי שנהגה עד למחן פסק-הדין בבג"צ 188/77. אף לא הוצב גבול של זמן לאותה דרך של טיפול. לענין זה לא התחדש דבר מאז מחן פסק-הדין בבג"צ 188/77, שיוכל להניענו לסטור ממה שנפסק שם. הדברים הם בבחינת מעטה בית דין בין הצדדים. הממשלה מטפלת בסכסוך טיפול יום-יומי, "שמרגי", בלי להכריע בצדו הקנייני ובלי לשנות את צו-הביניים שנתנה ביחס לחזקה, ובית משפט זה אינו יכול למחות בידה, כמו שהסבירו שופטי הרוב בבג"צ 88/77 לדעתי יש לבטל את הצו-על-תנאי ולרשות את העתירה, ללא צו להוצאות. רשמתי לזכרון את הצהרת מר גולדמן, ששרי החוץ והמשפטים הסמיכוהו להודיע שאחרי גמר ההתדיינות בעתירה זו ובכפוף למה שיוחלט כאן, הם חושבים להציע לוועדת הסרים הדנה בנושא למנות מחוץ בסכסוך, שאינו שר או פקיד ממשלתי.

השופט אלון: אני מסכים.

שופט
10/10

השופט מ. כהן: אני מסכים.

שופט

הוחלט לבטל את הצו-על-תנאי ולדחות את העתירה ללא צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ח בתמוז תשמ"א (30.7.81).

שופט

שופט

נשיא

משרד הפנים
לשכת השו

א/ס אר

פקדון וצ"ח

ס"ח / סכסוך
הק"מ / א"י / א"י

א"י / ס"ח / א"י

א"י / א"י / א"י
410/80 / א"י / א"י

מדינת ישראל

6.8.31

הי"ד - בהתאם לדקטום

בכרחה מאת

מכירות הממשלה

מ.ה

לכבוד

מלכוד שטרן

מלכוד שטרן
ישראל

מדינת ישראל

משרד המשפטים

המספר הראשי

ר' כאב תשמ"א

תאריך:

6 באוגוסט 1981

בג"צ 410/80

מספרו

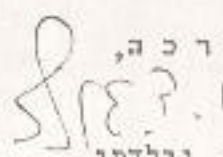

אל: גב' מיכאל ניר, המשנה למזכיר הממשלה.

הנדון: בג"צ 410/80 המוטראן הקופטי
נגד ממשלת ישראל ואח'

בהמשך לשיחתנו הטלפונית, הנבי לצרף העתק מפסק
הדין שניתן על ידי בית המשפט העליון ושלפיו נדחתה
עתירתו של המוטראן הקופטי נגד הממשלה.

אחרי כינון הממשלה החדשה ומיבוי מחדש של ועדת השרים,
רצוי כי הוצעה תהכנס כדי לשמוע דיווח על המשפט
ופסק הדין ולסקור את ההצעה החדשה של שר החוץ
ושר המשפטים, הנזכרת בסוף פסק דינו של נשיא
בית המשפט העליון.

בברכה,

מ.ד. גולדסון
מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים
בפרקליטות המדינה

בג"צ 410/80

בפני: כבוד הנשיא מ' לנדוי
כבוד השופט מ' אלון
כבוד השופט מ' כהן

העותר: המוטראן הקופטי האורתודוקסי של
הכסא הקדוש בירושלים והמזרח הקרוב

ב ג ד

המשיבים: 1. ממשלת ישראל
2. שר המשפטים
3. שר הדתות
4. שר המשטרה
5. שר החוץ
6. אבא מטיאוס הארכיבישוף האתיופי
האורתודוקסי בירושלים

התנגדות לצו על חנאי

תאריך הישיבה: כ"ו בסיון תשמ"א (28.6.81)

בשם העותר: עו"ד א. סוכובולסקי, עו"ד י. אלטבאואר

בשם משיבים 1 - 5: עו"ד מ.ד. גולדמן, עו"ד מ. חנקין

בשם משיב מס' 6: עו"ד י. גלעדי

פ ס ק - ד י נ

הנשיא לנדוי:

בעתירה זו ניסתה העותר, המוטראן הקופטי האורתודוקסי של הכסא הקדוש בירושלים ובמזרח הקרוב, לחדש את הדיון בזכויות כשתי הקפלות שליד כנסית הקבר הקדוש, שבתן דין בית משפט זה בבג"צ 109/70, פר"י כ"ה(1) 225 ובבג"צ 188/77, פר"י ל"ג(1) 225, וכן בהחלטתו בהמרצה 43/76 (שלא פורסמה). אין ברעתי לחזור על קורות הדיונים הקודמים לפרטיהם - הלא הם כתובים על דפי פסקי-הדין המלאים שניתנו בשתי העתירות הנ"ל. הדיון בבג"צ 188/77 הסתיים בדחיית העתירה ברוב דעותיהם של שלשה שופטים (כב' השופטים ש. לוין, בכור ואשר) מבין החמשה שישבו בדין. דעתי החולקת היתה שיש לחייב את הממשלה להמשיך בדיון בחביעותיו הפוסטוריות והפטיטוריות של העותר בכל דרך חוקית שתיראה לה ולסיים את הדיון ולהחליט בו במהירות סבירה (שם, בעמ' 241 ב-ג). כב' השופט ויתקון סבר בדעת מיעוט משלו (שם, בעמ' 248), כי יש לקיים את הצו המוחלט שניתן בשעתו בבג"צ 109/70,

למסירת ההחזקה בשתי הקפלות לקופטים, והפני שלדעתו לא השתמשה הממשלה בסמכותה לטפל בסכסוך המהותי בין שתי העדות. אולם לא כזאת היתה דעתם של שלשת שופטי הרוב: הם מצאו שבית משפט זה אינו מוסמך להתערב בדרך שבה הממשלה מטפלת (או במנעת מלטפל) בסכסוך המהותי, תוך השארת צו-ביניים של הממשלה המקיים את החזקה בידי האתיופים - על כנו. פסק-הדין בבג"צ 188/77 ניתן ביום 9.1.79. בעתירה זו שלפנינו, שהוגשה ביום 23.6.80, ביקש העותר מתן אותם סעדים ממש שביקש לפני כן בבג"צ 188/77. כנוסח הצו-על-הנאי שניתן לעותר בעתירה זו אין חזרה על שום בקשה מבקשות הסעד שבעתירה אלא ביה המשפט (כב' מ"מ הנשיא ח. כהן והשופטים בייסקי ובן-עתו) ניסח את הצו בלשון משלו, לאמור:

"צו-על-הנאי להראות טעם למה לא יבוסלו החלטות בית משפט זה שלפיהן הועברו העניינים השנויים במחלוקת בין העותר ובין המשיב מס' 6 להברעת הממשלה - נוכח מחדלה של הממשלה לחכרע בהם."

(המשיב מס' 6 הוא הארכיבישוף התיופי האורתודוקסי בירושלים).

מר גולדמן שטען לפנינו למשיבים 1 - 5 העיר על נוסח זה בצדק שבבג"צ 109/70 (שרק אליו יכול הצו-על-הנאי להתירחם, כי הרי העתירה בבג"צ 188/77 נדחתה) לא הסליט בית המשפט להעביר את העניינים השנויים במחלוקת בין העותר ובין המשיב מס' 6 לממשלה, ובית משפט זה אף לא היה מוסמך לעשות כן. על נושא זה אמר השופט אשר בבג"צ 188/77 (שם, בראש עמ' 251):

"סמכותה של הממשלה לדון ולהכריע בסכסוך בין שתי עדות נובעת מהוראות סעיף 29 לחוק יסוד:הממשלה. אין יסוד לסברה כאילו הועברה לה הסמכות על-ידי החלטתו של בית משפט זה בבג"צ 109/70..."

(אוסף כאן שסמכות הממשלה נובעת לא רק מסעיף 29 של חוק יסוד:הממשלה אלא גם מהוראות דבר-המלך על המקומות הקדושים משנת 1929).

מה שהוחלט בבג"צ 109/70 היה מתן צו החלטי להחזרת החזקה לקופטים, תוך עיכוב

בצוע הצו

"כדי לאפשר לממשלה, אם תמצא לנכון, להשתמש בסמכותה - הנתונה בידה בכל עת - ולטפל בסכסוך המהותי הנדון בכל דרך שתראה לה. דיוור, כי במקרה כזה תוכל הממשלה להוציא, בכל עת, צו-ביניים לצדדיט, לצורך קביעת הסדר ארעי של ההחזקה, שיחול עד שהסכסוך יוכרע או יוסדר באופן סופי" (שם, בעמ' 252 א-ב).

מר סוכובולסקי, פרקליט העותר, לא הלך בטיעונו בעקבות הצו-על-תנאי אלא הוא חזר למעשה על בקשות הסעד המופיעות בפסקאות 1 עד 5 בסוף עתירתו (שהן זהות לעתירות הסעד שנבקשו בבג"צ 188/77), דהיינו מתן צו על ידי בית משפט זה למסירת החזקה לקופטים, חוך ביטול צו-הביניים שנחנה הממשלה ביום 28.9.71, שלא לשנות את סדרי החזקה בנושא המריבה, שלפיהם החזקה מוסיפה להיות בידי העדה האתיופית. הטעם לדבר הוא לטענת מר סוכובולסקי שרק בדרך זו יתוקן העוול שבהשארת החזקה בידי האתיופים, אחרי שאלה השתלטו על שתי הקפלות תוך שמוש בכח הזרוע.

טענת מר סוכובולסקי תואמת את הדעה שהביע השופט ויחקון בבג"צ 188/77. אבל כאמור, היתה זאת דעת יחיד והרוב סבר אחרת. לענין זה היתה דעתי שלי בדעת שלשת שופטי הרוב. אמרתי שם (בראש עמ' 235):

"אין להחיות עתה את הצו המוחלט שביתן בבג"צ 109/70, כי תוקפו של הצו הזה פקע כאשר הממשלה החליטה להיזקק לסכסוך. כך נאמר בהחלטת בית המשפט הזה בהמרצה 95/76 הנ"ל ואין כיום מקום למתן צו חדש על ידי בית משפט זה בענין החזקה, כי צו כזה היה מתנגש עם צו-הביניים של הממשלה, כל עוד לא בוטל אותו צו-ביניים, ורק הממשלה, ולא בית משפט זה, יכולה לבטלו."

על אותו חלק של חוות דעתי, שבו נאמרו דברים אלה, סמכו שלשת שופטי הרוב את ידיהם. חלוקי הדעות בינינו נחגלעו בשאלת אם יש לחייב את הממשלה להחליט החלטה כלשהי לגוף הסכסוך בין שתי העדות. פרוש דעתי של הרוב הוא שהדין אינו מונע מן הממשלה לנהוג כפי שנהגה עד למתן פסק-הדין בבג"צ 188/77. אף לא הוצב גבול של זמן לאותה דרך של טיפול. לענין זה לא התחדש דבר מאז מתן פסק-הדין בבג"צ 188/77, שיוכל להניענו לסטות ממה שנפסק שם. הדברים הם בבחינת מעשה בית דין בין הצדדים. הממשלה מטפלת בסכסוך טיפול יום-יומי, "שמדני", בלי להכריע בצדו הקנייני ובלי לשנות את צו-הביניים שנחנה ביחס לחזקה, ובית משפט זה אינו יכול למחות בידה, כמו שהסבירו שופטי הרוב בבג"צ 188/77. לדעתי יש לבטל את הצו-על-תנאי ולדחות את העתירה, ללא צו להוצאות. רשמתי לזכרון את הצהרת מר גולדמן, ששרי החוץ והמשפטים הסמיכותו להודיע שאתרי גמר ההתדיינות בעתירה זו ובכפוף למה שיוחלט כאן, הם תושבים להציע לוועדת השרים הדנה בנושא למנות מתווך בסכסוך, שאינו שר או פקיד ממשלתי.

נ ש י א

השופט אלון: אני מסכים.

שופט
אלון

השופט מ. כהן: אני מסכים.

שופט
כהן

הוחלט לבטל את הצו-על-חנאי ולדחות את העתירה, ללא צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ח בתמוז תשמ"א (30.7.81).

שופט
כהן

שופט
אלון

נשיא
אלון

זאבאים
אאאאאא
8. 31

מדינת ישראל

המלך - בהתאם
לדקדוק

כברכה מאת
מכירות האמנה

א.י.ה.

לכבוד

המלך שטר
לשם העולים
ישראל

משרד המשפטים

המשרד הראשי

ר' באב חשמ"א

תאריך

6 באוגוסט 1981

בג"צ 410/80

טסטרו

אל: קר מיכאל ניר, המסנה למזכיר הממשלה.

הנדון: בג"צ 410/80 המוטראן הקופטי
בגד ממשלת ישראל ואח'

בהמשך לשיחתנו הטלפונית, הנבי לצרף העתק מפסק
הדין שניתן על ידי בית המשפט העליון ושלפיו נדחתה
עתירתו של המוטראן הקופטי בגד הממשלה.

אחרי כינון הממשלה החדשה ומינוי מחדש של ועדת השרים,
רצוי כי הועדה תתכנס כדי לשמוע דיווח על המשפט
ופסק הדין ולסקור את ההצעה החדשה של שר החוץ
ושר המשפטים, הנזכרת בסוף פסק דינו של נשיא
בית המשפט העליון.

בברכה,

מ.ד. גולדמן
מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים
בפרקליטות המדינה

כג"צ 410/80

כפני:

כבוד הנשיא מ' לנדוי
כבוד השופט מ' אלון
כבוד השופט מ' כהן

העותר:

המוטראן הקופסי האורתודוקסי של
הכסא הקדוש בירושלים והמזרח הקרוב

נ ד ד

המשיבים:

1. ממשלת ישראל
2. שר המשפטים
3. שר הדתות
4. שר המשטרה
5. שר החוץ
6. אבא מטיאוס הארכיבישוף האתיופאי
האורתודוקסי בירושלים

התנגדות לצו על תבאי

תאריך הישיבה:

כ"ו בתמוז תשמ"א (28.6.81)

בשם העותר:

עו"ד א. סוכובולסקי, עו"ד י. אלטבאואר

בשם משיבים 1 - 5:

עו"ד מ. ד. גולדהרן, עו"ד מ. חנקין

בשם משיב מס' 6:

עו"ד י. גלעד

פ ס ק - ד ז נ

הנשיא לנדוי:

בעתירה זו ניסה העותר, המוטראן הקופסי האורתודוקסי של הכסא הקדוש בירושלים

ובמזרח הקרוב, לחדש את הדיון בזכויות בשתי הקפלות שליד כנסית הקבר הקדוש, שבהן

דן בית משפט זה בכג"צ 109/70, פר"י כ"ה (1) 225 ובכג"צ 188/77, פר"י ל"ג (1) 225,

וכן בהחלטתו בהמרצה 43/76 (טלא פורסמה). אין בדעתי לחזור על קורות הדיונים הקודמים

לפרטיהם - הלא הם כתובים על דפי פסקי-הדין המלאים שניהנו בשתי העתירות הנ"ל. הדיון

בכג"צ 188/77 הסתיים בדחיית העתירה ברוב דעותיהם של שלשה שופטים (כב' השופטים ש. לוין

בכור ואשר) מכין החמשה שיטבו בדיון. דעתי החולקת היתה שיש לחייב את הממשלה להמשיך

בדיון בתביעותיו הפוסטוריות והפטיטוריות של העותר בכל דרך חוקית שתראה לה ולסיים

את הדיון ולהחליט בו במהירות סבירה (שם, בעמ' 241 ב-ג). כב' השופט ויתקון סבר בוועה

מיעוט משלו (שם, בעמ' 248), כי יש לקיים את הצו המחלט שניתן בשעתו בכג"צ 109/70,

למסירת ההחזקה בשתי הקפלות לקופטים, מפני שלדעתו לא השתמשה הממשלה בסמכותה לטפל בסכסוך המהותי בין שתי העדות. אולם לא כזאת היתה דעתם של שלטת שופטי הרוב: הם מצאו שבית משפט זה אינו מוסמך להתערב בדרך שבה הממשלה מטפלת (או נמנעת מטפל) בסכסוך המהותי, תוך השארת צו-ביניים של הממשלה המקיים את החזקה בידי האתיופים - על כנו. פסק-הדין בבג"צ 188/77 ניתן ביום 9.1.79. בעתירה זו שלפנינו, שהוגשה ביום 23.6.80, ביקש העותר מתן אוטו סערים ממש שביקש לפני כן בבג"צ 188/77. כנוסח הצו-על-חנאי שניתן לעותר בעתירה זו אין חזרה על שום בקשה מבקשות הסעד שבעתירה אלא בית המשפט (כב' מ"מ הנשיא ח. כהן והשופטים בייסקי ובן-עתו) ניסח את הצו בלשון מסלו, לאמור:

"צו-על-חנאי להראות טעם למה לא יבוטלו החלטות בית משפט זה שלפיהן הועברו העניינים השנויים במחלוקת בין העותר ובין המשיב מס' 6 להכרעת הממשלה - נוכח מחללה של הממשלה להכריע בהם."

(המשיב מס' 6 הוא הארכיבישוף התיופי האורתודוקסי בירושלים).

מר גולדמן שטען לפנינו למחויבות 1 - 5 העיר על נוסח זה בצדק שבבג"צ 109/70 (שרק אליו יכול הצו-על-חנאי להתייחס, כי הרי העתירה בבג"צ 188/77 נדחתה) לא החליט בית המשפט להעביר את העניינים השנויים במחלוקת בין העותר ובין המשיב מס' 6 לממשלה, ובית משפט זה אף לא היה מוסמך לעשות כן. על נוסח זה אמר השופט אשר בבג"צ 188/77 (שם, בראש עמ' 251):

"סמכותה של הממשלה ליוון ולהכריע בסכסוך בין שתי עדות נובעת מהוראות סעיף 29 לחוק יסוד:הממשלה. אין יסוד לסברה כאילו הוענקה לה הסמכות על-ידי החלטתו של בית משפט זה בבג"צ 109/70..."

(אוסוף כאן סמכות הממשלה נורעת לא רק מסעיף 29 של חוק יסוד:הממשלה אלא גם מהוראות דבר-המלך על המקומות הקדושים משנת 1929).

מה שהוחלט בבג"צ 109/70 היה מתן צו החלטי להחזרת החזקה לקופטים, תוך עיכוב

כצו הצו

"כדי לאפשר לממשלה, אם תמצא לנכון, להשתמש בסמכותה - הנחונה בידה בכל עת - ולטפל בסכסוך המהותי הנדון בכל דרך שתיראה לה. בדרך, כי במקרה כזה חוכל הממשלה לתוציא, בכל עת, צווי-ביניים לצורכה, לצורך קביעת הסדר ארעי של ההחזקה, שיחול עד להסכסוך יוכרע או יוגדר באופן סופי" (שם, בעמ' 252 א' ב').

מר סוכובולסקי, מוקליט העותר, לא הלך בטיעונו בעקבות הצו-על-חנאי אלא הוא חזר למעשה על בקשות הסעד הנופיעות בפסקאות 1 עד 5 בסוף עתירתו (שהן זהות לעתירות הסעד שנחקשו בבג"צ 188/77), דהיינו מתן צו על ידי בית משפט זה למסירת החזקה לקופטים, תוך ביטול צו הביניים שנחנה הממשלה ביום 28.9.71, שלא לשנות את סדרי החזקה בנושא הנריבה, שלפיהם החזקה מוסיפה להיות בידי העדה האתיופית. הטעם לדבר הוא לטענת מר סוכובולסקי, שרק בדרך זו יתוקן העוול שבהשאת החזקה בידי האתיופים, אחרי שאלה השתלטו על שתי הקפלות תוך שמוש בכח הזרוע.

טענת מר סוכובולסקי תואמת את הדעה שהביע השופט ויתקון בבג"צ 188/77. אבל כאמור, היתה זאת דעת יחיד והרוב סבר אחרת. לענין זה היתה דעתי שלי כדעת שלשת שופטי הרוב. אמרתי שם (בראש עמ' 235):

"אין להחיות עתה את הצו המוחלט שניתן בבג"צ 109/70, כי חוקפו של הצו הזה פקע כאשר הממשלה החליטה להיזקק לסכסוך. כך נאמר בהחלטת בית המשפט הזה בהמרצה 95/76 הנ"ל ואין כיום מקום למחן צו חדש על ידי בית משפט זה בענין החזקה, כי צו כזה היה מתנגש עם צו-הביניים של הממשלה, כל עוד לא בוטל אותו צו-ביניים, ורק הממשלה, ולא בית משפט זה, יכולה לבטלו."

על אותו חלק של חוות דעתי, שבו נאמרו דברים אלה, סמכו שלשת שופטי הרוב את ידיהם. חלוקי הדעות בינינו נחגלעו בשאלה אם יש לחייב את הממשלה להחליט החלטה כלשהי לגוף הסכסוך בין שתי העדות. פרש דעתו של הרוב הוא שהדין אינו מונע מן הממשלה לנהוג כפי שנהגה עד למחן פסק-הדין בבג"צ 188/77. אף לא הוצב גבול של זמן לאותה דרך של טיפול. לענין זה לא התחדש דבר מאז מחן פסק-הדין בבג"צ 188/77, שיוכל להגיענו לסטו. ממה שנפסק שם. הדברים הם ברחינות מעשה בית דין בין הצדדים. הממשלה מטפלת בסכסוך טיפול יום-יומי, "שטדני", בלי להבריץ בצדו הקנייני ובלי לשנות את צו-הביניים שנחנה ביחס לחזקה, ובית משפט זה אינו יכול למחות בידה, כמו שהפכירו שופטי הרוב בבג"צ 88/77 לדעתי יש לבטל את הצו-על-חנאי ולדרוח את העתירה, ללא צו להוצאות. רשמתי לזכרון את הצהרת מר גולדמן, ששרי החוץ והמשפטים הסמיכותו להודיע שאחרי גמר ההתדיינות בעתירה זו ובכפוף למה שיוחלט כאן, הם מושבים להציע לוועדת השרים הדנה בנושא למנות מתווך בסכסוך, שאינו שר או פקיד ממשלתי.

השופט אלון: אני מסכים.

שופט
אלון

השופט מ. כהן: אני מסכים.

שופט
כהן

הוחלט לבטל את הצו-על-תנאי ולדחות את העתירה ללא צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ח בתמוז תשמ"א (30.7.81).

שופט
כהן

שופט
אלון

נשיא

מדינת ישראל
STATE OF ISRAEL

משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים

MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS
Department for Christian Communities

תאריך:

מספר:

Jerusalem, 23 June 1981

His Grace Abba Matthias
Ethiopian Orthodox Archbishop of Jerusalem

Your Grace,

I wish to bring to the attention of Your Grace that the water pipe leading into Deir el-Sultan has sprung a leak near the eastern entrance to the monastery. Furthermore, the tap which regulates the flow of water to the water metre outside the entrance is broken and must be replaced.

I wish to inform Your Grace that the Ministry of Religious Affairs, in accordance with customary procedures, will undertake the urgent repairs necessitated by the abovementioned problems.

With best wishes, I remain

Respectfully yours,

Daniel Rossing
Daniel Rossing
Director

cc: Minister of the Interior, Chairman of the Ministerial
Committee
Director-General
Mr. D. Goldman, Ministry of Justice

מדינת ישראל
STATE OF ISRAEL

משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים

MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS
Department for Christian Communities

תאריך:

מספר:

Jerusalem, 23 June 1981

His Grace Dr. Anba Basilios
Coptic Orthodox Archbishop of the Holy See
of Jerusalem and the Near East

Your Grace,

I wish to bring to the attention of Your Grace that the water pipe leading into Deir el-Sultan has sprung a leak near the eastern entrance to the monastery. Furthermore, the tap which regulates the flow of water to the water metre outside the entrance is broken and must be replaced.

I wish to inform Your Grace that the Ministry of Religious Affairs, in accordance with customary procedures, will undertake the urgent repairs necessitated by the abovementioned problems.

With best wishes, I remain

Respectfully yours,

Daniel Rossing
Daniel Rossing
Director

cc: ✓ Minister of the Interior, Chairman of the Ministerial
Committee
Director-General
Mr. D. Goldman, Ministry of Justice

June 12, 1981

H.E. Dr. Anba Basilios
The Coptic Orthodox Patriarchate
of Jerusalem and the Near East
P. O. B. 14006
Jerusalem

Your Excellency,

The Minister of the Interior has asked me to acknowledge receipt of your recent telegram, requesting a postponement of the planned visit of the Ministerial Committee to Deir el Sultan.

I am requested by the Minister to inform you that in pursuance of your request, the planned visit has indeed been postponed.

Yours faithfully,

Gilad Stern
Assistant to the Minister

JM 1010016
JERUSALEM 146 7 1028

10. VI. 1981
10 10 28

LT
TM HIS EXCELLENCY MINISTER OF INTERIOR AND POLICE
JERUSALEM

WE ARE EXPRESSING OUR PROTEST FOR FIXING VISIT TO OUR HOLY
PLACES WITHOUT CONSULTING AND FIXING SUITABLE DATE WITH US
WE ASK ABOUT THE PURPOSE OF THE MENTIONED VISIT BEFORE

THE RESTITUTION OF OUR USURPED HOLY PLACES WE THINK THAT THE
GOVERNMENT HAD ENOUGH TIME TO CONSIDER THE MATTER AND
GIVE US BACK OUR CHURCHES WHICH WERE TAKEN AS THE HIGH COURT
ALSO DECIDED BY FORCE

AND BY CRIMINAL ACT. AS WE WILL BE ABROAD ON THE FIXED DATE
IN CONNECTION WITH HOLY VISIT TO OUR COMMUNITIES ABROAD
WE ASK TO POSTPONE THE VISIT FOR A SUITABLE DATE TO BE
ARRANGED WITH OUR PATRIARCHATE TO ENABLE US TO BE PRESENT.
DR. AMBA BASILIES COPTIC ORTHODOX
ARCHBISHOP OF THE HOLY SEE OF JERUSALEM AND THE NEAR EAST

51 JUN -7 10 56

51 JUN -7 10 56
JM 1010016
JERUSALEM 146 7 1028

32

LT
TM HIS EXCELLENCY MINISTER OF INTERIOR AND POLICE
JERUSALEM

WE ARE EXPRESSING OUR PROTEST FOR FIXING VISIT TO OUR HOLY PLACES WITHOUT CONSULTING AND FIXING SUITABLE DATE WITH US WE ASK ABOUT THE PURPOSE OF THE MENTIONED VISIT BEFORE

THE RESTITUTION OF OUR USURPED HOLY PLACES WE THINK THAT THE GOVERNMENT HAD ENOUGH TIME TO CONSIDER THE MATTER AND GIVE US BACK OUR CHURCHES WHICH WERE TAKEN AS THE HIGH COURT ALSO DECIDED BY FORCE

AND BY CRIMINAL ACT. AS WE WILL BE ABROAD ON THE FIXED DATE IN CONNECTION WITH HOLY VISIT TO OUR COMMUNITIES ABROAD WE ASK TO POSTPONE THE VISIT FOR A SUITABLE DATE TO BE ARRANGED WITH OUR PATRIARCHATE TO ENABLE US TO BE PRESENT.
DR. AMBA BASILIES COPTIC ORTHODOX
ARCHBISHOP OF THE HOLY SEE OF JERUSALEM AND THE NEAR EAST

$\frac{200}{100} = 2$

2022

۱۳۳۰

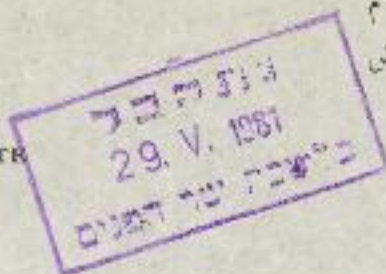

بطريرك القسطنطينية
والأورشليم
والقبط الأرثوذكس بالقدس

تليفون ٢٨٤٤٠٥ - ٢٨٤٤٠٦ - ٢٨٤٤٠٧
برقياً : باقسط - القدس

THE COPTIC ORTHODOX PATRIARCHATE
OF JERUSALEM & THE NEAR EAST

JERUSALEM (OLD CITY)
TEL. 282043 - 284405 - P. O. B. 15006
CABLE: PACOPT, JERUSALEM

القدس في

20 May 1981 ,

Mr. Daniel Rassing , Director ,
Ministry of Religious Affairs,
Department for Christian Communities ,
Jerusalem ,

Dear Mr. Rassing ,

In reference to your letter of today 20 May 1981 ,
addressed to His Grace , Dr. Anba Basilios, Coptic Orthodox Archbishop of
the Holy See of Jerusalem and the Near East in which you inform His Grace
that ' the Ministerial Committee on the Coptic-Ethiopian dispute will visit
Deir-El-Sultan on Tuesday 26 May 1981 at 9.00 a.m.' May I kindly inform you
that His Grace is now outside the country as you already knew and will not
be back by the mentioned date in your letter i.e. 26 May 1981 .

Yours Faithfully

Hilda Saleem

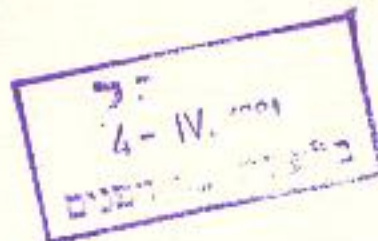
Hilda Saleem

Secretary

cc: His Excellency , Minister of Interior, Chairman of the Ministerial
Committee
Secretariat of the Government .

ਮਨੋਰਥ ਪੂਰ
ਮਨੋਰਥ
ਭਲੇ

Jerusalem Institute
for Interreligious
Relations and Research

מכון ירושלים
למחקר
וליחסים עם הדתות

Mailing Address: P.O.B. 1028, Jerusalem

המנען למכתבים: ת.ד. 1028, ירושלים

כה"פ בניסן תשס"א
29.4.81

לכבוד
1. מחאם הפעולה בטשחים
2. סגן ספקר איזור יו"ש

שלום רב,

הריני מחיימם לפניו של ראש הכנסיה הקופטית במזרח ההיבון ובארץ, הארכיבישוף
ד"ר אנבא בסיליוס אלי באשר לרכישה חלקה מס' 63, בלוק 33007 ביריחו.

אפשר שמדובר כאן בסוגיה מורכבת שאיני מכיר את פרטיה, אך אני מביר את הכנסיה
הקופטית ואת ראשה ואספקטים אחרים שאולי לא הודגשו דיים עד כה.
כפי שנמסר לי ע"י הארכיבישוף מרובר בחלקה הסמוכה ביותר לחלקה אחרת שבבעלותם,
אשר היא בחזקה טקום קרוש, ובשל כך כעלה חשיבות ורגישות מיוחדת. הקופטים מעונינים
ברכישה החלקה ע"פ להבטיח את האחר הסמוך ואף להגדילו. הם מוששים ואולי בצדק,
משכנוה עם גורם כלשהו שיהא זה ואף נוגד ואפילו עוין את המהות והאופי הסיוחד
של האתר הקרוש.

אולם יש גם אספקט מסוג אחר. הקופטים סובלים וסומרים מאד על רקע הסכסוך
הקופטי-אתיופי בדיר-אל-סולטן שבירושלים, שבו הם מאסימים את שלטונות ישראל
שנהנו יד לקיפוח זכויותיהם. אני בדיעה שיש להתחשב בבעיותיהם הקשות ורגישותם
המיוחדת לפחות בענינים אחרים ובאם רק ניתן, יש לחפש דרך כיצד לבוא לקראתם,
ולא להוסיף על רגשות האפליה והקיפוח שהם חשים בצדק או שלא בצדק.

יש גם לדעהי לקחת בחשבון את מצב היחסים שלנו עם מצרים אשר בוואי ע רה ליחסים
שלונו כלפי הושבים וכנסיה בעלי אורחות מצריה. לדעהי אין גם לראות פסול בהגדלת
שטחים של כנסיות נוצריות כמחומי איזור יהודה ושומרון, ואולי אפילו להיסך.

בברכה,
י. לימל
יו"ר המכון

העתק: שר הסנים-יו"ר ועדה השדים לאוטונומיה
ראש עיריית ירושלים

סנכ"ל משרד החוץ

פגישה בין השגריר מוריאדה לבין שר הפנים, דר' יוסף בורג

יום ב', כב' בטבת תשמ"א, 29.12.80

1. הפגישה התקיימה על פי בקשת השגריר. מר-מוריאדה העלה ענין המנזר דיר-אל-סולטן. הוא ציין שהוא אמנם יודע שהנושא תלוי ועומד בפני בג"צ. גם ארכיבישוף בסליוס מבין את זה, אבל הוא (בסליוס) חושש שאם נציג המדינה יאמר בבג"צ שטיקולים מדיניים מנחים את הממשלה אז בטוח שבג"צ יחליט לא לשנות את הסטטוס-קוו.
 2. השגריר העלה בעיה שקשורה בחלקת קרקע ביריחו לגביה קימת בעיית בעלות. בין יתר הגורמים לכנסייה הקופטית יש ענין בסוגיה זו. דר' בורג הציע שהשגריר יעלה את הנושא בפני אנשי משרד החוץ והם יפנו את הבעיה או למימשל הצבאי או למשרד הדתות.
 3. השגריר מסר שארכיבישוף בסליוס אינו מעונין בתיקונים אותם ממשלת ישראל עומדת לבצע בקפלות, "על פי בקשת ממשלת אתיופיה". הארכיבישוף היה מעדיף להמתין עם התיקונים עד לקבלת החלטת הבג"צ. דר' בורג אמר שצריכים לבדוק את מצב הקפלות ולברר שאין שם ליקוי הכרוך בסכנת התמוטטות. ואי עמידה בגשמים ושלגים בחורף, תיקון כזה לא ניתן לדחות כי יש בדבר סכנת נפשות. השגריר מורתאדה הצטרף לדעת השר בענין זה.
 4. דר' בורג הציע שיכול להיות שיתוף פעולה בין משטרות ישראל ומצרים במניעת הברחת סמים וכדומה.
 5. דר' בורג הזכיר את הידיעה שפורסמה בחדשות לפיה 12 מצרים הגיעו לישראל ללא ויזות בכוונה למצוא עבודה.
- השגריר מורתאדה אמר שלפי נורמות בינלאומיות מקובלות במקרה שהמסטרה עוצרת אזרחי מדינה זרה נמסרת על כך הודעה מידית לשגרירות ולקונסוליה.

פגישה בין השגריר מורחאדה לבין שר הפנים, דר' יוסף בורג

יום ב', כב' בטבת תשמ"א, 29.12.80

1. הפגישה התקיימה על פי בקשת השגריר, מר מורחאדה העלה ענין המנזר דיר-אל-סולטן, הוא ציין שהוא אמנם יודע שהנושא תלוי ועמד בפני בג"צ. גם ארכיבישוף בסליוס מבין את זה, אבל הוא (בסליוס) חושש שאם נציג המדינה יאמר בבג"צ ששיקולים מדיניים מנחים את הממשלה אז בטוח שבג"צ יחליט לא לשנות את הסטטוס-קוו.
 2. השגריר העלה בעיה שקשורה בחלקת קרקע ביריחו לגביה קימת בעיית בעלות. בין יתר הגורמים לכנסיה הקופטית יש ענין בסוגיה זו. דר' בורג הציע שהשגריר יעלה את הנושא בפני אנשי משרד החוץ והם יפנו את הבעיה או למימשל הצבאי או למשרד הדתות.
 3. השגריר מסר שארכיבישוף בסליוס אינו מעוניין בתיקונים אותם ממשלת ישראל עומדת לבצע בקפלות, "על פי בקשת ממשלת אהיוסיה". הארכיבישוף היה מעדיף להמחין עם התיקונים עד לקבלת החלטת הבג"צ. דר' בורג אמר שצריכים לבדוק את מצב הקפלות ולברר שאין שם ליקוי הכרוך בסכנת התמוטטות, ואי עמידה בגשמים ושלגים בחורף, תיקון כזה לא ניתן לדחות כי יש בדבר סכנת נפשות. השגריר מורחאדה הצטרף לדעת השר בענין זה.
 4. דר' בורג הציע שיכול להיות שיתוף פעולה בין משרדות ישראל ומצרים במניעת הברחה סמים וכדומה.
 5. דר' בורג הזכיר את הידיעה שפורסמה בחדשות לפיה 12 מצרים הגיעו לישראל ללא ויזום בכוונה למצוא עבודה.
- השגריר מורחאדה אמר שלפי נורמות בינלאומיות מקובלות במקרה שהממשלה עוצרת אזרחי מדינה זרה נמסרת על כך הודעה מידית לשגרירות ולקונסוליה.

ההשב"ד המרכזי

אגודה שיתופית ואסכולה בע"מ

חברי

מועצת המשביר המרכזי

מוזמנים

לישיבה שתתקיים היום 27.11.80

בשעה 10.00 לפני הצהרים

המועצה תתכנס באולם הישיבות (קומה 6)

בבית המשביר תמ"ד, דח' גימורי ישראל 76

תל אביב

המשביר המרכזי

משרד החוץ

לשכת השו

ירושלים, כ"א בטבת תשמ"א
28 בדצמבר 1980

ד ח ו ף

אל : מר גלעד שטרן, מנהל לשכת שר הפנים
מאת: אליקים רובינשטיין, סמנכ"ל

הנדון: דיר אל-סולטאן

ראת נא מזכרו של מר י. הדס, סמנכ"ל משרדנו, שאליו
מצורפת תרשומת מר ר. סיבל, סגן היועץ המשפטי למשרדנו,
בנושא שבנדון מתוך דיוני מפגש הנורמליזציה ב-11.12.80.

להשומת לב.

ב ב ר כ ה,

א. רובינשטיין

העתק: מר י. הדס, סמנכ"ל
מר ר. סיבל, סגן היועץ המשפטי

מדינת ישראל

שמו

49

משרד החוץ
ירושלים

האריך: ל"ח טבת תשמ"א
25 דצמבר 1980

מספר:

א ל : המנכ"ל
מר א. רובינשטיין, סמנכ"ל

רצ"ב הסיכום שהכין מר ר. סיבל על הסקירה שהוא
השמיע בעת מפגש הישראלי-מצרי (11-9 בדצמבר)
ותשובתו של הנציג המצרי.

לידיעה.

בברכה

יוסף חדס
סמנכ"ל

העתק: מר מ. ששון, שגריר מיוחד
מנהל כנסיות
מר ר. סיבל, סגן היועץ המשפטי
תשגרירות, קתיר

ספר

דיר-אל-סולטן

ביום 11/12/80 במדעון תהריר בקהיר בעת דיוני ועדת הנורטליזציה
העלו המצרים נושא דיר אל-סולטן ובקשו לקבל דוח והסבר על הנעשה.

(א) ר. סיבל מסר סקירה מעיקריה:

1. הנושא מורכב בסיוחז מאחר ובית"ש בישראל פנועים לפי החוק
לפעל בסכסוך.

2. בג"ץ 100/70 בזמנו החליט אמנם לצוות על הסמכה לאלץ את החבשים
להחזיר המפתחות לקופסים אך הוסיף תנאי שהחלטה זו בשלה באם הממשלה
תעשה בסכסוך להכריע בסכסוך מאחר והממשלה סנסה לפעול ליישב הסכסוך
החלק הראשון של צו בג"ץ בפל שאליו.

3. הסכסוך לא התחיל עם לקחת המפתחות מ"י החבשים ב- 1970 אלא פעולה
זאת הינה רק אחת מסדרת אירועים בסכסוך עתיק ימים ואנו כנסים עתה
להביע לפתרון אשר יביא לקץ הסכסוך כולו.

4. בסיון להטיב פתרון בעטרה יקח זמן ואין מקום ללחוץ לפתרון מהיר.

5. הנושא שוב הועבר לבג"ץ בבקשה שהיא תתן צו בגד הממשלה (בג"ץ
410/80) ואנו לא יודעים מה תהיה החלטה ביהמ"ש.

(ב) הנציג המצרי איברשי העיר:

1. הקופסים החזיקו לפני 1970 ברשות.

2. החבשים תפסו המפתחות באורה לא חוקי.

3. הקופסים אומרים שפעולת החבשים בעשיה על ידי ישראלים ומכל מקום
ישראל ידעה על הפעולה הבלתי חוקית.

4. בית"ד הישראלי בקט עמדה (ב-1970) ויש לכבד אותה.

5. אומנם ירדן הכירה בזכות החבשים במסך המקופה קצרה אך זה פעשה
במפעשה תבטול פוליטי בגד מצרים.

6. מצרים מקוה שישראל תנסה להביע לפתרון שיטביע את הכבסיה הקופסית
ותסייע לתיידה.

(ג) נציג ישראל השיב כי ישראל מכחישה שהיתה לה יד בלשתי במכשח החבשים
והדגיש רצוננו שהצדדים יגיעו בסיוענו להסדר של פשרה.

ר. סיבל

מדינת ישראל

משרד המשפטים

3.XII.1980

ירושלים, כ"ד בכסליו התשמ"א
2 בדצמבר 1980

היועץ המשפטי לממשלה

בית דין

410/80

ד ח ו פ - ס ו ד י

לכבוד

ד"ר יוסף בורג

שר הפנים

ירושלים

אדוני השר,

הנדון: הסכסוך הקופטי-אתיופי

לקראת הדיון שיערך בבית המשפט הגבוה לצדק בעתירה שהוגשה בקשר לסכסוך הקופטי-אתיופי, אני מצרף מכתבו של מ. מ. ד. גולדמן, מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים בפרקליטות המדינה, מיום 30.11.80, במכתב זה מציג מר גולדמן את העמדה של ועדת השרים, כפי שנוסחה על-ידי שר החוץ ושר המשפטים, והיא העמדה שתוצג בפני בית המשפט. כפי שמר גולדמן מציין במכתבו, ניסוח זה של עמדת הוועדה מחליט את סיכויינו לזכות במשפט,

ב ב ר כ ה ,

יצחק זמיר

יצחק זמיר

היועץ המשפטי לממשלה

העתק: שר החוץ

שר המשפטים

מר ד. מ. גולדמן

מדינת ישראל

משרד המשפטים

המשרד הראשי

האריך: כב' בכסלו תש"א

30 בנובמבר 1980

מספר: 44/80 372

אל: היועץ המשפטי לממשלה.

הנדון: הסכסוך הקופטי-אתיופי - עתירת הטוטראן הקופטי לבית המשפט הגבוה לצדק

1. מטרת מכתבי זה היא לדווח לך על ההתפתחויות שחלו בעניין ~~המקרה~~ מאז הדיון נועדת השרים ביום 25.11.80.

2. בתום הדיון האמור הוטל על שנינו לנסה החלטה שתשקף את הדעות שטעאר את ביטויין בשעת הדיון ולתביא את ההצעה, לאחר המיעצות עם נציג משרד החוץ, לאישור חברי ועדת השרים.

3. הכינותי, יחד עטך, את הסיכום המוצע הבא:

"לאחר שקיימה דיון ממצה בכל תבטי העניין, שקלה את ההשלכות של כיווני פעולה אפשריים, והביאה בחשבון שיקולים של יחסי חוץ ובטחון ושיקולים לאומיים חיוניים אחרים, מחליטה ועדת השרים שבמועד זה אין לשנות את המצב הקיים בדבר החזקה בקפלות, הועדה תמשיך לטפל בסכסוך ולחפש דרך שיהיה בה כדי לפתור את הבעיה".

4. דעתנו היתה כי ניתן למנוע מתן צו החלטתי נגד הממשלה ולחצודיק בפני בית-המשפט הגבוה לצדק את עמדתה (שפירושה, להשאיר בידי מי שעשה דין לעצמו ופטל בנה ובניגוד לחוק את החזקה במקום קדוש), רק אם נסביר כי שיקולים כבדי משקל של מדיניות ויחסי חוץ ואינטרסים לאומיים חיוניים אחרים מחייבים את דרך הפעולה שבה בחרה הועדה.

5. נציג משרד החוץ תביא את ההצעה בפני שר החוץ, אשר התנגד לה וביקש להביא בפני השרים, חברי הועדה, את דעתו כלהלן:

(א) שר החוץ סבר שכל ועדת השרים למנות ועדה שתבין בדברים עם שתי הכנסיות היריבות כדי לחפש עמץ דרך לפתרון מוסכם ~~לכסוך~~. במשימה זו מוכל הועדה להיעזר על ידי גורמים אחרים הנוגעים בדבר, ובמיוחד על ידי הכנסיה היוונית האורתודוקסית והכנסיה הארמנית.

בזכור, הצעת זו הועלתה בישיבת ועדת השרים אך לא נתקבלה.

(ב) שר החוץ התנגד לסיכום המוצע לעיל בסעיף 3, בטענה ויכוח בפני בית-המשפט כחלק מתשובת הממשלה לצו על תנאי שהוצא נגדה, לדעת שר החוץ אין להזכיר בפומבי כי מדיניות הטיפול של הממשלה דועדת השרים מועתהת על שיקולים של מדיניות חוץ, יחסי ישראל-מצרים, יחסים עם אתיופיה וכדומה באלה.

(ג) שר החוץ הציע את הסיכום הבא:

"לאחר שקיימה דיון ממצה בכל הבטי העניין, וסקרה את פעילותה ומאמציה עד כה, שלמרבית הצער לא הניבו עדיין פרי, שקלה הוועדה את ההשלכות של כיווני פעולה אפשריים שונים. בעשותה זאת, הביאה בחשבון את שיקולי הסדר, הבטחון הציבורי ושלוש המתפללים, וכן את הרגישות הקיימת באשר לזכויות במקומות הקדושים. הוועדה החליטה להמשיך לטפל בסכסוך ולנסות, ככל האפשר, למצוא דרך לפתרון הבעיה.

(ד) בתצהיר התשובה שיוגש לבית המשפט הגבוה לצדק מטעם הממשלה ובהצגת עמדת הממשלה בפני בית המשפט, לא רצה שר החוץ שפרקליטות המדינה תחרוג מן המסגרת שנקבעה לעיל בהצעתו לסיכום ישיבת הוועדה. במיוחד לא רצה שר החוץ כי הפרקליטות תסביר כי הממשלה בחרה לכלכל את צעדיה על פי שיקולים של מדיניות, בטחון ויחסי חוץ.

6. אנו הידנו סבורים כי אם לא נסביר לבית המשפט כי שיקולים כאלה עומדים ביסוד החלטת הממשלה, יגדל הסיכון כי נפסיד את המשפט וכי הממשלה תחוייב על-ידי בית המשפט הגבוה לצדק להחליט סופית בכל הבטי הסכסוך הקופטי-אתיופי תוך זמן קצוב שיקבע על ידי בית המשפט.

7. (א) במגמה למצוא דרך שתביא את השיקולים האמורים לידיעת בית המשפט מבלי שיינתן להם פוטנצי, הצענו כי בתצהיר התשובה מטעם הממשלה לא נזכיר את השיקולים ששימשו יסוד להחלטות הממשלה זאת הנושאים הרגישות שהובאה על ידי הוועדה במניין שיקולים וכי נוטר רק כי הממשלה הגיעה להחלטותיה על סמך שיקולים, שמסירתם עלולה לפגוע ביחסי החוץ של המדינה ושלגביהם ניתנה העודת הסיון על-ידי שר החוץ בתוקף סמכותו לפי סעיף 44 לפקודת תרמיות (נוסה חדש) תשל"א-1971.

(ב) דרך מוצעת זו היתה מאפשרת לנו להוכיח לבית המשפט כי החלטות הממשלה נתקבלו על יסוד שיקולים בבדי משקל, שבתם לא יתערב בית המשפט, מבלי לגלות את מהותם של שיקולים אלה. שר החוץ שקל את ההצעה להחליט כי אינו מוכן לתת תעודת חסיון.

8. מצאנו את עצמנו במצב הבא: אם נגלה את השיקולים האמיתיים שהניעו את הממשלה לפעול כפי שפעלה, יגדל הסיכון לזכות במשפט, אך נפעל בעניין מדיני בניגוד לדעת שר החוץ. אם לא נגלה שיקולים אלה או לא נגיש תעודת חסיון, יגדל בצורה משמעותית הסיכון שהממשלה תפסיד את המשפט.

9. במצב דברים זה הבאנו את הבעיה בפני שר המשפטים, אשר העלה אותה בפני שר החוץ. בתום השיחה בין שני השרים סוכם כלהלן:

(א) נוסה החלטת הוועדה יתיה כלהלן:

"לאחר שקיימה דיון ממצה בכל הבטי העניין, וסקרה את פעילותה ומאמציה עד כה, שלמרבית הצער לא הניבו עדיין פרי, שקלה הוועדה את ההשלכות של כיווני פעולה אפשריים שונים. בעשותה זאת, הביאה בחשבון את שיקולי הסדר, הבטחון הציבורי ושלוש המתפללים, וכן את הרגישות הבינאית והבינלאומית ~~הקיימת~~ הקיימת בנושא זה.

לאור דבריו אלה רואה הועדה צורך - בסועד זה - להשאיר את המעב
הקיים על כנו. הועדה תמשיך לעפל בסכסוך ולנסות, ככל האפשר, למצוא דרך
לפתרון הבעיה".

(ב) החלטה זו תשמש מסגרת לתצהיר התשובה מטעם הממשלה, שידנתן על ידי
ד"ר מיכאל ניר, המשנה למזכיר הממשלה, וכן לטיעון שיושמע על ידי פרקליטות
המדינה בפני בית המשפט.

ל' י' ז' ח' ק'

ב ב ר כ ה
ל. ר. ג.
מ. ד. גולדמן
מנהל המחלקה לענייני ביטחון לאומי
בפרקליטות המדינה

- העתיקים: 1. שר המשפטים
2. ד"ר מיכאל ניר, המשנה למזכיר הממשלה

מזכירות הממשלה

נתקבל
20.XII.1980
בלשכת שר הפנים

ירושלים, י"א בכסלו ה'תשמ"א
19 בנובמבר 1980

ש מ ר

אל : חברי ועדת השרים לענין הסכסוך האתיופי-קופטי:-

שר הפנים

שר הבינוי-והשיכון

שר הדתות

שר המשפטים

מאת : המשנה למזכיר הממשלה

הנדון: בג"צ 410/80 המוטראן הקופטי של
ירושלים נגד ממשלת ישראל ואח'

מצורף בזה העתק מכתבו של מנהל המחלקה לענינים
בינלאומיים בפרקליטות המדינה - (מה-6.11.1980) - כנדון,
לעיונכם, לקראת ישיבת ועדת השרים האמורה להתקיים
ביום ד', י"ח בכסלו ה'תשמ"א (26.11.1980), בשעה
09:00 בבוקר, במזכירות הממשלה.

ב ב ר כ ה

מיכאל ניר

העתק: היועץ המשפטי לממשלה

מר מ.ד. גולדמן, מנהל המח' לענינים בינלאומיים בפרקליטות המדינה

בג"צ 410/80

משרד המשפטים

המשרד הראשי

תאריך: 6 בנובמבר 1980

בג"צ 410/80

מספר: 410/80

מספר: 410/80

אל: היועץ המשפטי לממשלה.

הנדון: בג"צ 410/80 המוטראן הקופטי של ירושלים
נגד ממשלת ישראל ואח'

1. הנני להביא לידיעתך כי ראש הכנסיה הקופטית בירושלים פנה שוב אל בית-
המשפט העליון והעלה בפניו את טענותיו לגבי חוסר הטיפול הממשלתי בסכסוך בין
הכנסיה הקופטית והכנסיה האתיופית בכל הנוגע לחזקה ולבעלות בקפלות של סג'אל
הקדוש וארבע החיות, אשר מהוות חלק ממתחם כנסיית הקבר. אחרי דיון בפני שלושה
שופטים, שאליו לא הוזמן נציג היועץ המשפטי לממשלה, הוציא בית המשפט צו על תנאי
נגד הממשלה ונגד השרים, חברי ועדת השרים לטיפול בסכסוך, עליונו להשיב לעתירה
עד יום 5.12.80.

2. בעתירה, המשתרעת על יותר מ-250 עמודים, מוגלל המוטראן הקופטי את כל
הסיפור האומלל - מאותו ליל פסחא בשנת 1970, כאשר לעיני המשטרה, תפסו האתיופים
בכח את החזקה בקפלות ועד עצם היום הזה. כן מערף המוטראן הקופטי חלק נכבד מן
ההתכתבות בינו ובין הגורמים הממשלתיים שנכתבה בנושא הקפלות במשך 10 השנים האחרונות.
בכודגתי שלא להגרר אחריו ולעצמם את תשובתי לדברים שנעשו, לפעולות שבועו ודלמכתבים
שנכתבו מאז הדיון בעתירה האחרונה בסוגיה זו (בג"צ 188/77, פ"ד, לג' (1) 225).
פסק הדין באותו משפט ניתן ביום 9.1.79.

3. בחלק הארי של עתירתו חוזר המוטראן הקופטי על אותן טענות שכבר הושמעו
בהתדיינות הקודמת. הוא מוסיף כי מאז פסק הדין בבג"צ 188/77, לא עשתה הממשלה
מאומה כדי להתקדם לקראת פתרון הסכסוך או לקראת הכרעה בו. כן מוסיף המוטראן
הקופטי וטוען כי הממשלה נאחזת בפסק הדין של הרוב בבג"צ 188/77 על מנת להנציח
את החזקה בידי האתיופים ולהצדיק את חוסר המעשה שלה.

2/...

4. הסעדים המבוקשים בעתירה הם זהים לאלה שנתבעו על ידי יחיד יחיד הקבוצה

בבג"צ 188/77, דהיינו, ביטול צווי הגיוויים שלחיקת נשמה הרופא יחיד - מנהלים

החזרת החזקה בקפלות לידו הכנסיה הקופטית, וחדוש המעלה למתחזק ולמחזק את המעלה

בסכסוך מנחם זמן סביר בקצוב, שיוקבע על ידי בית הדין המוסמי ויחיד על יחיד הקופטית

בית המשפט הוא מנחם מאור ולכאורה אינו מתוודע כלל לענינים המבוקשים על ידי העובר

דעו על תנאי נתבקשה הממשלה להראות שיש "עדות" לא נכונה החלטות בית המשפט זה שלפיהן

העובר העניינים השונים במחלוקת בין העובר והכנסיה האתיופית - נוכח טענה של

הממשלה להכריע בהם " (החלטת של - מ.ג.ג.)

5. ההשוכה לצו על תנאי מסוג זה יכול להתחלה לשלושה, ראשית, יש להקנות ולשכנע

כי אי-אפשר בהליכים בפני בית המשפט הגבוה לצדק להשיג את מושלם של פסקי דין

של בית המשפט העליון, להבדיל מביטול החלטות של פקידים מנהליות דבמו ליד הארץ.

שנית, יש להסביר כי העניינים השונים במחלוקת בין שתי הדוגמות לא הוכבר

לטיפול הממשלה על פי החלטות של בית המשפט, הברז הוא הממשלה - היא לבנה - היתה

מאז ונמשך שוטמכת לטפל בסכסוך, וזאת מכה הראויה לנו האלה גורר המעורבות החדשה

וסעף 29 לתוך יסודי הממשלה, אינו יסוד לשכנה באולי המבוי לטפל בסכסוך העומד לממשלה

על ידי החלטת בית המשפט בבג"צ הראשון (בג"צ 188/77, "א.י.י. ח'ח' 1) 1975, לפיה אין

גם יסוד לעונה כי הענקת הסמכות הותנה בטיפול זריז בסכסוך, הדבר הוכר בהחלטה בחוות-

הדעת שנתנו לאחרונה לועד המורים בענין מקור הסכסוך החדש וזיכר סמכות זו.

שלושית, יש לשלול את הטענה של מנהלים בעיני הממשלה, והממשלה היא שיקבלים על מנהלים

במחוז ויחסי חק (שבהם רכאית הממשלה להתחשב) הם שמכוננים את חק המיפול טבה ברה

הממשלה.

6. אני מבין כי ביום 26.11.66 אסדרים הכרי ועם השדים לבקר בקפלות, ושם הסכסוך,

ולאחר מכן להתכנס בכנסת לדין נוסף בפניו, הידני שבאותו דיון זמן חכר הועדה את

דעתם לצו על תנאי החדש שהוצא נגדו ושיקבלו החלטה ברורה, הקובעת מהדש את טיגיות

הטיפול של הממשלה בסכסוך, במידה ולא יהיה סיגור בטיגיות הטיפול, השוב כי הממשלה

מבחר כי פעילות הממשלה (והמנהלים) מלפניו ולהכריע בסכסוך) מונעתה על טיגיות על

מדיניות ובטחון. רק החלטה כזאת תאסר לנו להעדיף בפני בית המשפט את העובדה שהממשלה

טרם החלה לדון בסכסוך, לגופו של ענין, לטווח החלפו קרוב ל-10 שנים מאז שהחליטה למנות

ועדת שרים להכריע בו.

7. עד לזכות זו של ועדת שרים, אבוא בדברים עם נציגי הממשלה, וטעון הדתות

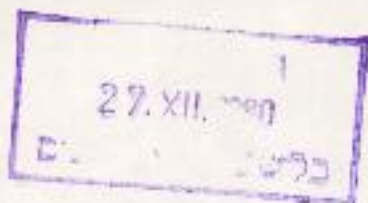
ואין טיגיות לתצהירים, המטירים את "הטיפול היום-יומי" בסכסוך והענינים על הטענות

השונות של המועדאן הקופטי בדבר פגיעות וטיגיות בקפלות, הנאת כומרים על ידי הממשלה

וכו'.

ב ב ר כ ה
מ.ד. גולדמן
מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים
בפרקליטות המדינה

- העתיקים: 1. שר הפנים והמשטרה, יו"ר ועדת השרים
לטיפול בסכסוך הקופטי אתיופי.
2. שר המשפטים
3. פרקליט המדינה
4. המשנה לפרקליט המדינה
5. ד"ר טיכאל גיר, המשנה לעוזר המשלה
6. גב' דורית בוינט, מנהלת מח' הבגצי"ס, פרקליטות המדינה
7. המנכ"ל, משרד הדתות
8. מר דניאל רוזינג, מנהל המח' לעדות נוצריות, משרד הדתות.
9. מר מ. שרון, משרד החוץ
10. מר דוד אפרתי, הממונה על יחסים עם הכנסיות, משרד החוץ
11. מר דגאל ענתבי, מנהל מח' מביעות, משרד החוץ
12. היועץ המשפטי, משרת ישראל
13. סג"צ דוד חן, קצין מתאם לתפקידים מיוחדים, משרת ישראל.
המחוז הדרומי, דרך זריתו, ירושלים.

מזכירות הממשלה

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת ועדת השרים לעניין הסכסוך האתייופי-קופטי

יום ג', י"ז בכסלו ה'תשמ"א - 25.11.80

(בשעה 09:00)

נכחו חברי ועדת השרים : י. בורג - יו"ר, מ. נסים.

נעדרו חברי ועדת השרים: א. אבוחצירא, ד. לוי (בחו"ל).

י. זמיר	-	היועץ המשפטי לממשלה
ד. אפרתי	-	משרד החוץ
מ.ד. גולדמן	-	מנהל המח' לעניינים
ד. חן	-	ביבלאומיים, פרקליטות המדינה
גב' נ. טיסדיל	-	ר' מדור לנציגויות זרות,
ר. לוי	-	משטרת ישראל
מ. נבוה	-	עיריית ירושלים
ד. רוסנינג	-	הממונה על מחוז ירושלים, משרד
ג. שטרן	-	הפנים
מ. ששון	-	המוסד למודיעין ולתפקידים
	-	מיוחדים
	-	משרד הדתות
	-	מנהל לשכת שר הפנים
	-	משרד החוץ
מיכאל ניר	-	המשנה למזכיר הממשלה

סדר היום : אק/1. הסכסוך האתייופי-קופטי

./הסכסוך

בפרוטוקול זה 2 דפים.

ש מ ר

- 2 -

הסכסוך האתיופי-קופטי .אק/1.

יו"ר ועדת השרים פותח.

נציגי משרד החוץ והמסחר למודיעין ולתפקידים
מיוחדים, סוקרים את ההיבטים המדיניים,
הבטחוניים והלאומיים הקשורים בנושא.

מנהל המחלקה לעדות נוצריות במשרד הדתות
מדווח על ההתקדמות בביצוע שיפוצים חיוניים
בקפלות ובמנזר הסמוך.

הממונה על מחוז ירושלים הנציג משטרת ישראל
סוקרים את יחסי שתי הכנסיות בינו לבין עצמן
והיענותן לפניות הממשלה.

יושב-ראש ועדת השרים מסכם: -

(א) היועץ המשפטי לממשלה ינסח את ההחלטה,
שתשקף את הדעות כפי שמצאו את ביטויין
בשעת הדיון, ויביאה לאישור חברי ועדת
השרים.

(ב) הממונה על מחוז ירושלים יכין חוות-דעת
שתציג את ההשלכות האפשריות של ההצעות
השונות לפתרון הבעיה על הסדר הציבורי
והמצב הקיים בתחום הכנסיה וכירושלים.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה

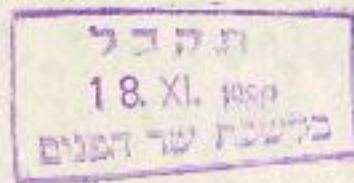
מדינת ישראל

משרד המשפטים

ירושלים, ט' בכסליו התשמ"א
17 בנובמבר 1980

היועץ המשפטי לממשלה

בג"צ 410/80

2396

לכבוד
ד"ר יוסף בורג,
שר הפנים
ירושלים

אדוני השר,

הנדון: בג"צ 410/80, המוטראן הקופטי נגד ממשלה ישראל ואח

1. כפי שודאי הודע לך, שוב פנה המוטראן הקופטי אל בית המשפט הגבוה לצדק, והעלה בפניו את טענותיו בדבר חוסר הטיפול הממשלתי בסכסוך בין כנסייתו ובין הכנסייה האתיופית בכל הקשור לחזקה ולבעלות בקפלות של מיכאל הקדוש וארבע החיות.
2. טענתו העיקרית של המוטראן הקופטי היא כי חלפו 10 שנים מאז הפסד האתיופים בכח את החזקה בקפלות, ו-9 שנים מאז החליטה הממשלה ליטול לידיה את הטיפול בסכסוך, ועד עצם היום הזה לא עשתה הממשלה מאומה כדי להתקדם לקראת פתרון הסכסוך או הכרעה בו. לדבריו, נאחזת הממשלה בפסק הדין שניתן על ידי רוב השופטים בהחלטת האחרונה בין הכנסייה הקופטית והממשלה (בג"צ 188/77, פ"ד, ל"ג(1) 225) על מנת להנציח את החזקה בידי האתיופים ולהצדיק את חוסר המעש שלה.
3. בית המשפט הוציא צו-על-תנאי נגד הממשלה ונגד השרים חברי הועדה לטיפול בסכסוך, המורה להם להראות טעם מדוע לא יבוטלו ההחלטות הקודמות של בית משפט, טלפיהם הועברו העניינים השנויים במחלוקת בין שתי הכנסיות להכרעה הממשלה, נוכח מחזקה של הממשלה להכריע בהם, על הממשלה להשיב לצו-על-תנאי זה עד יום 5.12.1980.
4. נקבע כי ביום 26.11.80 יבקרו חברי ועדת השרים בקפלות, נשוא הסכסוך, ולאחר מכן ייפגשו בכנסת לדיון נוסף בעניין. נראה לי כי הפעם במיוחד יש צורך בדיון מקיף ויסודי אשר בסיומו תקבע הועדה את דרך הטיפול שלה בסכסוך.
5. מן הראוי שנהיה מוכנים לכך שבית המשפט לא יסתפק עוד בהחלטות כלליות, הקוראות לצדדים להתקדם לקראת פתרון מוסכם ביניהם. לכן נראה כי הפעם הצורך הועדה לנקוט בפעולות אשר יובילו אל פשרה או פתרון, אולי תוך הבעת נכונות לכפות צעדים אלה על הצדדים לסכסוך, אף אם הועדה תחליט שלא לשנות את צורת הטיפול שלה בסכסוך, חשוב שתבהיר, ולו רק לצורך הדיון בבית המשפט, כי החלטתה מושתת על טעמים של מדיניות, יחסי חוץ ובטחון, שנשקלו היטב על ידי הועדה.
6. נמסר לי כי ענין סכסוך זה מועלה לאחרונה לעתים קרובות על ידי נציגי מצרים בפגישותיהם עם עמיתיהם הישראליים, וביי בכונות המצרים להפוך ענין זה למרכיב מרכזי ביחסים בין שתי המדינות. אשר על כן נראה לי כי רצוי ששר החוץ יוזמן להשתתף בישיבת ועדה השרים, על מנת להבהיר את ההשלכות של כל החלטה אפשרית על יחסיו עם מצרים ועם אתיופיה.

בכבוד רב,
יצחק זמיר
היועץ המשפטי לממשלה

העתק: שר החוץ
שר המשפטים

כז' בחשוון תשמ"א
6 בנובמבר 1980
בג"צ 410/80

אל: היועץ המשפטי לממשלה.

הנדון: בג"צ 410/80 המוטראן הקופטי של ירושלים
נגד ממשלת ישראל ואח'

1. הנני לחביא לידיעתך כי ראש הכנסיה הקופטית בירושלים פנה שוק אל בית- המשפט העליון והעלה בפניו את טענותיו לגבי חוסר הטיפול הממשלתי בסכסוך בין הכנסיה הקופטית והכנסיה האתיופית בכל הנוגע לחזקה ולבעלות בקפלות של מלכאל הקדוש וארבע החיות, אשר מהוות חלק ממחנך כנסית הקבר. אחרי דיון בפני שלושה שופטים, שאליו לא הוזמן נציג היועץ המשפטי לממשלה, הוציא בית המשפט צו על הנאי נגד הממשלה ונגד השרים, חברי ועדת השוים לטיפול בסכסוך. עלינו להשיב לעתירה עד יום 5.12.80.

2. בעתירה, המשתרעת על יותר מ-250 עמודים, מגולל המוטראן הקופטי את כל הסיפור האומלל - מאותו ליל פסחא בשנת 1976, כאשר לציני המטרה, תפסו האתיופים בכח את החזקה בקפלות ועד עצם היום הזה. כן טוען המוטראן הקופטי חלק נכבד מן ההתכתבות בינו ובין הגורמים הממשלתיים שנכתבה בנושא הקפלות במשך 10 השנים האחרונות. בכוונתי שלא להגרר אחריו ולצמצם את תשובתי לדברים שנעשו, לפעולות שבוצעו ולטכתבים שנכתבו מאז הדיון בעתירה האחרונה בסוגיה זו (בג"צ 188/77, פ"ד, לג' (1) 225). פסק הדין באותו משפט ניתן ביום 9.1.79.

3. בחלק הארי של עתירתו הוזר המוטראן הקופטי על אותן טענות שכבר הושמעו בהחלטות הקודמות. הוא מוסיף כי מאז פסק הדין בבג"צ 188/77, לא עשתה הממשלה מאומה כדי להתקדם לקראת פתרון הסכסוך או לקראת הכרעה בו. כן הוסיף המוטראן הקופטי וטוען כי הממשלה נאחזה בפסק הדין של הרוב בבג"צ 188/77 על מנת להנציח את החזקה בידי האתיופים ולהצדיק את חוסר המעשה שלה.

4. הסגדים המבוקשים בעתירה הם זהים לאלה שנתבקשו על ידי המוטראן הקופטי בבג"צ 188/77, דחיינו, ביטול צווי הביניים שלפיהם נשארה החזקה בידי האתיופים החזרת החזקה בקפלות לידי הכנסייה הקופטית, וחיוב הממשלה להתחיל ולסיים את הטיפול בסכסוך תוך זמן סביר וקצוב, שייקבע על ידי בית המשפט. חצו על תנאי שהוציא בית המשפט הוא מוזר מאוד ולכאורה אינו מתייחס כלל לסגדים המבוקשים על ידי העותר. בצו על תנאי נתבקשה הממשלה להראות טעם "מדוע לא יבוטלו החלטות בית משפט זה שלפיהן הועברו העניינים השנויים במחלוקת בין העותר והכנסייה האתיופית - נוכח טחלתה של הממשלה להכריע בהם" (החדגושת שלי - ס.ד.ג.)
5. התשובה לצו על תנאי מסוג זה יכול להתחלק לשלושה, ראשית, יש להקשות ולטעון כי אי-אפשר בתליכים בפני בית המשפט חגיגה לצדק להשיג את ביטולם - של מסקי דין של בית המשפט העליון, להבדיל מביטול החלטות של רשויות סיביליות ובתי דין אחרים. שנית, יש להסביר כי העניינים השנויים במחלוקת בין שתי הכנסיות לא הועברו לטיפול הממשלה על פי החלטות של בית המשפט. הנכבד הוא שהממשלה - והיא לבדה - תיחה מאז ומתמיד מוסמכת לטפל בסכסוך, וזאת מכח הוראות דבר הטלך בדבר המקומות הקדושים וסעיף 29 לחוק יסוד הממשלה. אין יסוד לטענה כאילו הסמכות לטפל בסכסוך הוענקה לממשלה על ידי החלטת בית המשפט בבג"צ הראשון (בג"צ 109/70, פ"ד כ"ה(1) 225), לפיוכך אין גם יסוד לטענה כי הענקת הסמכות הותנה בטיפול זריז בסכסוך. הדבר חוסר בהרחבה בחוות-הדעת שנתנו לאחרונה לוועדת השרים בענין מקור סמכות הוועדה והיקף סמכות זו. שלישית, יש לשלול את הטענה של מחלוקת בטיפול הממשלתי ולהסבירכך שיקולים של שדיניות בטחון ויחסי חוץ (שבהם רשאית הממשלה להתחשב) הם שמכתיבים את דרך הטיפול שבת בחרת הממשלה.
6. אני מבין כי ביום 26.11.80 אמורים חברי ועדת השרים לבקר בקפלות. נשוא הסכסוך, ולאחר שכן להתכנס בכנסת לדיון נוסף בענין. חיוני שבאותו דיון יתנו חברי הוועדה את דעתם לצו על תנאי החדש שחוצא נגדם ושיקבלו החלטה ברורה, הקובעת מחדש את מדיניות הטיפול של הממשלה בסכסוך, במידה ולא יהיה שינוי במדיניות הטיפול, חשוב כי ההחלטה תבחר כי פעולות הממשלה (והטנעותה שלפעול ולחכרע בסכסוך) מושמרות על שיקולים של מדיניות ובטחון. רק החלטה כזאת תאפשר לנו להצדיק בפני בית המשפט את העובדה שהממשלה טרם החלה לדון בסכסוך, לגופו של ענין, למרות שחלפו קרוב ל-10 שנים מאז שתחליטה למנות ועדת שרים להכריע בו.
7. עד לשיבת זו של ועדת השרים, אבוא בדברים עם נציגי המשטרה, ומשרד הדתות ואכ"ז טיטות לתצהירים, המסבירים את "הטיפול חיוני-יומי" בסכסוך והעונים על הטענות השונות של המוטראן הקופטי בדבר פגיעות ושינויים בקפלות, הכאת כושרים על ידי המשטרה וכו'.

ב ב ר כ ה

מ.ד. גולדמן

מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים
בפרקליטות הטריטוריה

1. שר הפנים והמשטרה, יו"ר ועדת השרים
לטיפול בסכסוך הקופטי אתיופיה,
2. שר המשפטים
3. פרקליט המדינה
4. המשנה לפרקליט המדינה
5. ד"ר מיכאל ניר, המשנה למזכיר הממשלה
6. גב' דורית ביניש, מנהלת מח' חבצ"ט, פרקליטות המדינה
7. המנכ"ל, משרד הדתות
8. מר דניאל רוזינג, מנהל מח' לעדות נוצריות, משרד הדתות.
9. מר מ. שרון, משרד החוץ
10. מר דוד אפרתי, המעונה על יחסיים עם הכנסיות, משרד החוץ
11. מר יגאל ענתבי, מנהל מח' תביעות, משרד החוץ
12. היועץ המשפטי, משטרת ישראל
13. סג"צ דוד הן, קצין מתאם לתפקידים טיובחיים, משטרת ישראל,
המחוז הדרומי, דרך דריחו, ירושלים.

כ"ז' בחשוון תשמ"א
6 בנובמבר 1980
בג"צ 410/80

א.ל. חיועץ המשפטי לממשלה

אלו חיועץ המשפטי לממשלה.

הנדון: בג"צ 410/80 המוטראן הקופטי של ירושלים
נגד ממשלת ישראל ואח'

1. הנני להביא לידיעתך כי ראש הכנסיה הקופטית בירושלים פנה שוק אל בית-
המשפט העליון והעלה בפניו את טענותיו לגבי חוסר הטיפול הממשלתי בסכסוך בין
הכנסיה הקופטית והכנסיה האתיופית בכל הנוגע לחזקה ולבעלות בקפלות של מִכָּאֵל
הקדוש וארבע החיות, אשר מחוות חלק ממתחם כנסית הקבר. אחרי דיון בפני שלושה
שופטים, שאליו לא הוזמן נציג חיועץ המשפטי לממשלה, הוציא בית המשפט צו על תנאי
נגד הממשלה ונגד השרים, הכרי ועדת השניים לטיפול בסכסוך. עלינו לחשיב לעתירת
עד יום 5.12.80.

2. בעתירה, המשתרעת על יותר מ-250 עמודים, מובלל המוטראן הקופטי את כל
הסיפור האומלל - מאותו ליל פסחא בשנת 1976, כאשר לעיני המשטרה, תפסו האתיופים
בכח את החזקה בקפלות ועד עצם היום הזה. כן מערף המוטראן הקופטי חלק נכבד מן
ההתכתבות בינו ובין הגורמים הממשלתיים שנכתבה בנושא הקפלות במשך 10 השנים האחרונות.
בכוונתי שלא לחגור אחריי ולעמעם את תשובתי לדברים שנעשו, לפעולות שבוצעו ולטכתבים
שנכתבו מאז חידון בעתירה האחרונה בסוגיה זו (בג"צ 188/77, פ"ד, לג' (1) 225).
פסק חדין באותו משפט ניתן ביום 9.1.79.

3. בחלק תארי של עתירתו חוזר המוטראן הקופטי על אותן טענות שכבר חושמעו
בהתדיינות הקודמת. הוא מוסיף כי מאז פסק חדין בבג"צ 188/77, לא עשתה הממשלה
מאומה כדי להתקדם לקראת פתרון הסכסוך או לקראת הכרעה בו. כן מוסיף המוטראן
הקופטי וטוען כי הממשלה נאחזת במסק חדין של הרוב בבג"צ 188/77 על מנת לחנציה
את החזקה בידי האתיופים ולתצדיק את חוסר המעשה שלה.

4. הסגדים המבוקשים בעתירה הם זחים לאלת שנתבקשו על ידי המוראן הקופטי
בבג"צ 188/77, דחיינו, ביטול צווי הביניים שלפיהם נשארה החזקה בידי האתיופים
החזרה החזקה בקפלות לידי הכנסייה הקופטית, וחיוב הממשלה לתתחיל ולסיים את הטיפול
בסכסוך תוך זמן סביר וקצוב, שייקבע על ידי בית המשפט. חצו על תנאי שחוציא
בית המשפט הוא סוזר מאוד ולכאורה אינו מתייחס כלל לסגדים המתבקשים על ידי העותר.
בצו על תנאי נתבקשה הממשלה להראות טעם "מדוע לא יבוטלו החלטות בית משפט זה שלפיהן
הועברו העניינים השנויים במחלוקת בין העותר והכנסייה האתיופית - נוכח מחדלה של
הממשלה להכריע בהם" (ההדגשה שלי - מ.ד.ג.)

5. התשובה לצו על תנאי מסוג זה יכול להתחלק לשלושה, ראשית, יש לחקור ולטעון
כי אי-אפשר בתליכים בפני בית המשפט הגבוה לצדק להשיג את ביטולם - של פסקי דין
של בית המשפט העליון, להבדיל מביטול החלטות של רשויות מינהליות ובתי דין אחרים.

שנית, יש להסביר כי העניינים השנויים במחלוקת בין שתי הכנסיות לא הועברו
לטיפול הממשלה על פי החלטות של בית המשפט. הנכבד הוא שחממשלה - דחיא לבדה - היתה
מאז ומתמיד מוסמכת לטפל בסכסוך, וזאת מכח הוראות דבר המלך בדבר המקומות הקדושים
וסעיף 29 לחוק יסוד הממשלה. אין יסוד לטענה כאילו הסמכות לטפל בסכסוך הוענקה לממשלה
על ידי החלטת בית המשפט בבג"צ הראשון (בג"צ 109/70, פ"ד כ"ח(1) 225); לפיכך אין
גם יסוד לטענה כי הענקה הסמכות הותנה בטיפול זריז בסכסוך. הדבר חוסר בהרחבה בחוות-
הדעת שנתנו לאחרונה לוועדת השרים בענין מקור סמכות הועדה וחקיקה סמכות זו.
שלישית, יש לשלול את הטענה של מחדלים בטיפול הממשלתי ולהסביר כי שיקולים של מדיניות
בטחון ויחסי חוץ (שבהם ראית הממשלה להתחשב) הם שמכתיבים את דרך הטיפול שבה בחרה
הממשלה.

6. אני מבין כי ביום 26.11.80 אמורים חברי ועדת השרים לבקר בקפלות, נשוא הסכסוך,
ולאחר מכן להתכנס בכנסת לדיון נוסף בענין. חיוני שבאותו דיון יתנו חברי הועדה את
דעתם לצו על תנאי החדש שחוצא נגדם ושיקבלו החלטה ברורה, תקובעת מחדש את מדיניות
הטיפול של הממשלה בסכסוך, במידה ולא יהיה שינוי במדיניות הטיפול, חשוב כי ההחלטה
תבחר כי פעולות הממשלה (וחמנעותה מלפעול ולהכריע בסכסוך) מושגות על שיקולים של
מדיניות ובטחון. רק החלטה כזאת תאפשר לנו להצדיק בפני בית המשפט את העובדה שהממשלה
טרם החלה לדון בסכסוך, לגוסו של ענין, למרות שהלפו קרוב ל-10 שנים מאז שתחליטה למנות
ועדת שרים להכריע בו.

7. עד לישיבה זו של ועדת השרים, אבוא בדברים עם נציגי המשרת, ומשרד הדתות
ואכין טיוטות לתצחירים, המסבירים את "הטיפול היום-יומי" בסכסוך והעונים על הטענות
השונות של המוראן הקופטי בדבר פגיעות ושינויים בקפלות, הכאת כומרם על ידי המשרת
וכו'.

ב ב ר כ ח

מ.ד. גולדמן

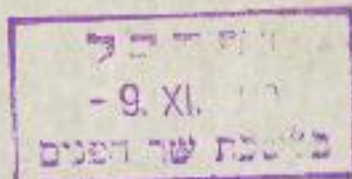
מנהל המחלקה לעניינים בינלאומיים
בפרקליטות המדינה

1. שר הפנים ומשטרה, יו"ר ועדת השרים לטיפול בטכסוך הקופטי אתיופי.
2. שר המשפטים
3. פרקליט המדינה
4. המשנה לפרקליט המדינה
5. ד"ר מיכאל ניר, המשנה למזכיר המשלה
6. גב' דורית ביניש, מנהלת מח' חבגזי"ס, פרקליטות המדינה
7. המנכ"ל, משרד חדות
8. מר דניאל רוזינג, מנהל מח' לעדות נוצריות, משרד חדות.
9. מר מ. ששון, משרד חחוץ
10. מר דוד אפרתי, הממונה על יחסים עם חכנסיות, משרד חחוץ
11. מר יגאל ענתבי, מנהל מח' תביעות, משרד חחוץ
12. חיועץ המשפטי, משטרת ישראל
13. סג"צ דוד חן, קצין מתאם לתפקידים מיוחדים, משטרת ישראל, מחוז הדרומי, דרך דג'ח, ירושלים.

د. ١٧٠١٠٠٠
١٧٠١٠٠٠

بطريرك المشرق الاورثوذكسي
الاقباط الارثوذكس في القدس

رقم

تليفون ٢٨٢١٠٠٠ - ٢٨٢١٠٠٠ - ص. ب. ١٤٠٠٦
برقياً : باقسط - القدس

١٩
ش ١٦

{ القدس في

**THE COPTIC ORTHODOX PATRIARCHATE
OF JERUSALEM & THE NEAR EAST**

JERUSALEM (OLD CITY)
TEL. 282343, 282344 - P. O. B. 14006
CABLE : COPTIC, JERUSALEM

4 / 11 / 1980 ,

Mr. Daniel Rossing , Director ,
Department for Christian Communities ,
Ministry of Religious Affairs ,
Jerusalem ,

Dear Mr. Rossing ,

In reference to your letter dated 2nd Nov. 1980 sent to His Grace our Archbishop Dr. Anba Basilios which we received yesterday 3/11/1980 , may I inform you that His Grace has left Jerusalem as he has informed you when you met him in the Patriarchate on the 28th Oct. 1980 . According to his schedule he will not be here before the end of November as he had mentioned to you .

I have written this for your information .

Respectfully yours,

Hilda Saleem
Hilda Saleem

Secretary

cc: Minister of the Interior, Chairman of the Ministerial
Committee

Secretariat of the Government .

מדינת ישראל
STATE OF ISRAEL

תקבל
- 9. XI. 1980
במחלקת שירותים

משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים

MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS
Department for Christian Communities

תאריך:

ספר:

Jerusalem, 2 November 1980

His Grace Abba Matthias
Ethiopian Orthodox Archbishop of Jerusalem

Your Grace,

Further to my conversation of 30 October with your assistant, I wish to inform Your Grace that the Ministerial Committee on the Coptic-Ethiopian dispute will visit Deir el-Sultan on Wednesday, 26 November 1980 at 8.45 a.m.

I have been asked by the office of the Secretariat of the Government to invite Your Grace to take part in the above-mentioned visit.

With best regards, I remain

Respectfully yours,

Daniel Rossing
Daniel Rossing
Director

cc: Minister of the Interior, Chairman of the Ministerial
Committee
Secretariat of the Government

מדינת ישראל
STATE OF ISRAEL

משרד הדתות
לשכה ראשית
ירושלים

MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS
Department for Christian Communities

תאריך:

מספר:

Jerusalem, 2 November 1980

His Grace Dr. Anba Basilios
Coptic Orthodox Archbishop of the Holy See
of Jerusalem and the Near East

Your Grace,

Further to our conversation at the Patriarchate on 28 October, I wish to inform Your Grace that the Ministerial Committee on the Coptic-Ethiopian dispute will visit Deir el-Sultan on Wednesday, 26 November 1980 at 8.45 a.m.

I have been asked by the office of the Secretariat of the Government to invite Your Grace to take part in the above-mentioned visit.

With best regards, I remain

Respectfully yours,

Daniel Rossing
Daniel Rossing
Director

cc: Minister of the Interior, Chairman of the Ministerial
Committee
Secretariat of the Government